

Tisdagen den 13 mars

Kl. 13.00–15.55
18.00–20.50

---

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd

Förste vice talmannen anmälde att *Karl Långberg* (S) inträtt som ersättare för statsrådet *Lena Hallengren* (S) från och med den 8 mars.

§ 2 Anmälan om ersättare

Förste vice talmannen anmälde att *Åsa Eriksson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Anna Wallén* (S) under tiden för hennes ledighet den 20 mars–29 april.

§ 3 Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 15 mars kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2017/18:17 för torsdagen den 15 februari från näringsutskottet,
prot. 2017/18:17 för torsdagen den 8 mars från trafikutskottet samt
prot. 2017/18:19 för torsdagen den 8 mars från justitieutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:398

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:398 En svag skatteunderlagstillväxt
av *Lotta Finstorp* (M)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 26 mars 2018.

Prot. 2017/18:83
13 mars

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 mars 2018
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Interpellation 2017/18:399

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:399 En lastbilsskatt
av Sten Bergheden (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 april 2018.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 mars 2018
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Interpellation 2017/18:405

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:405 Social sammansättning i skolklasser
av Ida Drougge (M)

Interpellationen kommer att besvaras i kammaren den 23 mars.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade möten och resor.

Stockholm den 9 mars 2018
Utbildningsdepartementet
Gustav Fridolin

Interpellation 2017/18:416

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:416 Bristen på tandläkare
av Solveig Zander (C)

Interpellationen 2017/18:416 *Bristen på tandläkare* av Solveig Zander (C) besvaras fredagen den 23 mars 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 8 mars 2018
Socialdepartementet
Annika Strandhäll (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 6 Anmälan om faktapromemorior

Prot. 2017/18:83

13 mars

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM56 Dricksvattendirektivet *KOM(2017) 753* till miljö- och jordbruksutskottet

2017/18:FPM57 Förordning om utvärdering av medicinsk teknik *KOM(2018) 51* till socialutskottet

§ 7 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2017/18:156 till socialutskottet

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Försvarsutskottets betänkande

2017/18:FöU5 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Finansutskottets betänkande

2017/18:FiU25 Statlig förvaltning och statistikfrågor

Justitieutskottets betänkande

2017/18:JuU10 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2016

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden

2017/18:MJU13 Fiskeripolitik

2017/18:MJU14 Åsnens nationalpark

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:368 om leveranssäkerheten för el

Svar på

interpellationer

Anf. 1 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Mattias Bäckström Johansson har ställt två frågor till mig mot bakgrund av Svenska kraftnäts årliga kraftbalansrapporter, och han pekar på minskande marginaler i effektbalansen vintertid. Den första frågan gäller om jag är orolig över den utveckling vi nu ser. Den andra frågan gäller om jag avser att vidta några åtgärder för att säkerställa en fortsatt god leveranssäkerhet.

Det är viktiga frågor som tas upp i interpellationen. En robust elförserjning är en grundläggande förutsättning för ett modernt och väl fungerande samhälle. Detta blir allt tydligare i en digitaliserad värld där allt fler områden blir beroende av säker tillgång på el.

Den första frågan gäller om jag är orolig över utvecklingen. Mitt svar blir nej, därför att den är väl känd. Sverige har i dag stabila förutsättningar för energisektorn, tack vare den överenskommelse som fem partier slöt i juni 2016 om Sveriges långsiktiga energipolitik. Detta är något helt unikt i vårt närområde. Överenskommelsen innehåller en lång rad insatser som ska säkra att Sverige ska ha ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser.

Effektfrågan var, som Mattias Bäckström Johansson känner till, en viktig del av de diskussioner som fördes under Energikommisionens arbete och som ledde fram till energiöverenskommelsen. I överenskommelsen understryks att fokus inte enbart bör ligga på levererad mängd energi utan även på att det finns tillräckligt med effekt.

Den andra frågan gäller om jag avser att vidta några åtgärder. Svaret är att hela omläggningen av energipolitiken syftar till att säkra både energi- och effektbehovet på såväl kort som lång sikt. Regeringen har från dag ett levererat en mängd insatser som ska säkra fortsatt god leveranssäkerhet. Det var en av utgångspunkterna när Energikommisionen tillsattes och som sedan ledde till den politiska överenskommelsen.

Regeringen har till exempel föreslagit och riksdagen har beslutat om sänkt skatt för elproduktion från vatten- och kärnkraft. Vi har utökat och förlängt elcertifikatsystemet, vi har gett i uppdrag att ta fram sektorsstrategier inom energieffektivisering och vi har förlängt effektreserven. En förstärkning av överföringskapaciteten i stamnätet inom landet och till omvärlden pågår. Vattenkraften kommer också att få ny lagstiftning som säkrar en fortsatt hög produktion. Och hanteringen av kärnavfallsfonden har reformerats.

Avslutningsvis kan jag konstatera att det finns fortsatta utmaningar i vårt elsystem. Men jag kan också konstatera att vi har mycket goda förutsättningar att klara av dem.

Anf. 2 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på min interpellation! Det finns givetvis mycket som är bra i den energiöverenskommelse som har slutits och som har sin grund i Energikommisionens arbete. Det är kanske framför allt de kortsiktiga åtgärderna som har starkast inverkan på kraftsystemet i den absoluta närtiden, till exempel borttagandet av effektskatten och att man sänker fastighetsavgiften för vattenkraften. Den har varit kraftigt förhöjd. Vill det sig väl, som det ser ut nu och som de partier som har ingått energiöverenskommelsen har kommunicerat ut, är det även ett steg bort från den utredningsagenda som har varit för den småskaliga vattenkraften. Det är i sådana fall välkommet och något som även Sverigedemokraterna har bidragit till, när vi har skickat tillkännagivande om det till regeringen.

Man ska inte underskatta utvecklingen, med tanke på vilka marginaler som har funnits i det svenska kraftsystemet och utvecklingen de senaste tio åren. Om vi tittar bara tio år bakåt kan vi se att vi vid den tidpunkten hade en marginal om nästan 5 000 megawatt i vårt kraftsystem. Den marginalen har minskat med mer än 80 procent under den här tioårsperioden.

Framför oss har vi också nedstängning av Ringhals 2 och sedan Ringhals 1. Det betyder nästan 1 700 megawatt till. Och då är hela marginalen borta i det svenska kraftsystemet. Då finns det inga marginaler längre.

Samtidigt har man under motsvarande tid sänkt det maximala effektbehovet som behövs för vintern med 1 300 megawatt. Det har även varit en höjning i tillgänglighet för vindkraften.

Det finns flera positiva faktorer som inte kommer att återkomma på samma sätt. I fråga om utvecklingen inom uppvärmning för hushållen har exempelvis värmepumpar i stor mån bidragit till att minska behovet av direktverkande el. Det har också sänkt effektbehovet.

De här lågt hängande frukterna är dock inte möjliga att tillgodogöra sig ytterligare en gång. Och om vi tittar i Svenska kraftnäts utvecklingsplan kan vi se att de verkligen flaggar för att det i våra södra elområden, SE3 och SE4, väntar närmare 400 timmar med effektbrist. Det är inte bara en, två eller tre dagar, utan det kan bli i genomsnitt uppåt en halv månad varje år.

Ingen av de mer långsiktiga åtgärderna kvarstår. De ska styra mot att lösa det här eller mot att se till att effekt ska finnas tillgänglig när efterfrågan är som störst. Det finns ingen relation alls mellan det som tillförs och efterfrågan. Vissa åtgärder kan till viss del bidra till att lösa de bitarna. Men många av åtgärderna, till exempel för batterier, handlar mer om att slå ut skillnaden mellan dag och natt och kommer inte åt den långsiktiga utmaningen i det svenska kraftsystemet.

Så här inledningsvis vill jag fråga statsrådet ifall han inte ser något som helst behov av att de långsiktiga åtgärderna, främst genom elcertifikatsystemet, ska styra mot en koppling mellan att kunna leverera effekt när det också finns behov av den och efterfrågan på den. I dagsläget saknas den kopplingen helt och hållet.

Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, ledamoten, för ytterligare frågor! Låt oss börja med fakta. Ibland kan det bli en felaktig bild om man påstår att saker och ting är värre än vad de var tidigare. Sanningen är ju att fram till 2010 var det vanligare att Sverige var elnettoimportör än ellexportör. Så var det fram till vintern 2010–2011.

Att vi år efter år exporterar stora mängder elektricitet är faktiskt relativt nytt. Det beror på en rad insatser som har gjorts av både tidigare regeringar och den här regeringen.

Den andra frågan var: Hur är då läget? Ja, fru talman, den 9 februari i år hade vi en riktigt kall vinterdag, en av de kallaste dagarna under hela den här vintern. Då var elbehovet i Sverige uppe på nivåer som var ungefär de dubbla mot hur de brukar vara på sommaren, närmare bestämt 26 500 megawatt i effekt.

Hur var det då? Klarade vi detta? Ja, vi inte bara klarade det, fru talman, utan vi gjorde det dessutom utan att behöva ta till de reserver som vi har när det är riktigt kallt. Vi klarade detta på ett adekvat sätt.

Har vi utmaningar framför oss? Ja, det har vi och andra länder i allra högsta grad. Men jag tror att just våra förutsättningar att klara av dessa har förbättrats avsevärt tack vare den blocköverskridande överenskommelsen om energipolitiken. Den ger inte bara kortsiktig stabilitet utan den ger också långsiktiga förutsättningar för att klara såväl effekt som elmängd. Och vi gör det på ett sätt som är konkurrenskraftigt, stabilt och hållbart. Det ska man ha med sig.

Jag delar inte riktigt ledamotens uppfattning att många av de insatser som vi föreslagit riksdagen och som riksdagen har ställt sig bakom är kortsiktiga. Ta bara det som fempartigruppen föreslog i fredags om vattenkraften. Det är i allra högsta grad långsiktiga åtgärder som kommer att ha effekt på den svenska vattenkraften och det svenska energisystemet inom de kommande 40–50 åren. Det vill jag kalla långsiktigt.

Jag vill också påminna ledamoten om att det finns två delar av energisystemet som kan påverka detta med effekt. En viktig del är tillgången på elektricitet och elanläggningar som levererar el. Den andra delen är naturligtvis energieffektivisering.

Vi är i början av en tid där automatisering, digitalisering och elektrifiering i sig kommer att göra att möjligheterna att effektivisera vårt sätt att använda energi och elektricitet kommer att bli betydligt större framöver än vad de har varit. Jag delar inte uppfattningen att allt som går att göra på det området är gjort, tvärtom. Vi är nog bara i början av en revolution på det här området. Det märks inte minst på bostadssektorn. Bara en elektrifiering av transportflottan har en inneboende energieffektivisering med hälften. Det ökar visserligen efterfrågan på el, men det går ju att åtgärda.

Låt mig ge ett ytterligare exempel så att man förstår storheten i detta. Bara genom en övergång av all belysning till LED kan vi klara av hälften av den el som behövs för vägtransporterna. Så pass mycket kan man också göra när det gäller energieffektivisering.

Fru talman! Jo, vi har utmaningar framför oss. Men jag tror att vi har särdeles goda möjligheter att klara av dessa. Det är precis det som fempartigruppen – Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Kristdemokraterna och Centern – har bidragit till.

Då vill jag själv ställa en fråga till ledamoten. Om nu inte Sverigedemokraterna anser att det här är bra, vad vill då Sverigedemokraterna göra rent konkret?

Anf. 4 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Framför allt är det ett problem att det inte finns någon styrning av de subventioner som finns, till exempel att det ska vara en planerbar produktion eller att säkerställa att produktionen är kopplad till där efterfrågan finns. Den kopplingen saknas helt och hållet. Trots att man säger sig kunna skilja på energi och effekt är det återkommande i den politik som aviseras att den nya kunskapen saknas helt och hållet. Den baseras bara på hur mycket energi som ska tillföras, inte utifrån effektbehovet eller hur det ser ut.

Vad jag menar med kortsiktiga åtgärder när det gäller vattenkraft har man redan i dag spelat bort den tidigare utredningsagendan. Det är ju inte så att man stärker förutsättningarna för att det långsiktigt ska bli ännu enklare att klara av leveranssäkerheten. Den effekten finns redan i dag. I första skedet handlar det om att säkerställa att man inte blir av med den effekten. Det handlar om 700–800 megawatt som den småskaliga vattenkraften bidrar med vintertid. Det är en väldigt viktig del i kraftbalansen.

Statsrådet lyfter detta med energieffektivisering. Framför allt för hushållens del eller för industrin landar man många gånger i att det kommer att användas mer el och att elbehovet kommer att öka. Det ökar ju digniteten av den här frågan ytterligare när det gäller att säkerställa att det framför allt är under vintertid som vi måste kunna klara av effektsituationen.

Man måste också se den historiska kontexten. Inom ett par år kommer vi att halka ned till minusvärden för normalvinter. Det skulle vara intressant att få veta om statsrådet vet när vi senast hade minusvärden för normalvinter, när Sverige senast i närtid hade elbrist, när man senast hade så dålig marginal för den svenska leveranssäkerheten. Man borde inte spela bort detta som att det är normalt, att det brukar se ut så här, att det inte är någon fara på något sätt.

När hade Sverige senast elbrist? När hade vi senast minusvärde för normalvinter?

Anf. 5 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Den som lyssnade noga på den presskonferens som vi hade i fredags när vi presenterade fempartiuppställningen om vattenkraft kunde höra att just effektfrågan var i centrum. Det är mycket riktigt så att vi kommer att klara elmängden. Det är det som har varit den stora utmaningen. Det var därför som det upptog så mycket tid för Energikommisionen, där inte minst Mattias Bäckström Johansson deltog. Många av de åtgärder som vi har föreslagit handlar just om detta. Det handlar inte bara om att kunna säkra elmängden – ja, till och med sikta på att vara nettoexportörer av elektricitet också framöver – utan också om att kunna göra det i varje givet ögonblick.

Förutsättningarna förändras radikalt, så är det ju. Frågan var när vi senast var i behov av att importera. Ja, det var vi 2010–2011. Det var en kall vinter då vi importerade elektricitet. Nu har vi alla förutsättningar i världen för att fortsätta, inte bara att försörja vårt eget land med elektricitet och effekt utan också att bidra till att det nordiska systemet fungerar stabilt. Så är det ju.

Jag fick inte heller något svar på min fråga. I ärlighetens man, Mattias Bäckström Johansson, kan det väl inte handla om certifikatsystemet. Det är viktigt och framgångsrikt och det har blivit en allt större del av elektricitetssystemet, men det är fortfarande en ganska liten del av den elektricitet som levereras. Huvuddelen kommer ju fortfarande från vattenkraften och kärnkraften, även om det är en minskande andel.

Så min fråga återstår: Är detta det enda svar som Sverigedemokraterna har, ja, då blir jag orolig på riktigt.

Fru talman! Jag tror inte att man ska underskatta den mycket snabba tekniska utveckling som pågår inom energisektorn i dag. Jag vill påstå att vår energi är revolutionerande. Centrala system decentraliseras nu. Det gäller alltifrån solceller till vindkraft i kombination med smarta nät och lagring, som nu kommer alltmer, även om det just nu inte är ekonomiskt gångbart med undantag för vattenkraften. Över säsong är det inte omöjligt att se framför sig att även det kommer att komma fram.

Det är viktigt för oss att Sverige är i framkant för att visa att vi kan klara av att försörja såväl hushåll som industri med den energi som vi behöver utan att förstöra miljön och klimatet. Här har Sverige en mycket viktig roll att spela.

Kan vi via dessa lösningar öka tillväxten och antalet gröna jobb i vårt land genom att exportera dessa lösningar, ja, då skapar vi en win-win-situation. Och vet du, med den breda uppslutning som vi har kring energipolitiken i detta parlament där de fem partier som slutit överenskommelsen

tar ett historiskt ansvar, inte bara för de kortsiktiga utan även för de långsiktiga utmaningarna och problemen, har Sverige skapat en mycket god möjlighet att bidra till både lösningar på de problem som finns och helt nya möjligheter med export av grön teknik och gröna lösningar. Det är inte illa, det.

Anf. 6 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Jag inser att det är svårt att skilja på kraftbalansrapporter, effektbehov, hur det ser ut och vad de syftar till. Sverige har för en normalvinter haft en positiv marginal i kraftbalansrapporterna under hela 2000-talet. Statsrådet kan kolla upp och leta vidare efter när man kan hitta det första året då vi inte hade ett positivt värde för en normalvinter.

Svaret som lämnades är nämligen högst felaktigt. Man får leta sig tillbaka till 70-talet för att kunna hitta sådana år. Vi kommer nu att gå in i en helt ny period, som vi inte har sett tidigare på väldigt lång tid. Sverigedemokraterna är djupt oroad över hur detta kommer att påverka hushållen och framför allt industrin.

Under hela perioden från 70-talet fram till i dag har vi kunnat säkra goda elleveranser vintertid till konkurrenskraftiga priser, vilket har varit en konkurrensfördel för den svenska industrin så att den har kunnat hävda sig på en global marknad. Nu riskerar vi att släppa en av dessa fördelar. Vi gör så att detta inte längre förblir en konkurrensfördel för industrin i Sverige. Sverigedemokraterna är djupt oroliga inför denna utveckling.

Det finns fortfarande ingen styrning mot leveranssäkerhet eller att effekt ska tillföras då behovet är som störst. Det är den styrning som vi saknar i den förda energipolitiken. Det finns ingenting som genomsyras av att man har tagit till sig de nya insiktarna om att det är skillnad på energi och effekt.

Avslutningsvis vill jag tacka statsrådet för debatten. Jag vill även fråga om statsrådet och regeringen är helt främmande för att ha ett mål för leveranssäkerheten, som ska vara ett instrument för politiken att styra mot så att vi kan säkerställa och vidmakthålla den goda leveranssäkerhet som vårt kraftsystem har präglats av.

Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tvärtom fokuserade Energikommissionen och den energiuppgörelse som träffades i riksdagen av fem partier väldigt mycket på både elmängd och effekt, det vill säga att det alltid finns kraft i systemet.

Jag blir faktiskt lite förvånad. Min bild av Mattias Bäckström Johansson är att han är kunnig på området. Men när han säger att man bara ska fokusera på vilken kapacitet som finns och inte på den elmängd som levereras blir det väldigt mysko. Alla kan ju kolla att vi var nettoimportörer av elektricitet 2010–2011. Det berodde naturligtvis på att vi hade en hel del kapacitet som vi inte levererade. Det glädde förstås ingen att vi hade en kapacitet som vi inte levererade.

Det är i allra högsta grad adekvat för såväl hushållen och elkonsumenterna som industrin att det inte bara finns kapacitet utan att den också levereras. Det handlar i detta fall om kärnkraftverk som för tillfället låg nere på grund av olika renoveringar och annat. Det glädde alltså ingen. Jag förstår faktiskt inte kritiken om att jag bara fokuserar på att vi var elimportörer 2010, för det var vi ju.

Många av de frågor som tas upp ser vi, och de har varit kända länge. Nu har vi dock en gemensam politisk färdplan för detta, som fem partier här i riksdagen tar ansvar för. Bättre än så tror jag inte att det går att göra det här.

Sanningen att säga är Mattias Bäckström Johansson mycket väl medveten om att hela diskussionen om leveranssäkerhet ibland är kodord för att diskutera om staten ska ta ansvar för att bygga nya kärnkraftverk eller inte. I den uppgörelse vi har tecknat kan privata aktörer investera i nya kärnkraftverk, men de får göra det för egna pengar. De länder som använder skattebetalarnas pengar har nämligen fått erfara att det blir oerhört dyrt. Om det är detta Sverigedemokraterna vill göra säger jag: Tack, men nej tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:402 om hästar och spiltor

Anf. 8 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat mig om jag eller regeringen kommer att kompensera Sveriges ridskolor ekonomiskt för den ökade kostnaden om förslaget om förbud mot spiltor blir verklighet. Lotta Finstorp har även frågat mig hur den sammanlagda ekonomiska kalkylen ser ut för Sveriges kommuner och om jag avser att underlätta för kommunerna eftersom kommunerna får dras med stora utlägg om lagen träder i kraft.

Jag håller helt med Lotta Finstorp om att ridskolorna fyller en mycket viktig funktion i samhället. De bidrar bland annat med grundläggande häst- och ridutbildning. De utgör en viktig plats för möten mellan individer och för rekreation. De möjliggör utövandet av idrott och friskvård och bidrar till en meningsfull fritid för många hästintresserade i vårt land.

Lotta Finstorp nämner inte vilket förslag hon syftar på i interpellationen, men jag utgår från att hon menar förslaget om fixering i den lagrådsremiss om en ny djurskyddslag som beslutades i januari i år. Det förslaget reglerar över huvud taget inte hur djur får stallas upp och handlar alltså inte om huruvida djur ska hållas lösgående eller inte. Bestämmelsen om fixering syftar till att reglera när det ska vara tillåtet att fixera djur eller på andra liknande ingripande sätt förhindra djur från att röra på sig. Däremot för regeringen ett resonemang om lösgående djur i lagrådsremissen. Jag återkommer till det alldeles strax.

Först vill jag dock nämna att de flesta hästar redan hålls i lösgående system. En del hästar hålls i lösdriftssystem, men boxar är den vanligaste formen av lösgående system för hästar.

Det finns dessutom redan i dag ett krav på att den som bygger nya stallar för hästar ska bygga så att hästarna hålls lösgående. Detsamma gäller för den som bygger om eller till sitt stall på ett sådant sätt att förprovning av stallet ska ske.

Hästarnas miljö är viktig för deras välfärd. Uppbundna system innebär stora begränsningar för djurens möjlighet att röra på sig. Spiltor påverkar till exempel hur hästarna lägger sig ned och reser sig upp. De begränsar även hästarnas möjlighet att överblicka sin omgivning. Möjligheten att få grepp om omgivningen är ett grundläggande och viktigt behov för hästar.

Regeringen anser att det finns stora fördelar med att hålla djur lösgående, framför allt när det gäller djurens möjligheter att röra på sig och kunna utföra sina naturliga beteenden. Regeringen har därför som ambition att alla djur ska hållas lösgående.

Samtidigt skulle ett direkt och omedelbart förbud mot att ha djur i uppbundna djurhållningssystem slå väldigt hårt mot till exempel ridskolor och mjölkbönders verksamheter. En alltför snabb utfasning av spiltor kan till exempel komma att tvinga ridskolor att dra ned på eller lägga ned sina verksamheter. Det skulle också, som Lotta Finstorp påpekar, påverka kommunernas utgifter för ridskoleverksamhet.

Mot bakgrund av det planerar regeringen att analysera konsekvenserna av ett krav på att alla djur ska hållas lösgående. Denna översyn är tänkt att även inkludera frågan om det finns andra incitament än bestämmelser som kan främja en snabb och effektiv omställning till lösgående system.

Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det är intressant att höra att vi har en samsyn om vikten av ridningen och hästen som hälsofrämjare.

Ridskolor och umgänget med hästar är en mötesplats och en brobyggare mellan människor. Detta är också hälsofrämjande. Det är för övrigt viktigt och bra att friskvårdsavdraget även gäller ridning. Djur gör människor friskare. Det finns åtskilliga forskningsstudier som visar det. Låt mig återge något som Winston Churchill har sagt: Det är något med utsidan av hästen som är bra för insidan av människan. Det här tycker jag är väldigt fint och verkligen mitt i prick.

Det behövs mer hästsport, inte mindre. Det är därför jag har skrivit den här interpellationen, som är ett uttryck för den oro som delar av Ridskole-sverige känner i dag inför ett eventuellt beslut om att spiltor ska förbjudas.

Självklart vill man se att alla hästar står i boxar och går i lösdrift utifrån sina egna förutsättningar. Men man kan inte bara släppa ut hästar i lösdrift. Man måste till exempel ha många olika sådana hagar, för hästar har olika behov av olika mycket mat. Det skiljer även hur hästar mår tillsammans i flock. Det blir alltså lite för enkelt ibland att bara säga att alla hästar ska gå i lösdrift, för det kräver också stora markarealer. Sådana frågetecken har gjort att jag har skrivit denna interpellation.

Låt mig börja med lite fakta om ridsporten.

Ridsporten är den mest jämlika sporten i världen. Män och kvinnor tävlar olympiskt på lika villkor, och det är faktiskt den enda sport där man gör det. Att lära sig rida på ridskola är starten för många tävlingsryttare.

I dag är det en halv miljon människor som rider, kör häst, håller på med voltige och så vidare. Sveriges näst största ungdomsidrott efter fotbollen är just ridsporten. Det är också den sporten med störst andel kvinnor. Av dem som rider är 90 procent kvinnor, och Svenska Ridsportförbundet är det förbund som har flest kvinnor som utövare.

Svensk ridskola är unik i världen och en plantskola. Det genomförs 5 miljoner ridtimmar varje år på landets ridskolor. Siffran är från 2011, och det har ökat. Det är framför allt kvinnor i min ålder som vill återuppta sin ridning som har svårt att få plats på ridskola eftersom det är sådan kö. Sverige har 125 000 motions- och lektionsryttare och 4 000 ryttare med funktionsnedsättning. I dag är 462 ridskolor anslutna till Svenska Ridsportförbundet.

På dessa ridskolor arbetar ungefär 10 000 ponnyer och hästar. De är medarbetare, och det viktigaste som finns för ridskolan är att ha bra kvalitet på sina hästar och ponnyer. En ridskola har i snitt 200 elever per vecka.

Ridning är också en av de största sporterna för funktionsnedsatta, och ungefär hälften av alla ridskolor kan erbjuda sådan verksamhet. I de mejl jag får finns här en oro för säkerheten om hästarna bara ska få gå i lösdrift eller stå i box: Hur ska då den som är funktionsnedsatt kunna fortsätta att vara med i stallet och rykta och så vidare? Här behövs det spiltor även efter förbudet, för man måste kunna binda upp hästarna när man sköter om dem.

Den svenska ridskolan är som sagt världsunik, och vi behöver fler ridskolor, inte färre. Det finns en oro för kostnaden om det blir så att man måste bygga om alla spiltor till boxar.

Anf. 10 GUNILLA NORDGREN (M):

Fru talman! Jag tycker att denna fråga är så pass viktig, så det är därför jag går upp i den.

Jag håller helt med Lotta Finstorp i hennes synpunkter och redogörelser för storleken på ridsporten.

Det gläder mig att vi äntligen har fått friskvårdsbidrag godkänt. Det var inte precis finansministern som drog i den frågan utan domstolarna. Jag har haft flera debatter med finansministern om detta.

Ministern skriver i sitt svar att förslaget inte reglerar hur djur får stallas upp. Men när jag läser i lagrådsförslaget står det om bindning och fixering av djur i 5 §. Det är väldigt luddigt, för det står att djur får fixeras eller på annat liknande sätt få sin rörelsefrihet begränsad. Ja, en spilta begränsar ju rörelsefriheten.

Det står dock inget om hur många timmar om dagen hästarna går i hage eller hur stor hagen är. I dag testas även rena lösdriftssystem där hästarna går runt och kan äta hur mycket de vill och så vidare.

Det står att bindning och fixering ska vara förbjudet om det inte kan motiveras av veterinär, säkerhet eller liknande berättigade skäl.

Lagar ska vara tydliga och lätta att följa. Det står också att någon myndighet så småningom ska utarbeta föreskrifter för detta. Men här finns stora otydligheter, vilket gör att även jag, som har sysslat med hästar i många år, får ta del av mycket oro.

Ridskolehästar brukar tas in, få sin mat, stå i spiltan ett tag och sedan gå fyra fem timmar om dagen. Att det är fel att låta en häst stå i en spilta i 23 timmar håller jag med om. Lagförslaget är alltså otydligt. Allt beror ju på vad djuret har för miljö omkring sig de andra timmarna på dygnet.

Som Lotta Finstorp säger fungerar ridning som rehabilitering för funktionshindrade otroligt väl. Jag vet det, för jag sitter själv som ordförande i ett Finsamförbund. Då är det en säkerhetsgrej att hästen står i spilta så att dessa personer kan få njuta av att umgås med hästen både före och efter ridningen.

Ministern säger också att regeringen ska analysera konsekvenserna för ridskolorna så att detta inte ska orsaka för mycket bekymmer. Det var en bra öppning. Men ska man analysera konsekvenserna efter det att lagen har trätt i kraft eller innan? Propositionen ska väl läggas fram den 20 mars, om jag inte har helt fel. När ska konsekvenserna analyseras? Ska man ha något slags öppenhet för hur djuret har det för övrigt, storlekar på hagar, timmar ute och så vidare?

Jag hoppas att otydligheterna i texten är borta när det väl blir en proposition.

Anf. 11 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag tackar Lotta Finstorp för att hon påminde oss om det fina citatet från Winston Churchill.

Jag tackar också för möjligheten att få diskutera förutsättningarna för ridskolorna. Jag har själv under lång tid varit engagerad i hästnäringen, så jag har en viss kunskap om den.

Låt mig förtydliga det som Gunilla Nordgren tar upp. Det lagförslag som finns har inget med uppställningen att göra. Det finns en lag som säger att man får ha en häst i spilta max 16 timmar, och sedan måste den också få gå lös. Det denna text handlar om är när man får fixera. Vid exempelvis hovvård måste man kunna fixera djuret, likaså när en veterinär undersöker ett djur.

Som jag nämnde tidigare vill regeringen arbeta för att främja att djur ska hållas lösgående i stället för uppbundna. Det är det långsiktiga tänk som finns i detta. Den utredning som ligger till grund för lagrådsremissen om djurskydd föreslog ett tydligt krav på att djur ska hållas lösgående. Vi inser dock att ett förbud mot exempelvis spilta kan medföra konsekvenser för ridskolor och andra företag som har sina hästar i spiltor i dag.

Vi får inte glömma att hästsportsnäringen och jobben inom den har en stor mycket stor betydelse för landsbygdsutvecklingen. Det gäller därför att skynda långsamt och inte förhastat sig. Vi inser att om detta skulle ske omgående kommer många ridskolor och andra företag att drabbas hårt. Även de människor som deltar i dessa aktiviteter skulle drabbas.

Därför har regeringen aviserat att vi tänker utreda vilka konsekvenser ett förbud mot uppbundna system får. Djurskyddsutredningens förslag innehöll en viss analys av konsekvenserna, men den var definitivt inte tillräcklig. Därför måste vi titta mycket mer noggrant på hur vi ska hantera denna fråga långsiktigt.

Bland annat behöver vi noga överväga hur lång övergångstid som kan behövas om ett förbud mot spilta och andra system där djuren står uppbundna införs. Analysen ska också inkludera om det finns annat än lagstiftning som kan främja en snabb och effektiv övergång till lösgående system.

Vi får ta ett steg i taget, och det första steget är att noggrant analysera konsekvenserna. Därefter får vi överväga hur vi bäst kan stimulera övergången till lösgående system.

Anf. 12 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för förtydligandet, för det som surrar ute bland ridskolefolk och ryttare är att det finns en tvetydighet i vad som faktiskt gäller och hur processen ser ut. Det skapar oro, eftersom det får ett signalvärde när det gäller vad som faktiskt kommer att hända.

Det jag tror är viktigt, om det kommer någon sorts förslag om att man inte får ha hästar i spilta efter att analysen är genomförd, är att det måste gå successivt så att det finns tid att ställa om. Jag tror att det är ungefär 70 procent av ridskolorna som ägs av kommunerna. Då ska alltså investeringen kring ombyggnation in i kommunernas planer, långtidsplaner, planprocesser och så vidare. Det tar alltså ganska många år för att man ska

kunna få det här till stånd, och då gäller det också att ett eventuellt förslag ger en sådan öppning att kommunerna hinner få in det i sina investeringsplaner.

Jag har en fråga som jag skulle vilja få svar på i nästa inlägg: Ska den konsekvensanalys som görs nu vara färdig till den 20 mars? Det här handlar inte bara om en stor kostnad för att bygga om existerande ridanläggningar och få in boxar eller ha lösdrift till exempel. Man vill ju gärna ha ridskolorna tätortsnära för att så många som möjligt ska kunna rida. Det ska finnas lokaltrafik i närheten, eller så ska man på annat sätt kunna åka kollektivt för att ta sig till sin ridlektion.

Detta gör att många ridskolor i dag är ganska hämmade när det gäller markanvändning. Det byggs mycket i Sverige, vilket gör att husen kommer närmare ridskolorna. Ska man då ha hästar på lösdrift går det åt betydligt mer mark, och då behövs det mycket längre tid för en sådan här process.

Det ser också väldigt olika ut. Många nya ridanläggningar där jag brukar döma dressyr ligger i Norrland och har kostat 50–70 miljoner att bygga. De är byggda helt efter en eventuellt ny lagstiftning och också tillgänglig för den som är funktionsnedsatt på ett väldigt bra sätt, och det finns fräscha duschar och så vidare. Men det finns också ett stort antal ridskolor i Sverige med såväl eftersatta funktioner som eftersatta byggnader, eftersom kommunerna har prioriterat vård, skola och omsorg i stället.

När man står här är det naturligtvis önskvärt att försöka få in friskvårdsdelen också och på så sätt kanske också få fler elever att tycka om sin skola. Det kom en jätteintressant forskningsrapport häromdagen som jag läste om i Aftonbladet. Det var Tokyo University of Agriculture som har kommit fram till att ridning är väldigt bra för elevernas kognitiva funktion. När man rider gör hästens rörelser via bäckenet så att hjärnan stimuleras, och det blir lättare att bland annat lära sig matematik. Om man kan se långsiktigt på det kanske också politiska företrädare i kommunerna kan våga säga att nu satsar vi på vår ridanläggning, för det kan också ge bättre resultat i skolan.

Det är dock inte helt lätt, för det handlar om att prioritera, och ridsko-
lechefer frågar sig naturligtvis hur de ska kunna stå på ridskolan och säga att de måste få en ny eller uppfräschad anläggning för många, många miljoner när det finns stora behov inom vård, skola och omsorg.

Anf. 13 GUNILLA NORDGREN (M):

Fru talman! Ministern säger att det här inte ingår, och då kan man ju säga att texten är otydlig. I § 5 i det här förslaget står det att ett djur får fixeras eller på annat liknande sätt få sin rörelsefrihet begränsad endast om det sker tillfälligt, till exempel när man skor den.

Men det är ju inte det vi pratar om, för hästar kan ju gå ute i hagar och så vidare och så tas in och stå ett par timmar. Den skillnaden står det inte om i den text jag har fått fram om lagrådsremissen, så att säga, och då är det väl ännu viktigare att det ska vara en tydlig text. Tar man hänsyn till hur miljön utanför ser ut, det vill säga hur hästen har det resten av timmarna?

Lotta Finstorp var inne på att det finns stora behov när det gäller att upprusta stallar men även ridhus. Det här är en stor kostnad för kommu-

nerna framöver, och kommunernas ekonomi lär inte förbättras de kommande fyra fem åren. Det är alla ganska överens om. Det är också bra att vi är överens om att det är en viktig näring.

Nu har jag inte fler inlägg, men ska jag tolka detta som en garanti för att det inte kommer att bli något förbud i det förslag till djurskyddslag som finns? Kommer man, liksom Lotta Finstorp frågade efter, att analysera före eller efter att man lägger propositionen, eller kommer det att vara långa övergångstider?

Det är väldigt viktigt för alla dessa ridskolor i kommunerna att få ett klart besked angående detta. Jag tycker också att man borde förtydliga texten i § 5 i förslaget om djurskyddslag.

Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag måste upprepa mig, Gunilla Nordgren: Förslaget handlar inte om uppställning. Det handlar om när man tillfälligt kan fixera en häst. Som jag nämnde kan det vara tillfällen när man skor en häst eller när en veterinär undersöker den. Man måste i regel fixera en häst när man sadlar på den, och man måste definitivt fixera en häst när man spänner den för vagn, exempelvis. Det är det som det handlar om.

Vi har ännu inte gett det här uppdraget till Jordbruksverket, utan vi planerar för detta uppdrag. Vi ska inte skynda för snabbt, utan vi ska mycket noggrant analysera det. Ambitionen är lösgående, men det kommer givetvis att krävas övergångsregler. Vi ska ju inte ställa till det för hästsporten och ridskolorna, som är en mycket viktig resurs. Det är en jättestor sport, näst efter fotbollen den största ungdomssporten som finns, och den attraherar väldigt många flickor. Jag känner så väl till hur viktig den här sporten är för våra ungar och inte minst för våra unga flickor.

Staten bidrar också med 6 miljoner till särskilda satsningar på barn- och ungdomsverksamhet inom hästsektorn. Ett bra exempel är hästlovet på höstlovet. Då öppnar många stall sina dörrar, och barn och ungdomar som kanske inte gjort det tidigare får prova på att rida, köra häst eller bara umgås med hästarna i stallet. Det här är jätteviktiga aktiviteter för barn som sporten jobbar med.

Det här möjliggörs givetvis genom det avtal som finns med Svensk Travsport, Svensk Galopp och ATG, alltså AB Trav och Galopp. Avtalet ger också medel till Hästnäringens Nationella Stiftelse, och via avtalet med ATG och medel till Hästnäringens Nationella Stiftelse bidrar staten också till kompetensförsörjning inom sektorn.

Till exempel bidrar vi med hippologer till verksamheten på landets ridskolor. Hippologerna utbildas vid SLU i samverkan med Hästnäringens Nationella Stiftelse, och inom Landsbygdsprogrammet finns åtgärder för att främja hästföretagarnas service- och fritidsanläggningar.

Hästföretagare kan som andra landsbygdsföretag också söka investeringsstöd för att bidra till nya jobb på landsbygden – väldigt viktiga delar för att utveckla dessa företag. Fram till nu har 18 procent av de beviljade medlen faktiskt gått till hästföretagande.

Det finns även ett stöd för att skapa eller bibehålla anläggningar för idrotts- eller fritidsaktiviteter på landsbygden. Detta inkluderar såklart även ridskolor. Drygt 10 procent av medlen har så här långt gått till ombyggnad av stall, ridhus och terrängbanor.

Hästsporten är viktig. Vi ska inte glömma bort det. Den är viktig för jobben i landsbygdsföretag som ofta drivs av kvinnor – och de behövs på den svenska landsbygden.

Prot. 2017/18:83
13 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern! Jag upplever tydligt att vi har en stor samsyn om att det är väldigt viktigt att ridningen finns kvar och att vi inte ska försvåra för hästföretagare på landsbygden.

Gunilla Nordgren ställde en fråga om otydligheten, och inte heller jag förstår riktigt. Jag tror att det vore väldigt bra om det som står i § 5 är ännu tydligare: Ett djur får bindas endast om det görs på ett sätt som inte är plågsamt för djuret och under förutsättning att, och så vidare. Det handlar alltså om när man ska sko en häst eller när det kommer en veterinär. Men här står det egentligen ingenting om detta. Man måste ha skäl för att binda upp hästen, står det i paragrafen. Jag skulle vilja att ministern ytterligare förtydligar detta.

Jag undrar också om den konsekvensanalys som man nu håller på att göra. Ska den vara färdig till den 20 mars när propositionen kommer? Jag utgår från det.

Det finns som sagt en del frågetecken som behöver rätas ut, och frågan skulle må bättre av att förtydligas helt. Det kanske skulle kunna göra att många ridskolechefer och ridskoleägare kan pusta ut lite grann.

Man kan diskutera vad som är en rimlig tid om det ska ställas om från spiltor till boxar. Det gäller att ta höjd för att det tar tid och att detta måste in i de kommunala processerna på ett logiskt sätt. Det finns en risk om kostnaderna skenar iväg och man har för kort tid på sig att ställa om. Då kan det bli lättare att stryka ett streck över ridskoleverksamheten och lägga ned den, och det får verkligen inte ske.

Anf. 16 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag vill förtydliga det jag sa nyss i mitt förra inlägg: Vi har inte startat konsekvensanalysen, utan vi planerar just nu att lägga ut ett sådant uppdrag till Jordbruksverket för att göra denna djupgående och noggranna konsekvensanalys innan vi går vidare. Sedan får vi se vad den kommer att säga.

Djurvelfärd är en viktig och prioriterad fråga för regeringen, och att djur får vistas på ett bra sätt är en viktig del i djurvelfärden. Hästar mår bra av att långsiktigt hållas i lösgående system. Men vi måste skynda långsamt när vi tar dessa steg så att vi inte slår ut en viktig bransch. Jag tycker att debatten visar att vi som har deltagit värnar branschen och dessa viktiga landsbygdsföretag som jobbar med hästsporten. Jag uppskattar också det arbete som pågår i den sedan länge etablerade samarbetsgruppen inom hästområdet, där Regeringskansliet och Näringsdepartementet är med.

Till sist, fru talman: Jag och de ledamöter som har diskuterat här i dag värnar allihop hästsporten och kommer att göra allt för att den ska komma att utvecklas inte bara på svensk landsbygd utan också i städerna på många håll. Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:371 om Mannaminnes framtid

Anf. 17 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH

KUHNKE (MP):

Fru talman! Emil Källström har frågat mig om jag anser att Anders Åbergs Mannaminne bör bevaras för eftervärlden och om staten har ett ansvar för att så sker.

Mannaminne framhålls ofta som ett unikt allkonstverk där byggnader och föremål skapar en miljö som också är en viktig kulturell mötesplats. Anders Åberg var en betydande konstnär, och jag beklagar hans frånfalle. Som kulturminister bör jag dock inte ha synpunkter på enskilda konstverk.

Frågan om Mannaminnes framtid bör i första hand avgöras inom ramen för den regionala kulturpolitiken. Staten ansvarar för en betydande del av den regionala kulturpolitiska finansieringen genom anslagen inom kultursamverkansmodellen. I flera steg har regeringen stärkt stödet till den regionala kulturen genom att öka anslagen. Den regionala självständigheten är helt central att värna. I andra hand är det detta en fråga för andra aktörer som fördelar bidrag till liknande ändamål.

Regeringens ambition är mer kultur till fler. Kulturbudgeten har stärkts med 1 ½ miljard kronor under mandatperioden. Aldrig tidigare har en regering satsat så mycket på att kulturella uttryck ska kunna främjas och utvecklas i hela vårt land.

Anf. 18 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Till den som till äventyrs inte har varit på eller sett Mannaminne är det enda man kan säga: Åk dit! Det är väl värt ett besök. I interpellationssvaret beskrivs det som ett konstverk, men det är inte hela sanningen. Mannaminne är en fantastisk kollektion av dels en massa konstverk, dels arenor för andra kulturella uttryck. Det är allt från värdshus och hotell till en rad olika museer, utställnings- och konsertmöjligheter och mycket annat.

Det som bekymrar mig lite i svaret är att kulturministern ger uttryck för en så pass passiv syn på de kulturella yttringar som finns runt om i landet.

Anledningen till att frågan aktualiseras är, precis som kulturministern sa, att Anders Åberg, som är skapare av Mannaminne och har varit primus motor i dess utveckling i decennier, tragiskt och alldeles för tidigt nu har gått bort. När en sådan person försvinner från oss är det naturligt att ställa sig frågan: Hur ska vi bevara det han har skapat för eftervärlden?

Det finns många som är engagerade i Mannaminnes fortlevnad. Men faktum är att Mannaminne ligger i en liten kommun med begränsade ekonomiska resurser, och detta i en liten region med en liten kulturbudget. Västernorrland, som jag representerar, är på många sätt i strykclass när det gäller fördelningen av statens kulturanslag. Därför blir det naturligt att se om det finns ett nationellt intresse för detta.

De frågor jag ställer i interpellationen är: Anser kulturministern Anders Åbergs Mannaminne vara värt att bevara? Och anser kulturministern att det finns ett statligt ansvar i detta? Dessa frågor besvaras egentligen inte i klartext. Om man mellan raderna ska försöka tolka kulturministern verkar det som att regeringen och Kulturdepartementet anser att svaret är nej och

att detta är en fråga för regionfullmäktige i Härnösand och inte en fråga för regering och riksdag.

Jag kan egentligen inte tolka det på något annat sätt än att den oproportionerliga centralisering som vi har i kulturpolitiken – och har haft under mycket lång tid – tyvärr fortsätter.

Detta är någonting som jag tycker att vi borde ta på fullaste allvar. Det gäller inte bara denna fråga, utan det är ibland så att om det sker någonting runt om i landet, till exempel i Västernorrland, är det en regional fråga. Men när ungefär samma sak sker i Stockholm blir det på en gång ett nationellt intresse.

Det går att dra en tydlig parallell till när en av mina riksdagskollegor ställde en fråga till statsministern om Sollefteå sjukhus angående huruvida det haveri och de brott mot vallöften som sker där är en fråga för riksdag och regering. Nej, säger statsministern, trots att han själv är född i samma kommun. Det här är en regional fråga, säger han. Några veckor senare kallar regeringen till presskonferens i en annan regional fråga, nämligen Nya Karolinska i Solna.

På samma sätt är det med detta. Om Mannaminne hade legat lite närmare Mälardalen är jag övertygad om att kulturministerns svar inte hade varit så här passivt. Jag är helt övertygad om att detta hade varit en nationell angelägenhet sedan länge.

Detta vore ett fantastiskt tillfälle att visa att statens kulturpolitik gäller hela landet och inte är den Stockholmsfråga som det har varit under alldeles för lång tid. Men jag får beklaga att det tyvärr verkar som den centralisering vi har sett under en längre tid fortsätter. Det är åtminstone det som genomsyrar kulturministerns svar.

Anf. 19 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Det är glädjande att höra att det finns ett kulturpolitiskt engagemang hos Centerpartiets ekonomisk-politiska talesperson Emil Källström. Samtidigt är det anmärkningsvärt med tanke på att om det är något parti i denna kammare i Sveriges riksdag som fullständigt skär bort all kulturpolitik och alla investeringar i kultur i hela vårt land är det Centerpartiet. Centerpartiet skiljer sig från mängden. Centerpartiet har i stort sett ingen kulturpolitik för hela landet att tala om. Det finns för alla att ta del av i budgetförslagen, och det går att jämföra Centerpartiets budgetförslag med alla andra allianspartierna men alldeles särskilt med regeringens politik.

Centerpartiet har ingen politik för hela landet. Det har däremot regeringen. Vi gör enorma satsningar – enorma, historiska. Vi har investerat i och ökat kulturbudgeten med 1,5 miljarder. Det har aldrig tidigare skett i Sveriges historia. Dessutom har aldrig tidigare en större andel av statens samlade utgifter gått till kultur.

Det är anmärkningsvärt att Emil Källström som ekonomisk-politisk talesperson fibblar med siffrorna. Källström laborerar med dem och försöker göra gällande att Västernorrland skulle vara förfördelat i fördelningen av pengar till regional kultur. Det stämmer inte.

Prot. 2017/18:83

13 mars

Svar på
interpellationer

Faktum är att hur man än räknar får Västernorrland en andel av finansieringen som är fullt rimlig och ofta ligger över riksgenomsnittet. Riksgenomsnittet är 507 kronor per invånare. I Västernorrland är det 561 kronor per invånare.

Anf. 20 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Det är en händelse som ser ut som en tanke att det i dag, när vi får höra Alice Bah Kuhnke framföra sitt inlägg, faktiskt är källkritikens dag. Det tycker jag att vi ska ha i åtanke när vi nu får höra kulturministerns försvar, så att säga, för varför man inte satsar.

Om mer resurser på totalen är det enda saliggörande i den här debatten skulle det rimligen ha varit kulturministern som hade velat satsa på kulturen runt om i landet och inte jag. Nu är det faktiskt så att det är kulturministern, som står och skryter om sin totala kulturbudget, som säger nej till att ta det här ansvaret.

Jag blir beskylld för siffertrixande. Det jag gjorde var att ta den summa som kommer Västernorrland till del regionalt och jämföra den med det totala utgiftsområdet. Jag konstaterar att jag tycker att en större del av de resurser som vi lägger i statsbudgeten på kultur, oavsett totalsiffra, bör gå till de regionala satsningarna.

Det intressanta är inte bara vad som står på sista raden utan hur man faktiskt fördelar de här olika resurserna.

Vad har hänt under mandatperioden? Små biografier runt om i landet har fått hög moms samtidigt som man för de statliga museer som Stockholmskommunerna är fullständigt nedlusade av – det är ju här de allra flesta statliga museer ligger – av en riksdagsmajoritet anförd av kulturministern har genomfört en reform som innebär fri entré.

Jag kan konstatera att en bråkdel av de pengar som Alice Bah Kuhnke anser vara rimliga att lägga på fri entré till statliga Stockholmsmuseer hade kunnat lösa frågan om Mannaminnes framtid för all framtid.

Vi gör alla olika prioriteringar. Kulturministern har gjort sina, och vi i Centerpartiet kommer att fortsätta att göra våra. Jag vill poängtera att den regionala samverkansmodell som kulturministern hänvisar till såg dagens ljus under alliansregeringen och under Centerpartiets direkta inflytande.

Jag tycker att det är bra att kulturministern håller fast vid den. Jag tycker att det är bra att kulturministern nämner den i sina anföranden. Men det här förpliktigar. Det här måste fortsätta. Decentraliseringen av statens kulturbudget måste fortsätta.

Jag tror att de som lyssnar på den här debatten och de delar av styrelsen för Mannaminnes Vänner som sitter här på läktaren är ganska ointresserade av att det kastas skit mellan de politiska blocken och av vems fel det egentligen är. Jag skulle vilja anslå en betydligt mer positiv ton i den här debatten. En sund kulturpolitik måste rimligen vara i rörelse. Bara för att det i dag är så att de flesta statliga direktstöden till anläggningar, museer, teatrar och liknande går till storstadsregionerna måste det inte fortsätta att vara så.

De som nu engagerar sig i den här frågan och de som hör av sig till mig som representant för Västernorrland undrar hur man ska agera. Har kulturministern några tips? Om man vill få upp en anläggning som Mannaminne i Höga kustens världsarvshjärta på den nationella arenan så att det kan få

Anf. 21 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNSKE (MP):

Fru talman! Eftersom vi nu har den största kulturbudgeten någonsin i vårt lands historia och vi har en regering som vill investera i mer kultur till fler har vi naturligtvis också investerat i de olika myndigheter som fördelar stöd över hela landet.

Kultursamverkansmodellen är, precis som Emil Källström säger, en modell för fördelning av medel som finns över hela landet och sattes på plats under den borgerliga regeringen. Vi har fortsatt att öka det statliga stödet till den, men den är bara en del av hur vi fördelar alla kulturpolitiska medel.

Vi har bland annat ökat stödet till Boverket, där man kan ansöka om medel för att bedriva kulturverksamhet. Vi har också förstärkt stödet till kulturmiljövård och lagt fram en hel kulturarvspolitik som har fått riksdagens stöd och som dessutom ger ytterligare resurser till en rad olika plattformar för att kunna utveckla initiativ.

Jag vill mena att kultursamverkansmodellen är en god modell som vi fortsatt kommer att investera i. Det finns helt enkelt mer möjligheter än någonsin. Men en utveckling som jag inte vill se är att statsråd står och pekar ut enskilda allkonstverk eller verksamheter runt om i vårt land.

Jag tror på subsidiaritetsprincipen. Jag tror på att vi ska ha kommuner som samverkar i regioner och att man sedan i regionerna gör fördelningar. Jag tror att det är gott. Det ska inte stå och falla med ett enskilt statsråds preferenser när det gäller vad man tycker om eller inte. Det är inte min sak. Min sak är att försvara den fria konsten och skapa förutsättningar för den. Det gör jag bland annat genom att se till att vi har den största kulturbudgeten någonsin.

Förutom investeringar i hela landet genom kultursamverkansmodellen och genom att öka finansieringen till andra myndigheter som ger stöd till olika verksamheter satsar vi också på kulturskolan med 100 miljoner kronor om året över hela landet. Vi satsar på biblioteken med 250 miljoner kronor om året. Vi har öppnat för gratis släktforskning i alla våra arkiv. Vi har precis nu presenterat ett nytt mediestöd som vi också kommer att öka finansieringen till och som är säkrat för att det ska finnas lokal journalistik över hela landet.

Vi har en kraftfull politik för hela landet. Jag är inte alls intresserad av att koncentrera någonting till våra storstäder. Här i storstäderna finns det ju ofta både stort utbud och möjlighet att ta sig till kulturen. På landsbygden är förutsättningarna helt andra. Jag som kommer från landsbygden i dess rätta mening vet att man behöver skapa förutsättningar för att ta sig till och från kulturen men också att det ska finnas ett utbud. Det ska inte vara avhängigt av var man bor eller om man har rika föräldrar om man ska kunna ta del av kultur eller utöva kultur.

Som sagt vill jag verkligen betona detta med finansieringen. Eftersom interpellanten skriver så tydligt i sin fråga att Västernorrland är förfördelat vill jag säga att det inte är förfördelat. Utgiftsområde 17 omfattar väldigt många fler saker än bara kulturpengarna. Det omfattar också pengarna till

idrotten och till folkbildningen. Kulturdelen är en alldeles särskild del, så man får räkna lite noggrant där.

Anf. 22 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Det fanns en viss förväntan bland alla de eldsjälar som hade engagerat sig i och för Mannaminne inför interpellationsdebatten. Tyvärr har jag redan tvingats notera en viss besvikelse, och det är en besvikelse jag delar.

Det är bra att kulturministern är tydlig. Vi har fått tydliga besked om att Västernorrland inte alls kan förvänta sig mer medel. Jag tror att citatet ordagrant var: Västernorrland får nog. Jag delar inte den bilden. Det måste vara en rimligare regional fördelning i de statliga kulturmedlen.

Något som återkom i statsrådets svar och i det kulturministern nu har sagt är att Alice Bah Kuhnke anser att hon inte kan ta ställning. Men då vill jag hävda att varje gång det läggs fram en kulturbudget i riksdagen fortsätter det att vara en storstadsfixering i lokaliseringpolitiken och den statliga direktfinansieringen till institutioner. Varje gång man lägger fram en budget där man inte förändrar detta är att ta ställning, det vill säga att aktivt välja att inte verka för en rimligare regional fördelning.

Även ett icke-ställningstagande, som kulturministern gör, är de facto att stå upp för att ingenting förändras. Det är oklokt. Det vore rimligare om vi i bred enighet kunde slå fast att här behövs en starkare regional balans. Det är inte rimligt att de statliga kulturmedlen går till storstäder som redan har det väl ställt. Det är rätt att till exempel värna och främja Mannaminne.

Anf. 23 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Vi gör alla klokt i att inte lägga ord i andras mun och definitivt inte att lägga ord i andras mun som inte stämmer överens med verkligheten och dessutom säga att man citerar. Lyckligtvis finns allt på band...

(EMIL KÄLLSTRÖM (C): Det är bra.)

...så kolla fakta på denna källkritikens dag.

Jag sa utifrån det påstående som Emil Källström gör i interpellationen om att Västernorrland skulle vara förfördelat att det inte är så. Man är över genomsnittet i kulturdelen.

Jag vill absolut understryka att jag inte är nöjd med kulturens ställning i vårt land. Jag kommer att fortsätta att kämpa för, försvara och skapa förutsättningar för den fria konsten.

Jag är glad för att vi nu tack vare den här regeringen har den största kulturbudgeten i vårt lands historia. Vi har ökat den kraftigt, men mer behöver göras. Men jag är också mån om att bevarandet och investeringarna i kultur inte görs av politiker som Emil Källström och jag själv. I stället ska professioner – expertis – i kultursektorn göra den bedömningen. Jag är politiker, inte recensent eller kulturvetare. Jag har min examen i statsvetenskap. Då ska jag hålla mig till det vi politiker ska göra, nämligen försvara och skapa förutsättningar.

Anf. 24 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig om Myndigheten för stöd till trossamfunds delegering av ett uppdrag om insatser mot islamofobi till studieförbundet Ibn Rushd.

Inom ramen för arbetet med den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott som beslutades i november 2016 har regeringen vidtagit ett antal insatser som på olika sätt är inriktade på att bekämpa olika former av rasism. En utgångspunkt har varit nationell och internationell rapportering, forskning och uppgifter från både myndigheter och det civila samhället som visar på att rasism mot och diskriminering av muslimer är ett stort problem i dag.

Diskrimineringsombudsmannen publicerade 2015 en rapport om forskning om islamofobi och diskriminering av muslimer. Av denna framgår att islamofobi är en utbredd form av rasism, som tar sig uttryck i exempelvis hot, våld, glåpord, mediala påhopp, sämre möjligheter att få anställning och trakasserier i skolan. Förmodade muslimer får lägre svarsfrekvens än de som inte förmodas vara muslimer när de söker arbete.

Brottsförebyggande rådet publicerar statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv som visar att anmälningar om islamofobiska hatbrott under de senaste åren legat på en högre nivå än tidigare. Företrädare för muslimska organisationer uppger att många muslimer upplever rasism, diskriminering och hat i högre grad den senaste tiden.

Mot denna samlade bakgrund fick Myndigheten för stöd till trossamfund, SST, i uppdrag att genomföra regionala seminarier om rasism för civila samhället, särskilt muslimska församlingar och organisationer samt andra berörda aktörer, i syfte att öka benägenheten att polisanmäla brott och anmäla diskriminering riktad mot muslimer.

Statliga myndigheter, i det här fallet SST, har en fristående ställning gentemot regeringen. I det uppdrag som regeringen gav SST står det inte att myndigheten ska samverka med organisationer för att genomföra uppdraget. Beslutet om att ingå ett samarbete med studieförbundet Ibn Rushd har alltså fattats självständigt av myndigheten.

Uppdraget pågår fortfarande och kommer att rapporteras till regeringen senast den 30 mars 2018.

När det gäller den angränsande frågan om demokratikriterium i statlig bidragsgivning har jag i flera år varit tydlig med att offentliga medel inte ska gå till organisationer som verkar i strid med demokratins idéer. Det är också vad som gäller i de förordningar som styr statsbidrag. Myndigheter kan återkräva bidrag om syftet inte uppfylls.

Men existerande regelverk räcker inte, det behövs ett förtydligt demokratikriterium och en förbättrad tillämpning av detsamma. Det efterfrågas även av det civila samhället, däribland organisationer som samlar personer med muslimsk bakgrund eller trosuppfattning. Regeringen har gett myndigheter i uppdrag att återrapportera om hur man prövar demokratiska värderingar i sin bidragsgivning. Regeringen har även tillsatt utredningen om stöd till trossamfund, som presenterade sitt förslag i dag. Utredningen ger

förslag på hur demokrativillkoret kan förtydligas när det gäller trossamfundet. Detta förslag ska nu remitteras. Dessutom finns en pågående utredning som ska se över bidrag som beviljas av Allmänna arvsfonden, som lämnar sina förslag efter sommaren.

Förutom dessa utredningar har regeringen förra veckan beslutat att tillsätta en utredning som brett ska se över hur ett förtydligt demokrativillkor kan införas för statlig bidragsgivning som riktar sig till hela det civila samhället.

Anf. 25 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Tack, kulturminister Alice Bah Kuhnke, för svaret och för redogörelsen.

I min interpellation är jag tydlig med att det är viktigt att regeringen aktivt arbetar mot hatbrott. Men just eftersom muslimska hatbrott är ett allvarligt samhällsproblem måste regeringen också försäkra sig om att man genomför sina kampanjer på bästa sätt.

I regeringens direktiv nämns lämpliga myndigheter, till exempel Polismyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen, Brottsförebyggande rådet och Forum för levande historia. Men i stället har uppdraget lämnats över till islamistiska studieförbundet Ibn Rushd. Som jag skrev i min interpellation har detta också inneburit att kampanjen mot hatbrott har urartat och i stället blivit ett ifrågasättande av oss invandrade feminister som kämpar mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Kampanjen har också urartat till ett angrepp på svenska muslimer som inte delar Ibn Rushds aggressiva syn på jämställdhet, svensk demokrati och samhället i övrigt. Jag kan ge exempel på vad som lyfts fram på kampanjsidan av aktörer som kallas experter. Masoud Kamali skriver: "En rad omständigheter som demoniseringen av muslimer som terrorister och kulturell underlägsna genom 'hedermordsdebatten' har bidragit till den politiska och mediala förstärkningen av antimuslimismen."

Observera att Kamali sätter "hedermordsdebatten" inom citattecken. Det är ett tydligt sätt att försöka förneka att hedermord över huvud taget förekommer.

En annan aktör är Kitimbwa Sabuni, som skriver: "Tyvärr har många svenska muslimer också anammat det här tunnelseendet kring islamofobi och tror att kampen mot islamofobi handlar om att ta majoritetssamhället i handen och gemensamt fördöma människor som attackerar moskéer."

Det finns många olika citat från dessa "expertgrupper", som inte på allvar bekämpar islamofobi utan snarare tvärtom. Det kommer ännu mer att påverka samhället och även stackars vanliga muslimer, som kommer att utsättas för hatbrott på grund av dessa uttalanden.

För mig är detta inget annat än fördomar mot och misstänkliggörande av muslimer och majoritetssamhället. Regeringen ger uppdrag till en organisation som bekämpar människor på detta sätt och använder begreppet islamofobi för att uppmåla en konflikt mellan muslimer och det svenska samhället där andra muslimer misstänkliggörs, som jag sa.

Nästa fråga blir då: Visste Ibn Rushd om att "experterna" skulle uttrycka sig så här? Självfallet, eftersom "experterna" har uttryckt sig på detta sätt tidigare.

Redan 2004 skrev Masoud Kamali i en antologi som Expo gav ut om hur hedersdebatten drivits fram av invandrare i Sverige som vill göra karriär och ideologiskt ”förespråkar stalinistiska metoder” och av ”kemalister”. Han angrep också Astrid Schlytter, som bidrog till rapporten *Gift mot sin vilja* åt det som då hette Ungdomsstyrelsen och nu heter MUCF.

Allt det här handlar om att misstänkliggöra och inte göra något demokratiarbete för att bekämpa hatbrott mot muslimer.

Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Mrs eller ms statsråd! Amineh Kakabavehs interpellation om att Myndigheten för stöd till trossamfund delegerat ett uppdrag om insatser mot islamofobi till studieförbundet Ibn Rushd är viktig.

Vi är säkert överens om att gemensamt på alla sätt motverka rasism och islamofobi. Det är bra att medel anslås, att regeringen agerar och att myndigheter initierar kampanjer. Det är en sak.

En annan sak är att internationellt misskreditera till exempel Sveriges arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, att anlita talare som är gravt olämpliga och att anlita experter som förminskar hedersvåld, påstår att de som anmäler detta kan göra det för att få egna lägenheter och angriper hedervärda personer för att vara ”hustjänare”.

Ibn Rushd har gjort detta. Man har agerat internationellt och anlitat talare och expert, som framgår av interpellationen. Ändå har detta förbund av Myndigheten för stöd till trossamfund betrots med att genomföra seminarier med mera om att bekämpa rasism i denna kampanj.

Statsrådet anser uppenbarligen att myndighetens bedömning är helt okej. Hon tar inte avstånd från den och står alltså rimligen bakom den. Jag tycker att det är anmärkningsvärt.

Regeringen med dess två partier har tyvärr en bakgrund som gör att den borde reagera, och det med tydlighet, när dessa frågor aktualiseras – som i denna interpellation.

En minister i statsrådets parti, Mehmet Kaplan, har fått avgå på grund av nära samröre med tvivelaktiga organisationer.

Ordföranden för Ibn Rushd valdes in i det andra regeringspartiet Socialdemokraternas partistyrelse men fick lämna den eftersom han i sin ordföranderoll i Ibn Rushd bjudit in personer med antisemitiska och homofoba åsikter som föreläsare. Uppenbarligen åtnjuter han dock fortfarande regeringens förtroende eftersom han senare har fått förtroendet av UD att ingå i en delegation till Azerbajdzjan.

Sedan står statsrådet här och har ingen synpunkt på att en ansvarig myndighet åter ger Ibn Rushd sitt förtroende.

I dag presenterar en utredare som sitter i Socialdemokraternas verkställande utskott förslag på stöd till trossamfund. Utredaren, som är ordförande i Socialdemokrater för tro och solidaritet, har liksom sin organisation nära samarbete med personer som har liknande kopplingar som Mehmet Kaplan och Ibn Rushd hade och väl har.

Utredarens förslag har just presenterats. Han föreslår att trossamfund som bjuder in hatpredikanter ska bli av med statliga bidrag. Här är tyvärr inte Ibn Rushds eller några medlemsorganisationers record det bästa, tyvärr. Jag hoppas att denna och andra debatter ska påverka detta studieförbund i rätt riktning, men det verkar tyvärr inte som att vi är där än.

Jag tycker att Amineh Kakabavehs frågor är relevanta, och jag tycker att statsrådet duckar för dem i sitt svar. Det håller inte, tror jag. Kom ut på banan och ge rejäla besked! Är det alltså okej att en statlig myndighet till exempel ger uppdrag åt organisationer som anlitar en omtvistad "expert" som förminskar det allvarliga hedersvåldet och som kritiserar hedervärda antirasister som "hustjänare"?

Anf. 27 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Tack så mycket, Kakabaveh och Danielsson, för era frågor!

Jag är övertygad om att båda interpellanterna väl känner till de regelverk som vi som statsråd har att förhålla oss till. Att ägna oss åt myndighetsutövning är något som vi ska hålla oss långt borta från. Vi ska inte peka och säga till våra självständiga, fristående myndigheter hur de ska utföra sina uppdrag.

Däremot ska vi ge tydliga uppdrag. Precis som Kakabaveh läste upp fanns det i uppdraget tydliga hänvisningar till myndigheter att samarbeta med, och det stod alltså inte i uppdraget att man skulle samarbeta med Ibn Rushd. Det var väldigt tydligt.

Det finns också en särskild ordning för hur vi följer upp myndigheters arbeten. Jag kommer att följa upp detta i den särskilda ordning som vi ska följa. Det är också helt centralt när vi hanterar dessa svåra frågor, frågor som jag förstår delar förskräckelsen inför. Det är frågor om rasism, om hedersvåld och hedersmord, om vilket samhälle vi ska ha och på vilka värderingar vi ska bygga vårt samhälle.

Men i alla dessa svåra frågor är det också bärande att vi utövar vår makt på rätt sätt och inte samtidigt underminerar vår förvaltning, hur vi styr vårt land, för då har vi verkligen gjort demokratin en otjänst.

Inom några veckor, senast den 30 mars, kommer SST att rapportera uppdraget. Då finns det en särskild ordning för hur vi tar emot rapporten. Dessutom har vi under de senaste veckorna haft anledning att, enligt de regelverk vi som regering ska och bör följa, säkerställa att vi har förtydligat för SST vad uppdraget innebär, så att det inte råder några missuppfattningar. Jag ser fram emot att få ta del av rapporteringen.

Jag ser också fram emot att det finns en bred enighet att utgå från i Sveriges riksdag när vi behöver vara tydliga med vilket land Sverige ska vara och hur vi följer våra grundlagar och lever upp till de friheter som generationer av svenskar före oss har kämpat för.

Samtidigt måste vi bli väldigt mycket tydligare om hur våra gemensamma medel används. Stödet till trossamfund, som jag tog emot utredarens förslag om i dag, har ju inte utretts på närmare 20 år sedan staten skildes från kyrkan. Detta trots att samhället ju har förändrats kraftigt. Det finns en rad regelverk, och inte minst grundlagar, att förhålla sig till. Religionsfriheten är en av dem, Europakonventionen en annan.

Jag ser fram emot de diskussioner som jag hoppas att utredarens förslag nu väcker, och jag hoppas att många kommer att svara på utredarens förslag i den remissrunda som nu tar vid.

Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Det är jättesynd att kulturministern inte tar åt sig av kritiken. Självklart betalar man skattemedel till en ideell förening och utser den att bekämpa hatbrott, vilket är en av de viktigaste frågorna. Vi vet att rasismen sprider sig, att det finns islamofobi och att muslimer betalar priset. Man ska inte berika brödraskapets anhängare.

Aje Carlbohm kommer nu på torsdag med en omfattande rapport om brödraskapets associerade organisationer, där Ibn Rushd ingår. Mer än fyra av styrelsens ledamöter har anknytning till brödraskapet. En av dem är din egen partikamrat i Solna, Mohamed Temsamani, som hyllar Erdogan som en politisk hjälte och också vad jag förstår har gjort praktik hos brödraskapet i Egypten.

Ibn Rushds kassör Mustafa al-Sayed hänger faktiskt i en krönika i Expressen ut ledarskribenten Sofie Löwenmark. Han sprider i sin krönika ett sexistiskt fotomontage, där en kvinnlig krönikör avbildas som en bikini-brud som surfar på en våg med etiketten ”islamofob”.

Man ska komma ihåg att detta handlar om en organisation som har fått 600 000 svenska kronor för att bekämpa hatbrott och andra rasistiska och sexistiska brott. Det handlar alltså inte om att vi inte respekterar religion. Vad har detta med religion att göra? Detta är något som går stick i stäv med alla religioner och alla människor som själva har kämpat för att brödraskapet ska breda ut sig mer och mer med skattemedel.

Detta kommer att påverka även integrationen, synen på kvinnor, jämställdhet och majoritetssamhället och synen på de moderata muslimer som själva kämpar för sina rättigheter och för att få andra att förstå att alla muslimer inte är islamister och inte är som Ibn Rushd.

Ministern nämner rapporteringen, men vad spelar den för roll när all kritik avfärdas av både SST och Ibn Rushds rektor Omar Mustafa? Kampanjen får kritik på ledarsidorna i Expressen, DN, GP, Sydsvenskan och Gefle Dagblad. Både SST, Islamiska förbundet och Ibn Rushd har svarat på kritiken utan att invänta någon utredning. Det är alltså redan klart.

Det är precis som med den utredning som Ulf Bjereld kommit med. Jag har inte läst den än och kan inte uttala mig om den, men det är tyvärr så att man bara står här och nämner en massa begrepp och principer. Det gör man med rätta – jag håller med ministern om att Europakonventionen, mänskliga rättigheter, religionsfrihet och allt detta måste respekteras.

Just därför är Ibn Rushd inte en lämplig organisation – på grund av hatbrotten och att de är brödraskapets anhängare. I kostym och med penna och annat går de i korridorerna och skakar hand med politiker. Detta har politikerna och samhället ett ansvar för.

Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman och fru statsråd! Jag var i mitt första anförande kritisk mot Myndigheten för stöd till trossamfund. Jag tycker att det är bra att Amineh Kakabaveh har tagit fram detta exempel i sin interpellation, och jag upplever att statsrådet har lyssnat till det som vi har fört fram; det är bra.

Jag noterar att statsrådet i sitt förra anförande sa två saker. Hon kommer att följa upp myndighetens arbete på det sätt man ska och ta fram exempel på när det kanske har fallit utanför ramarna. Det tycker jag är bra.

Statsrådet sa också att myndigheten snart ska rapportera om uppdraget. Det är också ett tillfälle att granska det och se hur man har skött det. Hon sa vidare att regeringen, genom statsrådet Bah Kuhnke, har haft kontakter med Myndigheten för stöd till trossamfund och förtydligat för dem vad uppdraget innebär. Det tycker jag är ett bra besked.

I Sverige har vi nog varit lite naiva i dessa frågor. De är väldigt viktiga. Vi ska bekämpa rasism, islamofobi och islamism på alla sätt och sträva efter att vi alla går åt det hållet. Tidigare har vi trott att det har varit lätt: Kommer man över gränsen till Sverige har man svenska värderingar. Men så snabbt går det inte, så det är viktigt att fortsätta detta arbete och att uppmärksamma när det brister. Det är det denna debatt har handlat om.

Anf. 30 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHKE (MP):

Fru talman! Det återstår mycket, och just därför har vi sedan den dag vi tillträdde genomfört en rad åtgärder för att säkerställa att de verksamheter eller organisationer som tar del av våra gemensamma medel stärker vår demokrati och vårt samhälle, inte underminerar dem.

Detta till trots har det under de senaste 10–15 åren med jämna mellanrum kommit grova exempel på övertramp. Det har till och med förekommit att organisationer som har uppburit statligt stöd – ett annat statligt stöd, men likväl statligt stöd – har uppmanat till våld på Sergels torg. Vi har alltså helt klart mycket att göra. Varje skattekrona som går fel är en krona för mycket. Extremismen måste motarbetas, och vi måste se till att vi har tydliga regelverk som förhindrar att sådant händer.

När det gäller stödet till trossamfund, som ju SST har att hantera, är regelverket otydligt. Detta är också något som utredaren i dag beskrev när han presenterade oerhört mycket tydligare regler, som man kanske skulle kunna tycka borde ha varit där för väldigt länge sedan men som vi nu får en chans att genomföra. Det kommer dock att krävas en kvalificerad majoritet i Sveriges riksdag för att få igenom dem, eftersom detta också är kopplat till lag.

Jag vill understryka att det uppdrag som SST fick av regeringen för att bekämpa den rasism som många andra myndigheter – Brottsförebyggande rådet, Diskrimineringsombudsmannen med flera – beskriver, och som även interpellanten beskriver, inte innefattade att samarbeta med någon viss organisation. Däremot stod det att man skulle inhämta kunskaper och erfarenheter från relevanta aktörer som Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet och Forum för levande historia.

Jag vill också betona vikten av att vi, samtidigt som vi som alltid välkomnar kritisk debatt och diskussion eftersom jag tror att det är oss alla till gagn att hålla styrning och vässa våra argument, också håller på ordningen att statsråd och ministrar inte ska ägna sig åt myndighetsutövning. Vi ska inte gå in i pågående uppdrag eller handläggning och säga till myndigheter hur, utan de ska förhålla sig till det uppdrag de fått. Det ska vara tydligt och bra så att de vet vad de ska göra. Sedan ska vi, när uppdraget rapporteras, eventuellt agera.

Det är så ordningen ser ut, och den är jag mån om att hålla. De utmaningar vi står inför och det som måste ske kommer att kräva tydlighet och många insatser med kraft. Här finns inte utrymme att darra på manschett. Det vet alla som är engagerade i dessa frågor eller som jobbar med de

kvinnjourer som stöttar och gömmer många av de unga tjejer och kvinnor som lever under förtryck och hedersförtryck och riskerar sina liv för att få leva sina fria liv. Vi har väldigt mycket kvar att göra.

Prot. 2017/18:83
13 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 31 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Kulturministern! Precis som kulturministern själv säger har detta om hatbrott kommit till dessa myndigheters kännedom. Därför är de lämpliga myndigheter. Vi kan inte göra så, i ett samhälle där vi vill att alla ska vara lika, att vi delar upp: Muslimer ska bara jobba med muslimer och svenskar bara med svenskar. Om vi vill ha ett samhälle där män och kvinnor, muslimer och icke muslimer, alla människor, homosexuella, unga och äldre är med måste vi se till att samhället får ett gemensamt ansvar. Det är politikens sak.

Jag vill inte att någon ska lägga sig i myndighetsutövning. Det handlar inte om det. Det handlar om att vi betalar skattmedel. Vi betalar skattmedel till organisationer. Vi måste också se vilka de är. Jag tänker på de organisationernas expert. Kitimbwa Sabuni säger många gånger offentligt att arbetet mot hedersförtryck är ett uttryck för en kolonial logik. Han säger att under den koloniala ordningen hämtar kolonisatören vad den behöver från den koloniserade, även deras barn.

Detta är experternas uttalande, så vad spelar det för roll om de kommer med några andra skrivelser? De avfärdar all kritik. Omar Mustafa, Ibn Rushds rektor, anmälde själv Sverige i FN för det arbete vi gör mot hedersförtryck. Vad kan du förvänta dig? Hur kan man se att de kommer att vara företrädare för kvinnor och för alla? Det går inte. Vi vet det, Alice Bah. Därför är det viktigt att vi öppnar våra ögon och öron. Om vi vill ha ett samhälle där muslimska hatbrott, rasism och allt detta ska bekämpas måste vi se till att människor som inte själva är kvinnofientliga jobbar med detta.

Anf. 32 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Jag vill tacka deltagarna i interpellationsdebatten för engagerade och insatta frågeställningar. Jag är tacksam för att jag är kultur- och demokratiminister i en regering som tillsammans med andra maktsfärer, där ju Sveriges riksdag utgör den centrala, har möjligheten att både försvara och värna våra grundlagar och våra friheter. Vi gör det med en insiktsfullhet och, precis som Kakabaveh alldeles nyss sa, med ögonen och öronen öppna för vilka hot som finns mot våra friheter och för hur vi försvarar dem på bästa sätt.

Jag vill kunna möta alla unga människor i vårt land och se dem i ögonen – oavsett var de bor och oavsett var deras föräldrar kommer ifrån – och med kraft säga att de är födda i ett fritt land eller har kommit till ett fritt land. Här ska de också få vara fria. Vi ska utgå från det som generationer av svenskar före oss har kämpat för och fortsätta att förvalta och stärka alla individers möjligheter i vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2017/18:378 om odemokratiska påverkansmetoder

Anf. 33 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag anser att djurskyddsaktivisters brott och andra handlingar som begås i syfte att förhindra genomförandet av demokratiskt fattade beslut utgör ett allvarligt demokratiskt problem i Sverige. Johan Hultberg har vidare frågat om jag är beredd att ta initiativ till en kartläggning av den djurrättsrelaterade brottsligheten och dess påverkan på, och hot mot, vår demokrati samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att motverka och inte minst förebygga tillströmningen till odemokratiska aktivistgrupper och användningen av odemokratiska påverkansmetoder.

Ett demokratiskt samhälle förutsätter att var och en respekterar andras rättigheter och att motsättningar löses enligt demokratins spelregler. Att förebygga och bekämpa brott och våldsbejakande extremism är högt prioriterade frågor. Regeringen har förstärkt det brottsförebyggande arbetet samt inrättat ett center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet från och med den 1 januari. För ytterligare frågor om detta arbete hänvisar jag till ansvarigt statsråd Morgan Johansson.

Människors tillit till medmänniskor och till samhällsinstitutioner, bland annat till att demokratiska beslut genomförs, är avgörande för hur väl ett samhälle fungerar. Samtidigt är det centralt att beslut kan granskas, kritiseras och omprövas. Vårt offentliga samtal vilar på yttrandefrihet, som utgör grundvalen i en levande demokrati. Demokratiutredningen konstaterade 2016 att svensk demokrati står stark men att det politiska inflytandet inte är jämnt fördelat. Regeringens mål för demokratipolitiken är att Sverige ska vara en levande demokrati som är uthållig, kännetecknas av delaktighet och där möjligheterna till inflytande är jämlika. Vi vill förebygga odemokratiska metoder genom att främja de demokratiska.

Därför är det viktigt att fortsatt stödja det breda demokratistärkande arbetet. För att stödja den demokratiska delaktigheten mellan valen avsätter regeringen medel till Sveriges Kommuner och Landsting för att främja medborgardialoger. Det är glädjande att vi ser en ökning av såväl medborgarförslag som folkinitiativ och medborgardialoger i kommuner och landsting.

Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Sverige har en mycket välutvecklad demokrati. Vi har grundlagsskyddade medborgerliga rättigheter, såsom åsikts-, religions-, demonstrations- och yttrandefrihet. I Sverige kan vi alla fritt uttrycka våra åsikter så länge vi inte till exempel gör oss skyldiga till hets mot folkgrupp eller förtal. Vi kan alla bilda opinion, engagera oss och organisera oss politiskt eller nöja oss med att utöva vår påverkan genom att använda vår rösträtt. Vi kan nyttja det offentliga rummet till att demonstrera och protestera, och vi kan räkna med samhällets skydd när så behövs för att vi tryggt ska kunna utöva våra demokratiska fri- och rättigheter.

Internet och sociala medier har öppnat helt nya möjligheter för politiskt inflytande. Nu kan sannerligen inte bara gammalmedier och etablerade partier och politiker delta eller sätta agendan för den offentliga debatten,

utan nu har vi verkligen kunnat bredda det demokratiska inflytandet. Me-too-rörelsen tycker jag är ett bra och aktuellt exempel på hur enskilda medborgare har kunnat gå samman och göra gemensam sak för att uppmärksamma ett allvarligt samhällsproblem, bilda opinion och påverka politiken och samhällsutvecklingen i stort.

Fru talman! Trots dessa fantastiska möjligheter till demokratiskt inflytande och påverkan finns det personer, grupper och organisationer som inte tycker att detta räcker och som använder sig av illegala metoder i sin strävan efter ett visst politiskt mål. Dessa personer och grupper gör sig enligt min uppfattning skyldiga till allvarliga kränkningar av vår demokrati. Den som bryter sig in i till exempel en gård och stjälar djur utifrån politiska motiv attackerar inte bara den enskilda lantbrukaren utan också näringsfriheten och vårt demokratiska samhälle.

Fru talman! Sverige har tämligen omfattande problem med djurrättsaktivister och djurrättsorganisationer som inte håller sig på den demokratiska spelplanen utan som hotar, trakasserar, ofredar, stjälar och begår skadegörelse i syfte att nå sina politiska mål.

Fru talman! Det är bakgrunden till min interpellation till demokratiministern. I min interpellation ställde jag tre frågor. De två första var i grunden enkla ja- eller nej-frågor.

Jag undrade om ministern delar min uppfattning att djurskyddsaktivisters brott och andra handlingar som begås i syfte att förhindra genomförandet av demokratiskt fattade beslut utgör ett allvarligt demokratiskt problem.

Jag frågade om ministern är beredd att ta initiativ till en kartläggning av den djurrättsrelaterade brottsligheten och dess påverkan på och hot mot vår demokrati.

Fru talman! Jag fick dessvärre inte något tydligt svar på dessa frågor, framför allt inte på den andra frågan. I mitt första inlägg nöjer jag mig med att upprepa dessa båda frågor och hoppas att demokratiministern kan ge mig klara besked.

Anf. 35 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman och fru statsråd! Jag diskuterade den här viktiga frågan i november med justitieminister Morgan Johansson. Frågan är djupt demokratiskt allvarlig, och Sverige är lite illa ute.

Under åren 2003–2010 anmäldes 341 brott av mer allvarlig art mot svenska minkbönder. Det var flest i världen, trots att till exempel Danmark har 20 gånger fler minkgårdar än Sverige.

Jag utgick från djurrättsaktivister som har väldigt starkt trakasserat en enda familj, en enda uppfödare, utanför Falkenberg. Det har skett genom dagliga och nattliga besök på ett terrorliknande sätt.

Jag föreslog att det måste till starkare instrument från polis och andra för att kunna avlysa djurstallet som ett område där man inte får utnyttja sin demonstrationsrätt dag och natt. Man måste kunna få ett besöksförbud på ett mycket snabbare sätt än i dag.

Jag hoppas att statsrådet kanske kan ta del av den debatten. Det är min samlade visdom i frågan, och allas röster ska höras. Det är en bra interpellation som Johan Hultberg har ställt. Det är flera ministrar i regeringen som arbetar med frågorna.

Min uppfattning är att det är en ko på isen. Människor lider och drivs till att upphöra med sin lagliga verksamhet av personer som inte accepterar lagar och regler utan anser sig ha sanningen och facit. De kan driva till exempel minkfarmer eller pälsdjursaffärer till att lägga ned. Det kan inte accepteras i en demokrati.

Jag har all respekt för att man kan tycka att vi till exempel borde lägga ned produktionen eller något annat. Det kan man driva demokratiskt. Men man får inte gå odemokratiskt till väga och genom terror driva någon i konkurs eller till att lägga ned sin verksamhet. Jag menar att det handlar om det.

I Sverige är det ett mycket litet antal personer som brinner för detta och som går hur långt som helst. Det måste vi stoppa och förhindra. Min uppfattning är att i dag har polisen för små medel för att kunna hjälpa dessa personer som attackerats gång efter gång.

Det första av mina förslag var att det måste vara kännbara böter när man gör sådant, så att man drabbas ekonomiskt mycket mer än i dag när man vill rasera en annan människas, en företagares, ekonomi.

Det andra var att när man återkommande demonstrerar vid djurstallet eller bostaden, uttalar hot och så vidare, måste polisen kunna säga: De här personerna, vi vet vilka de är, och andra får inte komma nära. Polisen avlyser ett område på ett par kilometer runt platsen så att den får bort störningen.

Det var mina två förslag. Jag hoppas de kan prövas. Jag vill minnas att justitieministern sa att det pågår arbete för att se över regelverk och så vidare. Jag hoppas att det kan hända saker.

Anf. 36 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Jag tackar debattörerna i interpellationsdebatten för frågorna.

Jag började med att vara väldigt tydlig och kort i mina svar till Johan Hultberg. Är det fel att begå brott? Ja, tveklöst, utan något darr på manschetten. Jag försökte i mitt skriftliga svar lägga ut texten för att inte enbart svara med ett ja.

Ska jag ta initiativ till kartläggning av brotten? Nej. Det är inte beroende på att jag inte är intresserad av att brott kartläggs för att man sedan ska kunna allokera resurser och leda dem i bevis utan därför att det inte är jag som ansvarar för polisen och Brottsförebyggande rådet. Det är två myndigheter som jobbar med kartläggning av brott. Det kan i sin tur bli underlag för att göra ytterligare investeringar.

Vi har förstärkt polisens arbete. Det var måhända det som justitieministern hänvisade till i en tidigare interpellationsdebatt. Det gör vi för att det ska finnas mer resurser till att utreda brott och identifiera dem.

Jag tror att det är helt centralt att vi alltid säkerställer att om brott begås ska de bli ett ärende för rättsväsendet. Polisen får utreda vad som har skett. Om man misstänker brott ska det anmälas. Det gäller alltid och överallt.

Jag vill ägna några sekunder till att böttna i det som Johan Hultberg inledde med. Det handlar om hur många fantastiska möjligheter det finns i vårt land att organisera sig för att driva frågor. Som vi alla vet här inne är vi ett av de allra mest utvecklade föreningssamhällena i världen. Man

ska ha mycket att skylla på för att man inte organiserar sig demokratiskt. I min värld finns det inte en enda ursäkt att inte göra det.

Alla förutsättningar finns för att organisera sig demokratiskt. Vi lever dessutom i ett fritt land där man får tänka och tycka vad man vill. Man får inte göra vad man vill, men man får tycka och tänka fritt. Bara det är en fantastisk möjlighet att få vara fri i tanken. Det kan göra det lätt att hitta någon annan som delar samma engagemang och vilja till förändring.

Jag tycker att metoo-rörelsen, som Johan Hultberg tog upp, är ett fantastiskt exempel på en organisering nyligen som har fått enorm kraft. Man har gått samman och delat sina erfarenheter och därmed kunskaper. Man har på sätt drivit opinion, uppvaktat politiker och så vidare. Det är något vi ännu inte sett slutet av. Det finns verkliga möjligheter i vårt land.

Misstänker man brott ska det alltid polisanmälas. Det är polisens sak att utreda. Om brott har begåtts ska man ställas till svars och straff ska utdömas.

Anf. 37 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för de tydliga svaren som gavs här. Det gläder mig att jag kunde få så klara besked.

Min poäng var att det inte bara är ett problem för rättsväsendet och Morgan Johansson som justitieminister. Det är i allra högsta grad också en demokratifråga och ett hot mot demokratin. Det är således en fråga som demokratiministern bör ta på största allvar.

Med att ta på största allvar menar jag att demokratiministern kraftfullt måste markera, vilket jag upplevde att hon gjorde alldeles nyss, mot den form av aktivism som går utöver lagens ramar. Men jag menar också att ministern behöver ta initiativ till olika åtgärder som kan förebygga och också beivra de odemokratiska krafterna.

Det är alldeles riktigt att här måste demokratiministern göra gemensam sak med justitieministern, för mycket av detta arbete handlar ju självfallet om att rättsväsendet måste gå in och komma till rätta med den här brottsligheten, klara upp brotten och så småningom utdöma straff. Här finns det jättemycket kvar att göra.

Jag har länge drivit att polisen och Säkerhetspolisen mer strategiskt och samordnat behöver jobba med den här brottsligheten, att det behövs rejäla straffskärpningar och att det behöver bli enklare att ålägga personer kontaktförbud och, som Staffan Danielsson var inne på, besöksförbud.

Fru talman! Jag skulle vilja följa upp frågan om att använda sig av olika former av civil olydnad, som det brukar kallas. Ministern sa i sitt interpellationssvar: "Ett demokratiskt samhälle förutsätter att var och en respekterar andras rättigheter och att motsättningar löses enligt demokratins spelregler." Det instämmer jag helt och fullt i. Men jag undrar samtidigt hur det uttalandet rymmer med ministerns eget partiprogram, för i Miljöpartiets partiprogram står det bland annat, och nu citerar jag igen: "Civil olydnad har varit en viktig del av kampen för demokrati. Med civil olydnad menas handlingar som i dag är förbjudna, men som uppmärksammar orättvisor och samhällsproblem enligt principen om ickevåld, öppenhet, strävan efter dialog och beredskap att ta sitt straff. Även fortsättningsvis kan civil olydnad vara betydelsefullt i demokratin."

MP skriver alltså, fru talman, i sitt partiprogram att brottslighet kan vara betydelsefullt för demokratin. Då måste jag fråga demokratiministern

om det också är hennes uppfattning att civil olydnad kan vara betydelsefullt även i den svenska demokratin.

Fru talman! Jag vill också ta upp det som Staffan Danielsson tog upp i sitt inlägg om de handlingar som kanske inte strider mot någon lag men som är i gråzonen för hur det är tänkt att våra demokratiska fri- och rättigheter ska användas, till exempel demonstrationsfriheten. Danielsson nämnde en lantbrukare utanför Falkenberg, närmare bestämt i Glommen, som vid ett tjugotal tillfällen på bara en månad har blivit utsatt och fått påhälsning av djurrättsaktivister. När polisen har kommit dit har de försvarat sig med att de bara använder sin demonstrationsfrihet. Men på gården möter de såklart inte någon annan än den enskilde lantbrukaren, så det är ju uppenbart ett sätt att utöva trakasserier mot den enskilde med det uttalade syftet att få vederbörande att lägga ned sin verksamhet. Således tycker jag att det är ett exempel på missbruk av våra demokratiska fri- och rättigheter. Det är en fråga som jag tycker att demokratiministern bör ta på allvar.

Anf. 38 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Jag vill understryka lägets allvar i den här frågan, hur viktig den är och hur viktigt det är, som Johan Hultberg sa, att statsrådet samarbetar med justitieministern. Där tycker jag att svaret är lite för tamt vad gäller vad man kan göra och få fortsätta att göra i Sverige.

Ibland kommer enstaka personer till gården, ibland flera tiotals, dag som natt. Ibland är de maskerade, ibland inte. Ibland använder de sig av högtalare, vilket skrämmer djuren. En lördagskväll i höstas kom ett tjugotal personer till gården. De tutade, använde sig av sirener och bjällror och krävde att lantbrukaren skulle komma ut. Bara sönerna var hemma. Sönerna ringde efter hjälp. De vägrade att lämna gården. Handgemäng utbröt med knytnävsslag. De sprejade med rödfärg. Dagen efter återkom demonstranterna till gården och kedjade fast sig. På Instagram har en av demonstranterna lagt ut en text med en bild på ett skelett som dinglar i en galge.

Det är där vi är i dag. Det är bra att ministern säger att polisen ska lagföra och ta fast dem som begår brott. Men det handlar också om att förhindra brott så att inte det här företaget måste leva i en sådan fruktansvärd ovisshet om när demonstranterna kommer nästa gång och med sådan terror även på sociala medier.

Det är ett bra interpellationssvar. Statsrådet är på väg åt rätt håll. Men min uppfattning är att här behövs det krafttag och åtgärder som är väsentligt starkare än de som polisen har tillgång till i dag. Jag hoppas att ministern kommer att arbeta i den riktningen.

Anf. 39 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Jag tror att det är få demokrater i denna församling och i vårt land som inte kan Sveriges historia och som inte är väl medvetna om att människors organisering och människors protester inte alltid har gått hand i hand med rådande lagstiftning. Jag känner också väldigt få historiker som inte erkänner det. Med ödmjukhet inför framtiden kommer det sannolikt att fortsätta vara så.

Den övertygelse som jag och alla miljöpartister jag känner delar är att man aldrig, aldrig ska skada människor eller egendom och att man alltid

ska hålla sig till lagar och regler. Det är inte minst helt avgörande när man är politiker.

Jag har valt att organisera mig partipolitiskt därför att jag har funnit min plattform. Och jag uppmanar alla människor, unga och äldre, att organisera sig politiskt, för vi behöver vara många som vill använda vårt parlamentariska system för att åstadkomma förändring. Det betyder inte att jag inte också uppmanar unga och äldre att gå med i Röda Korset och andra intresseföreningar som hembygdsföreningar, scouterna och allt vad det kan vara men att också använda vårt parlamentariska system, som ger en utomordentlig plattform när det gäller att åstadkomma långsiktig förändring och kämpa för rättigheter.

Det förebyggande är förstås helt centralt. Visst ska polisen ha resurser så att de kan utreda brott och leda dem i bevis och att rättsstaten så småningom kan utdöma straff. Men det förebyggande är helt centralt. Det går tillbaka till att vuxenvärlden och inte minst vi politiker och samhället i stort behöver erbjuda och locka unga in i demokratiska verksamheter. Därför har regeringen sedan vi tillträdde gjort en rad insatser för att stärka stödet till det civila samhället och också till kommunerna för att de ska kunna hjälpa människor att kanaliseras till demokratiska plattformar för sitt engagemang. Allt annat är ju omvägar till förändring. Men som någon av debattdeltagarna betonade finns det en gråskala här som vi måste fånga upp och erbjuda demokratiska alternativ. Jag ägnar i stort sett varje vecka mycket tid åt att påtala detta någonstans i landet.

Stärkt stöd till det civila samhället, stärkt stöd till kommuner, så att de kan kanalisera sina kommuninvånarens engagemang, och också stärkt stöd till skolan är centralt. Skolan har fått mer resurser och ett förtydligt uppdrag i de här frågorna. Inte minst har vi stärkt arbetet mot hot och hat, som ju sker på många plan, via Statens medieråd när det handlar om sociala medier. Där förekommer, tyvärr, alltför mycket olagligheter, fastän samma lagar och regler gäller där som i verkliga livet. Det handlar också om att skydda dem som för fram vår sak. Journalister behöver fredas för att kunna bevaka och granska bland andra makthavare och politiker som jag och ni.

Anf. 40 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tyvärr måste jag konstatera att det tveklösa svaret från demokratiministern tidigare om att brott aldrig är okej inte längre var så tveklöst. Nu kunde inte demokratiministern tydligt ta avstånd från civil olydnad utan sa att det kunde finnas tillfällen, underförstått, där det uppenbarligen skulle kunna vara okej.

Jag tycker att det är ett problem att vi har ett regeringsparti som inte klarar av att tillräckligt tydligt ta avstånd från civil olydnad i en svensk kontext. Här har vi, som vi tidigare var överens om, fantastiska möjligheter att påverka på demokratiska sätt. Därför är det bekymmersamt.

Tillbaka till det här med gråzoner! När min kollega Åsa Coenraads hade en motsvarande debatt med justitieministern lyfte hon fram någonting väldigt bra, nämligen att polisen måste få större befogenheter att avvisa störande element. Det var också det som Staffan Danielsson var inne på. I dag bussas fotbollshuliganer och demonstranter långt bort om de stör en match eller en demonstration. Varför kan man inte göra samma sak när

djurrättsaktivister inkräktar på en gård eller stör till exempel en pågående vargjakt, något som det finns exempel på?

Här tycker jag att det finns anledning för demokratiministern att tillsammans med justitieministern ta ett flertal initiativ. Jag såg på *Agenda* i SVT i söndags att demokratiministern tillsammans med civilministern hade tagit ett lovvärt initiativ och bjudit in drabbade politiker som utsatts för hot till ett samtal om vad man kan göra. Jag uppmanar demokratiministern att ta motsvarande initiativ att bjuda in drabbade lantbrukare, drabbade jägare och andra som fått utstå djurrättsaktivismen, för det här kan inte tolereras. Det är ett allvarligt hot mot demokratin, och det är viktigt att regeringen gör allt som står i dess makt för att begränsa detta.

Anf. 41 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Det är inte acceptabelt att begå brott. Det är otroligt centralt att vi som politiska företrädare och jag som statsråd i regeringen är oerhört tydliga i den frågan. Det är inte okej – som interpellanten uttryckte det – att begå brott. Misstänker man brott ska det polisanmälas, och polisen ska ha resurser för att bedriva ärenden. Straff ska utdömas om man fälls för brott. Där är det punkt slut.

Parallellt med det ska vi ha en förståelse för hur vi i vårt land har fått rösträtt och många av de grundläggande förutsättningar som vi i dag åtnjuter glädjen av att leva under. Generationer av svenskar före oss har kämpat för detta. Vi behöver kunna vår historia och veta att det har föregåtts av civil olydnad. Det behöver vi veta, känna till och vara ödmjuka inför. Men det gäller att hålla flera bollar i luften samtidigt. För mig är det aldrig acceptabelt att skada andra människor eller deras egendom. Jag betonar att brott är oacceptabelt. Polisen ska ha resurser, och man ska ställas till svars och få straff om man begår brott.

Jag tackar för interpellationen. För mig är detta en enkel och tydlig fråga i sin grundkärna. Vi ska bekämpa brott i vårt samhälle. Alla ska kunna driva sina verksamheter och utvecklas som människor. Samtidigt ställer det krav på oss. Vi ska ha ett gediget förebyggande arbete. Vi behöver investera i samhället, i människor och i plattformar för att inte minst unga människor ska kunna kanalisera sina idéer, känna att de får ta plats och ge uttryck för det demokratiskt. Det är vår sak att säkerställa det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2017/18:384 om hanteringen av demokratifrågor

Anf. 42 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Olof Lavesson har frågat mig hur jag motiverar att det är förenligt med regeringens demokratiarbete att organisationer med tveksam demokratisk trovärdighet får ta del av regeringsuppdrag samt får tillgång till statligt ekonomiskt stöd.

Liksom Olof Lavesson anser jag att det är av största vikt att jobba hårt mot islamofobi, antisemitism och homofobi och mot hatbrott. Jag har i flera år varit tydlig med att offentliga medel inte ska gå till organisationer som verkar i strid med demokratins idéer. Det är också vad som gäller i de förordningar som styr statsbidrag. Myndigheter kan återkräva bidrag om syftet inte uppfylls. Men existerande regelverk räcker inte till. Det behövs ett förtydligt demokrativillkor och en förbättrad tillämpning av det-samma.

Ett exempel på regeringens åtgärder är utredningen om stöd till trossamfund, som presenterade sina förslag i dag. Utredningen ger förslag på hur demokrativillkoret kan förtydligas när det gäller trossamfundet. Detta förslag ska nu remitteras. Dessutom finns en pågående utredning som ska se över bidrag som beviljas av Allmänna arvsfonden. Denna utredning lämnar sina förslag efter sommaren.

Utöver dessa utredningar beslutade regeringen förra veckan att tillsätta en utredning som brett ska se över hur ett förtydligt demokrativillkor kan införas för statlig bidragsgivning som riktar sig till det civila samhället. Regeringen har även gett myndigheter i uppdrag att återrapportera om hur man prövar demokratiska värderingar i sin bidragsgivning.

Detta arbete kommer att leda till att vi får ett regelverk som i framtiden tydligare kan spegla vår gemensamma uppfattning att skattemedel inte ska gå till organisationer och verksamheter som motverkar de värden som uttrycks i regeringsformen, samtidigt som vi kan säkra att prövningen är rättssäker.

Anf. 43 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Jag är stolt över vårt land. Jag är stolt över Sverige. Jag är stolt över och tacksam mot tidigare generationer, som har arbetat hårt för den öppenhet som råder i Sverige, där man kan känna hopp och framtidstro men också trygghet och där fler vill stanna och växa. Sverige är ett land där man vet att man kan få en fristad undan våld och förföljelse och kan leva utan att känna sig hotad eller förtryckt. Sverige är ett land där man respekteras, oavsett vilket kön man har, var man kommer ifrån, vad man tror på och vem man älskar. Frihet och öppenhet, trygghet och rättvisa, omtanke och respekt – det är själva fundamentet i det som vi kallar Sverige. Just därför är det så farligt när dessa värden hotas. Just därför är det också så oerhört viktigt att vi har kontroll över hur de statliga uppdragen att värna de här värdena genomförs och hur de finansieras.

Fru talman! Låt mig vara tydlig. Rasism, homofobi, hatbrott, islamofobi och antisemitism är företeelser som är helt oförenliga med svenska värderingar. Hedersrelaterad brottslighet och hedersrelaterat förtryck är lika oacceptabelt oavsett vilken religion eller kultur det rör sig om. Om detta vet jag att jag och kultur- och demokratiministern är fullständigt eniga.

För att motarbeta rasismen riktad mot muslimer gav regeringen i höstas Myndigheten för stöd till trossamfund ett uppdrag att under hösten 2017 genomföra regionala seminarier i syfte att öka benägenheten att polisanmäla brott och anmäla diskriminering riktad mot muslimer. För detta avsattes 700 000 kronor. Myndigheten valde att delegera i princip hela uppdraget och 600 000 av medlen rakt ut till ett enskilt studieförbund, Ibn Rushd.

Jag tänker inte gå in i en detaljerad debatt om det enskilda studieförbundet. Den debatten har precis förts här i kammaren. Men även ministern måste ju se det problematiska i att hela uppdraget och hela satsningen hamnar hos en enskild organisation, dessutom en organisation som varit kraftigt omdebatterad och ifrågasatt, inte minst för påstådda kopplingar till rörelser och personer som klart motverkar det som regeringen vill uppnå.

Fru talman! Var det verkligen detta som regeringen tänkte sig när man fattade beslut om det viktiga uppdraget att öka benägenheten att polisanmäla brott och anmäla diskriminering riktad mot muslimer?

Min fråga till ministern i interpellationen var hur hon motiverar att det är förenligt med regeringens demokratiarbete att organisationer med tveksam demokratisk trovärdighet får ta del av regeringsuppdrag samt får tillgång till statligt ekonomiskt stöd. Jag uppskattar ministerns uppräknings av vad som komma skall, men något egentligt svar på frågan är jag inte säker på att det var. Jag tolkar det dock som att ministern inte kan motivera det och att detta inte är förenligt med regeringens demokratiarbete. Är det en korrekt tolkning?

Anf. 44 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Jag tackar Olof Lavesson för frågan.

Våra offentliga medel ska inte gå till organisationer och verksamheter som undergräver vår demokrati och ska inte stödja åsikter och idéer som inte är förenliga med våra demokratiska principer – punkt slut!

Det är oerhört frustrerande att vi med jämna mellanrum uppmärksammas på att så ändå har skett. Det är förvisso glädjande att det blir debatt och diskussion, men en krona till extremism är en krona för mycket.

Vi kommer att behöva göra enormt många och stora förändringar och förtydliganden för att kunna säkra våra friheter. Det som är oroväckande på den andra sidan är att om vi inte lyckas med detta konststycke kommer man till slut att börja ifrågasätta våra friheter – vår yttrandefrihet, vår åsiktsfrihet och vår rätt att leva hur vi vill, älska vem vi vill och vara som vi vill. Detta kommer att ifrågasättas och undermineras. Det här är en av de största uppgifter vi har, inte minst i denna kammare, när beslut och eventuella lagförändringar så småningom läggs på bordet. Vi måste försvara våra grundläggande friheter.

I de aktuella ärenden som Olof Lavesson lyfter upp i sin fråga handlar det om att regeringen antog en handlingsplan mot rasism för mer än ett år sedan och sedan en handlingsplan mot hot och hat.

I handlingsplanens förarbeten identifierade vi underlag för myndigheter såsom polisen, Brottsförebyggande rådet, Diskrimineringsombudsmannen med flera. Vi identifierade och lade samman siffrorna när det gäller hur rasismen och diskrimineringen ser ut i vårt samhälle i dag, för de står i strid med våra grundlagar och friheter som människor. Vi såg att vi behöver göra en rad insatser, och det har vi gjort. Vi har stärkt arbetet med överenskommelser med riksdagens partier, till exempel om antisemitism.

Vi såg också att vi behöver göra flera saker när det handlar om rasism mot muslimer. Som ett led i handlingsplanen mot rasism fick SST, Myndigheten för stöd till trossamfund, ett uppdrag under hösten 2017, som ska rapporteras senast den 30 mars, om två veckor.

På förekommen anledning, när vi och svenska folket i stort uppmärksammades på hur uppdraget utfördes, har mitt departement och min statssekreterare haft samtal med myndigheten för att säkerställa att man har förstått uppdraget. Vi menar att det är ett tydligt uppdrag när det gäller vad vi vill ska göras. Men i uppdrag pekar vi inte ut – det gör vi aldrig – vilka organisationer man inte ska samarbeta med och ger heller inga konkreta detaljer om hur, utan det är en beskrivning av vad man ska bekämpa eller, som i detta fall, vad man ska skapa kunskap om.

När jag tar emot återrapporten om hur uppdraget har utförts kommer jag att ta del av den och därefter ta nästa steg.

Anf. 45 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Kulturministern pekar dels på vad som gjorts nu, dels på de flera olika utredningar som är igångsatta. En är levererad i dag och handlar om den berörda myndigheten, fast den är betydligt bredare i sitt perspektiv än den fråga som vi debatterar här i dag.

Utredningen *Demokrativillkor i statlig bidragsgivning* är oerhört viktig, men den ska vara klar först nästa sommar. Vi måste samtidigt ta ansvar för det som sker här i dag.

Jag förstår att det inte pekas ut vilka organisationer man inte ska arbeta med – det skulle bli väldigt långa listor – men jag undrar hur man ser på att myndigheten väljer att delegera hela satsningen och i princip hela budgeten till en enda organisation.

I en interpellationsdebatt med Amineh Kakabaveh tidigare här i dag konstaterade ministern och har också upprepat det här att i det uppdrag som myndigheten har fått av regeringen står det inte att man ska samverka med just organisationer för att genomföra uppdraget, utan detta är något som myndigheten själv har fattat beslut om. Min naturliga fråga blir då: Anser ministern att myndigheten har handlat i enlighet med det uppdrag som regeringen har givit? Är detta förenligt?

Kulturministern klargjorde i den förra debatten att man kommer att förtydliga för myndigheten vad uppdraget innebär, och i dag säger hon att man ska ha en dialog på förekommen anledning. Men denna dialog är ju redan igångsatt. Man har en löpande myndighetsdialog mellan departementet och de myndigheter som vilar under det och som man har gett olika uppdrag.

Jag undrar: Har kulturministern eller statssekreteraren lyft upp detta i dialogen, och vad har myndigheten svarat?

Anf. 46 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Ja, vi har haft dialoger på förekommen anledning under de senaste veckorna. Det är inte något som vi kommer att ha, utan vi agerade direkt för att försäkra oss om att man har förstått uppdraget, för det är angeläget, som alla uppdrag är.

Jag kommer inte att här redovisa vad som har sagts i samtalen, utan jag kommer att följa den ordning som vi ska följa och som jag är mån om att värna. Ett uppdrag återrapporteras, vi tar del av återrapporteringen och där efter vidtas eventuella åtgärder.

Återigen: Jag tror att vi måste kunna hålla flera bollar i luften samtidigt. Vi vill inte ha politiker som går in och styr och pekar ut i myndigheterna i

vårt land. Det finns länder där detta sker, men en sådan ordning ska vi inte ha i Sverige. Däremot ska vi ha politiker och framför allt statsråd och ministrar som utvärderar, följer upp och säkerställer att de uppdrag som ges är tydliga.

Det är ett pågående och viktigt uppdrag att säkerställa att mörkertalet för hatbrott inte ska vara så stort längre. Vi ska minska det och säkerställa att man polisanmäler brott som man utsätts för så att polisen kan allokera rätt resurser för att utreda brotten och sedan ställa människor till svars.

Jag vill dock poängtera att i det uppdrag som myndigheten fick stod det att myndigheten ska inhämta kunskap och erfarenheter från relevanta aktörer såsom Polismyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen, Brottsförebyggande rådet och Forum för levande historia samt tillämpa ett jämställdhetsperspektiv. Vi var tydliga med vilka man kan inhämta kunskap från.

Det är med andra ord alldeles för tidigt för mig att stå här och säga hur man har utfört sitt uppdrag, för det är pågående och ännu inte återrapporterat. Uppdraget ska avslutas, och jag behöver ta del av rapporten.

Anf. 47 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Nej, som statsråd ska man inte börja diktera hur myndigheter ska arbeta eller förhålla sig exakt till hur de utövar verksamheten i detalj. Däremot förhåller man sig förhoppningsvis till de uppdrag som man själv har delat ut och ser till att direktiven följs.

I direktiven står förvisso att kunskap ska inhämtas, men det är en väldig skillnad mellan att inhämta kunskap från berörda organisationer och att delegera hela ansvaret till en enskild organisation. Detta tror jag att jag och ministern kan vara överens om. På så sätt finns inget i direktiven som ger myndigheten någon form av riktning – att de skulle delegera hela ansvaret till någon annan, framför allt inte till någon som går att ifrågasätta så som man kan göra med de berörda studieförbunden.

Detta är viktiga och svåra frågor – jag delar ministerns uppfattning där. Att det är svåra frågor visar också den ganska skarpa kritik som både kulturministern och departementet har fått genom åren för hur demokratifrågorna hanteras.

Ministern säger att hon inte kommer att redogöra här för de dialoger och samtal som departementet för löpande med sina myndigheter. Det kan jag ha viss förståelse för, men jag för min del förutsätter att man har tydliggjort detta för Myndigheten för stöd till trossamfund och man också har påtalat att det som myndigheten nu gör inte är i linje utan går att ifrågasätta utifrån hur vi ser på demokrati i Sverige.

Jag vill avsluta med en fråga: Kommer den avrapportering som ska ske senast den 30 mars och som ministern hänvisar till att bli offentlig, och kommer vi att få veta hur man avrapporterar och vad regeringens reaktion på rapporten blir?

Anf. 48 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNHKE (MP):

Fru talman! Jag förutsätter att återrapporten kommer att ske enligt konstens alla regler. Vi har tydliga regelverk och en offentlighetsprincip. De återrapporteringar vi får om hur uppdragen utförs av våra självständiga

myndigheter kommer man att kunna läsa och ta del av. Det är en självklarhet – så fungerar det alltid.

Detta är som sagt angelägna frågor. Vi behöver vara många som är tydliga och som hanterar många bollar samtidigt, för det finns krafter som vill ta de lätta vägarna, begränsa allt och till slut begränsa våra friheter. Jag går med full kraft och stort engagemang in i dessa frågor, för jag värnar om våra grundlagar precis som jag vet att Olof Lavesson gör. Därför behöver vi vara många som är starka och övertygade om att vi vill hålla en riktning och rättning i debatten, kunna skilja äpplen från päron och helt enkelt stå fast även när det blåser.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2017/18:411 om folkmordsåtal mot IS-krigare

Anf. 49 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat mig om den svenska regeringen delar uppfattningen att den är skyldig att åtala IS/Daish-krigare för folkmord och om den svenska regeringen är beredd att göra gemensam sak med den nederländska regeringen och tillsammans lägga fram ett förslag i FN:s säkerhetsråd för att inrätta en internationell domstol för IS/Daish-krigare.

Jag kan inledningsvis konstatera att svensk straffrättslig lagstiftning också ger möjligheter att lagföra personer för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, oavsett var och av vem brottet är begånget. Detta har också skett avseende ett flertal fall som härrör från konflikten i Syrien. Straffrihet är inte ett alternativ; ansvarsutkrävande är nödvändigt.

Sverige fortsätter att prioritera ansvarsutkrävande i FN och kommer att arbeta nära tillsammans med likasinnade, inklusive Nederländerna, i detta syfte. Daish har begått och begår grova, systematiska och omfattande övergrepp i Syrien och Irak. Yazidier, kristna, icke-sunnitiska muslimer och andra grupper är svårt drabbade av Daishs brutalitet. Män, kvinnor och barn har utsatts för ohyggliga brott. Det råder ingen tvekan om att mycket allvarliga brott begåtts. Jag har tidigare sagt i denna kammare att dessa övergrepp i mina ögon, och i många andras, är brott mot mänskligheten. De skyldiga måste ställas till svars.

Flera hundra personer har rest från Sverige för att ansluta sig till Daish och andra våldsbejakande extremistiska grupper i området. Flera av dessa har återvänt.

De som deltagit i dessa brutaliteter i Syrien och Irak ska åtalas och straffas. Det gäller oavsett om brotten utgör folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser eller terroristbrott. På nationell nivå har regeringen vidtagit flera åtgärder för att skärpa lagstiftningen och kraftigt stärka rättsväsendets kapacitet. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har tillförts stora resurser, vilket även skapat bättre förutsättningar för att utreda allvarliga brott utomlands. Terroristresor har kriminaliserats, och regeringen avser också att lämna förslag om ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation.

Prot. 2017/18:83
13 mars

Svar på
interpellationer

Vi inväntar inte en rättslig bedömning för att agera för att minska lidandet till följd av Daishs övergrepp i Irak och Syrien. Regeringen verkar även internationellt för att ansvariga för brott och övergrepp i Syrien och Irak ställs till svars.

Under vår tid i FN:s säkerhetsråd har vi givetvis arbetat för att situationerna i Syrien och Irak förblivit högt på dagordningen, samt stöttat initiativ och beslut som kan bidra till att förövare där ställs till svars och att offren får rättvisa. Sverige har aktivt verkat för och konsekvent betonat att kränkningar och övergrepp mot mänskliga rättigheter och kränkningar av internationell humanitär rätt måste utredas och att förövare måste ställas till svars.

Sverige var medförslagsställare till FN:s säkerhetsrådsresolution 2379, som antogs i september 2017. Resolutionen omnämner specifikt övergrepp av mänskliga rättigheter, i synnerhet de begångna mot kvinnor och barn, inklusive övergrepp med religiösa eller etniska förtecken. Resolutionen uppdrar åt FN:s generalsekreterare att inrätta en undersökningsgrupp för att hjälpa Iraks regering med bland annat bevisinsamling, som ska ledas av en särskild rådgivare.

Sverige var också medförslagsställare till den resolution som röstades fram i FN:s generalförsamling i december 2016, som beslutade att tillsätta en internationell, oberoende och självständig mekanism för att bistå utredning och åtal i Syrien.

Därtill var Sverige medförslagsställare till säkerhetsrådsresolution 2396 som antogs i december 2017 och som syftar till att skapa ett mer robust internationellt samarbete för att hantera utländska terrorstridande och underlätta deras lagföring.

Regeringen har tillsammans med andra EU-länder konsekvent betonat vikten av att Internationella brottmålsdomstolen, ICC, ges behörighet för de brott som begås i Syrien, och uppmanat Irak att ansluta sig till domstolen. Även FN:s oberoende undersökningskommission för Syrien och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har rekommenderat att ICC ska utreda de internationella brott som begås i Syrien och Irak. Sverige har ställt sig bakom ett flertal resolutioner i bland annat FN:s råd för mänskliga rättigheter, vilka understrukit den viktiga roll ICC kan spela i situationerna i Syrien och Irak. Tyvärr har frågan om ett hänskjutande av situationen i Syrien till ICC blockerats i FN:s säkerhetsråd.

Anf. 50 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! IS/Daishs brutalitet, övergrepp och folkmord mot kristna, yazidier och icke-sunnitiska muslimer har chockat en hel värld. Enligt Europarådet var syftet att just förgöra dessa grupper.

I dag, efter det oerhörda som har skett, är såren hos befolkningen i nordvästra Syrien allt annat än läkta. Byar ligger öde, dels till följd av IS-terroristernas vandalisering och plundring, dels på grund av osäkerheten kring framtiden i en region med betydande närvaro av terrorism. Dessa öde byar är en dyster symbol för alla de områden som tidigare bebotts av kristna och som ockuperades av Islamiska staten. Platserna är befriade och terroristerna har drivits bort. Men befolkningen vågar inte återvända.

De kristna byborna på Nineveslätten i norra Irak, belägna runt miljonstaden Mosul, befriades för drygt ett halvår sedan. Men likt de öde hu-

sen i nordvästra Syrien står många hem i området tomma. Barnens leksaker ligger utspridda på marken, och inga glada skratt hörs mellan husväggarna. De som anländer för att renovera sina hem tvingas inte sällan återvända till flyktinglägren på grund av brist på mat och vatten.

Den kristna befolkningen i Irak har under dessa år minskat drastiskt, från 1,4 miljoner till färre än 250 000.

Många av IS/Daish-krigarna kom från Europa. Enligt beräkningar från Säpo reste ca 300 personer från Sverige till Syrien och Irak under perioden 2012–2016 för att ansluta sig till extrema terroristgrupper, i första hand IS/Daish. Man beräknar att det var totalt ca 5 700 från Europa.

Nu har Europaparlamentet, bland annat genom det arbete som Lars Adaktusson har gjort, erkänt övergreppen som folkmord. Även Europarådet har fastslagit att detta var folkmordshandlingar mot kristna, yazidier och icke-sunnitiska muslimer i avsikt att utplåna dessa grupper.

Europarådet har sagt att medlemsländerna bör erkänna det folkmord som har begåtts och se till att vidta särskilda åtgärder för att förebygga och straffa dessa enligt internationell rätt.

Upprinnelsen till denna interpellation är att Nederländernas parlament den 22 februari i år antog en resolution på initiativ av kristdemokraterna där, som uppmanar landets regering att lägga fram konkreta förslag i FN:s säkerhetsråd i syfte att kunna åtala och straffa terrorister kopplade till IS/Daish. Det finns tyvärr än så länge ingen internationell rättsmekanism som prövar detta.

Den nyss antagna nederländska resolutionen bygger just på Europarådets ställningstagande. Enligt Europarådet är FN:s folkmordskonvention tillämplig i sammanhanget.

Detta kokar ned till den fråga som jag vill ställa till utrikesministern. Erkänner Sverige att IS/Daish har begått folkmord på det sätt som Europarådet och även Nederländerna uttrycker det? Kommer Sverige att ta initiativ i FN:s säkerhetsråd, och kommer man att stödja Nederländerna, för att inrätta en internationell tribunal – på egen hand eller tillsammans med Nederländerna?

Anf. 51 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! De vittnesmål som når oss från Daishs härjningar i Syrien och Irak är fruktansvärda. Precis som Mikael Oscarsson säger vittnar bilderna om stort lidande och fasa. Förra veckan hade vi besök av Farida Abbas Khalaf, och hon berättade då om den fasansfulla situation Daish har utsatt människor för.

Hon växte upp i den lilla byn Kocho i norra Irak, strax söder om Sinjarberget. Daish dödade både hennes far och hennes bror när organisationen erövrade ungefär en tredjedel av Irak under sommaren 2014. Själv tillfångatogs hon och fick utstå sexuellt slaveri, och samma öde har drabbat ungefär 500 andra yazidiska kvinnor. Efter fyra månader i fångenskap lyckades hon till slut fly, och hon har även berättat om detta i en bok. Hon tog sig via ett flyktingläger till Tyskland, där hon fortfarande bor.

Precis som interpellanten har gjort är det värt att upprepa att Daish har begått och begår grova, systematiska och omfattande övergrepp på mänskliga rättigheter och kränkningar av internationell humanitär rätt i Syrien och Irak. De skyldiga måste ställas till svars, och det verkar vi för i alla

tillgängliga forum. Därför har vi tillsammans med andra EU-länder konsekvent uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till internationella brottmålsdomstolen. Det är där den hör hemma. Vi har också uppmanat Irak att ansluta sig till domstolen.

Lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser möjliggör att brotten också kan lagföras i Sverige. Även terrorismlagstiftning kan vara tillämplig på gärningar som har begåtts under en väpnad konflikt. Under vår tid i FN:s säkerhetsråd har vi alltså arbetat för att situationerna i Syrien och Irak har fortsatt att ha en plats högt upp på dagordningen, och vi har verkat för att kränkningar och övergrepp mot mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt ska utredas.

Som Mikael Oscarsson vet antog också säkerhetsrådet nyligen resolution 2401 om eld upphör i Syrien. Denna resolution kom till genom Sverige och Kuwait, som tillsammans har varit ansvariga för arbetet. Resolutionen gäller hela Syrien, och alla länder är bundna av säkerhetsrådets beslut. En bra resolution måste dock även genomföras, och resultat på marken är vad som räknas.

Sedan finns det en internationell, oberoende och självständig mekanism för att bistå utredning och åtal i Syrien. Den brukar kallas Triple IM och har inrättats genom en resolution år 2016. Den spelar också en viktig roll. Denna mekanism har till uppgift att under överinseende av FN och i samarbete med en oberoende undersökningskommission samla in, sammanställa, bevara och analysera bevis om övergrepp och kränkningar mot MR och internationell humanitär rätt. Detta gör man för att påskynda och hjälpa till i lagföringen i domstolar som kan döma i dessa brott, och vi har varit medförslagsställare.

Det finns i dag inget konkret förslag om någon ny mekanism eller domstol, och det har inte heller varit möjligt att få igenom ett sådant beslut i säkerhetsrådet. Vi ska fortsätta verka för Nederländerna, men landets regering har inte föreslagit någonting sådant som antogs i parlamentet. Vi samarbetar alltså med Nederländerna och delar grundsyn gällande den hemska utvecklingen och vikten av ansvarsutkrävande.

Anf. 52 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag skulle vilja konkretisera min fråga. Nederländernas underhus antog som sagt detta den 22 februari – en enhällig resolution som begärde av den nederländska regeringen att man ska lägga fram ett förslag i FN:s säkerhetsråd om att åtala och straffa IS/Daish-krigare.

Hur tänker utrikesministern agera? Detta är nämligen, om jag förstår saken rätt, ett arbete som håller på att förberedas. Kan Nederländerna räkna med Sveriges stöd om man lägger fram detta? Sverige skulle ju också kunna vara föregångare och se till att lägga fram förslaget innan det holländska initiativet kommer. Jag skulle alltså vilja be om ett förtydligande. Delar utrikesministern och Sverige hållningen att FN bör ta detta initiativ? Hur ser hon på det?

Det är bra att Sverige var medförslagsställare till FN:s säkerhetsresolution 2379, som antogs i höstas. Det var ett steg i rätt riktning, men fler steg behöver ju tas. Arbetet då gällde att stötta Irak, och det bästa vore väl ändå att ha en internationell tribunal så att rättvisan inte så att säga faller helt och hållet på enskilda länders rättssystem. Vi vet, fru talman, att Nürnbergtribunalen efter andra världskriget var oerhört viktig, såväl symboliskt

som för rättskipning och upprättelse, för alla offer som drabbats av nazisternas förfärliga illgärningar och mord. Det var 6 miljoner judar – och många fler. Det var oerhört viktigt.

Nu har vi en situation där 5 700 har kommit från Europa. 300 har kommit från Sverige, och ett antal har kommit hem till Sverige. Det är också en fråga jag vill passa på att skicka med, om vi för ett ögonblick lägger till den: Hur ser det ut i Sverige nu? Hur ser Sverige på läget för rättskipning när det gäller de svenska medborgare som kämpat för IS?

Det vi ser annars kommer att hända, och som redan händer, är att det både i Irak och Syrien finns människor och grupper som tar lagen i egna händer. Om IS-soldaterna inte ställs inför rätta finns det andra grupper som löser det på egen hand. Det är därför det är så viktigt att detta kommer till stånd, fru talman. Om vi ska lägga in det som händer i Syrien med al-Asad och allting vet vi ju att detta kommer att blockeras. Det kommer att bli ett veto. Är det då inte rimligt att nu se till att gå fram och göra gemensam sak?

Hur ser utrikesministern på initiativet från Nederländerna, och hur kommer Sverige att agera?

Anf. 53 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag förstår och känner med Mikael Oscarsson. För att minska lidandet i Syrien krävs det att vi arbetar på många olika fronter samtidigt, och det finns en stor frustration över att till exempel den senaste resolutionen om eld upphör inte implementeras. Tyvärr fortsätter i stället bombandet. Det är inte heller bara en gång vi har fått uppleva ett ryskt veto mot viktiga resolutioner som vi har velat anta i säkerhetsrådet, utan det har hänt elva gånger.

Den nederländska regeringen har dock inte tagit något sådant här initiativ. Saken är den att det inte är framför allt nya mekanismer som behövs, utan det som behövs är att faktiskt få till stånd att dessa ärenden prövas i ICC. Man behöver använda den mekanism som redan finns för att övervaka, samla in fakta och se till att man får allt underlag som behövs. Det som saknas just nu för att få till stånd en politisk lösning på den här krisen är en politisk vilja. Men det är inte så att Nederländernas regering har lagt fram något förslag om att inrätta en helt ny mekanism, för det är inte det som behövs.

Det är också viktigt att säga att den svenska regeringen inte kan väcka åtal mot Daishkrigare, utan det är faktiskt polis eller åklagare som beslutar om det – och även om förundersökningar. Det är viktigt att känna till att det är sådant vi kan göra, som vår lagstiftning tillåter och där den typen av förundersökningar och åtal redan har förekommit. Det är bara en åklagare som kan väcka åtal.

Vi måste göra allt vi kan för att stoppa och lagföra medlemmar av Daish och andra förövare av alla de avskyvärda brott som begås av Daish i Syrien och Irak. Vi kommer att verka i alla tillgängliga forum för att de ansvariga för brott, övergrepp och kränkningar i Syrien och Irak ska ställas inför rätta.

Vi stöder också de pågående politiska processerna, inte minst med vår femåriga plan för Irak. Vi är även beredda att gå in i Syrien för att se till att det sker en återuppbyggnad när freden kommer.

Svensk polis och svenska åklagare fortsätter arbetet med att lagföra personer för folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och terroristbrott, oavsett vem som har begått dessa brott och var de är begångna.

Vi fortsätter att agera humanitärt. Vi har redan bistått med mer än 3 miljarder kronor i samband med Syrienkrisen sedan 2011, och i år fattade vi beslut om ytterligare 355 miljoner kronor för att förbättra den humanitära situationen i Syrien.

Det handlar alltså inte så mycket om att vi saknar verktygen eller instrumenten. Vi har ICC, som är rätt forum för att pröva sådant som rör sig om folkmord eller brott mot mänskligheten. Dessa är viktiga åtalspunkter. Det är detta vi ska använda oss av, men då gäller det att vi inte får veton i säkerhetsrådet. Då är det också viktigt att vi kan hänvisa denna typ av ärenden till ICC.

Vi fortsätter att arbeta med Nederländerna, som ju också stöder FN-processerna på detta område. Det bästa vi kan göra är att samarbeta med så många länder som möjligt för att se till att det blir ett fullt ansvarsutkrävande.

Anf. 54 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, Margot Wallström, för svaret och för engagemanget!

Jag skulle vilja be om ett förtydligande. Hur är det egentligen – erkänner Sverige att IS har begått ett folkmord, så som Europarådet och vissa länder har uttryckt det? Jag tänker på det som IS har gjort mot kristna, yazidier och muslimer som inte är sunnimuslimer i syfte att utplåna dessa grupper.

Som jag har varit inne på förut är säkerhetsrådets resolution 2379 bra, men den gällde att stötta Irak. Hur ser utrikesministern på detta? Vore inte det bästa en internationell tribunal, som kan se till att dessa IS-krigare ställs inför rätta och kan få en dom?

Är det så att Sverige och utrikesministern, när vi nu har en plats i FN:s säkerhetsråd, kan lägga fram detta konkreta förslag? Min uppfattning – och anledningen till att jag ställde denna interpellation – är att det skulle kunna ha avgörande betydelse för att få till denna internationella tribunal. Den skulle kunna komma till stånd, och Islamiska statens folkmordsbrott skulle då få en rättslig prövning.

Detta skulle ha mycket stor betydelse. IS/Daishs krigare från Sverige och andra länder skulle då ställas till svars och kunna bli dömda för de värsta och mest avskyvärda brotten mot folkrätten. Det skulle också betyda en upprättelse för alla tiotusentals drabbade.

Anf. 55 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag delar det engagemang som Mikael Oscarsson visar. Jag tror att han söker stöd i det faktum att det nederländska parlamentet har antagit ett förslag som handlar om att man vill att den nederländska regeringen ska lägga fram ett förslag i FN:s säkerhetsråd för att åtala och straffa IS/Daishs krigare. Detta har dock inte den nederländska regeringen gjort, utan regeringen har låtit detta vara en motion från parlamentet.

Det handlar, som sagt, inte i första hand om att vi saknar mekanismer. Vi har ju faktiskt ICC, som är till för just detta. Dessutom kan nationella

rättssystem också åtala IS-krigare, precis som åklagare i Sverige har gjort. Man kan åtala människor för folkmord på olika håll.

Detta är väldigt viktigt. Här är det den politiska viljan som man måste mobilisera. Här måste man använda de verktyg som finns, som den undersökningsmekanism som ska se till att bidra med alla fakta och allt underlag som behövs, för att se till att det blir en juridisk process.

Resten handlar om att allt det som vi kan se, och det som vi kommenterar, uppvisar alla tecken på och uppfyller alla kriterier för vad vi normalt menar med folkmord eller brott mot mänskligheten. Detta är tillräckligt för att utöva ansvarsutkrävande, men då krävs också att man samarbetar kring det och att man använder de redan tillgängliga instrumenten.

Vi ska samarbeta med alla länder som visar en vilja att göra detta. Det är vi skyldiga alla dem som just nu fortsätter att lida så svårt i både Irak och Syrien. Vi är skyldiga alla offer för fruktansvärda övergrepp i denna del av världen att göra allt vi kan för att utkräva ansvar.

Tack för debatten, som är viktig.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 16 Svar på interpellation 2017/18:372 om skogsbruket och äganderätten

Anf. 56 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Maria Malmer Stenergard har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka svenska skogsägares rätt att bruka sin egen mark. Hon har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att svenska skogsägare ska få skäligen ersättning för ekonomiska förluster som orsakas av myndighetsbeslut.

Jag vill inleda med att regeringen har en hög ambition när det gäller arbetet med biologisk mångfald. Miljömålen ska nås, vilket bland annat innebär att naturtyper och arter knutna till skogslandskapet ska ha gynnsam bevarandestatus och en tillräcklig genetisk variation.

Den svenska skogspolitiken bygger på de två jämställda målen om produktion och miljö. Det är viktigt att skogsbruksåtgärder utförs på ett långsiktigt ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart sätt.

Miljöbalken gäller parallellt med skogsvårdslagstiftningen, liksom de förordningar som är meddelade med stöd av miljöbalken, exempelvis art-

Prot. 2017/18:83

13 mars

Svar på
interpellationer

skyddsförordningen (2007:845). Bestämmelserna gäller även skogsbruksåtgärder. Det är verksamhetsutövarens ansvar att följa lagstiftningen och tillsynsmyndigheternas ansvar att följa upp att så sker.

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999. Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Artskyddsförordningen, som är meddelad med stöd av miljöbalken, innehåller såväl bestämmelser som genomför EU:s naturvårdsdirektiv som rent nationella bestämmelser. Sverige är som medlem i EU såklart angeläget att följa de regler som EU-länderna gemensamt har beslutat om. Syftet med naturvårdsdirektiven är framför allt att skapa möjligheter för arter och livsmiljöer att uppnå och behålla en gynnsam bevarandestatus samt att undvika att åtgärder och verksamheter riskerar att försämra denna status.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har den 21 juni 2016 beslutat om gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket. Riktlinjerna ska vara ett stöd till både Skogsstyrelsen och länsstyrelserna i handläggningen av ärenden där skogsbruksåtgärder berör fridlysta arter. Regeringen anser att riktlinjerna är ett viktigt steg i arbetet för att skydda fridlysta arter i skogen.

I en skrivelse till regeringen har Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen bedömt att det finns behov av att utreda artskyddsförordningen för att säkerställa att den är tillämpbar, effektiv och rättssäker (M2016/01731/Nm). Myndigheterna konstaterar i skrivelsen att tillämpningen av artskyddsförordningen såvitt avser skogsbruket dröjer.

Regeringen har vid upprepade tillfällen svarat på frågor från riksdagen om en översyn av artskyddsförordningen. Regeringen har för närvarande inget annat svar att lämna än vad som tidigare meddelats. Frågan om huruvida en översyn av artskyddsförordningen ska genomföras bereds i Regeringskansliet.

Regeringen följer frågor om artskydd, men jag kan självklart inte kommentera enskilda ärenden.

Med anledning av det sagda avser jag för närvarande inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 57 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Det finns all anledning att känna hoppfullhet när det kommer till den svenska skogen och till svensk skogsindustri. Det svenska skogsbruket är effektivt, och skogen växer samtidigt som vi kan skörda mer av den. Skogen har fördubblats under de senaste 100 åren, och Sverige är i dag världens tredje största exportör av papper, massa och trävaror.

Tack vare vårt effektiva skogsbruk är skogen också en viktig spelare i kampen mot klimatförändringarna. Forskning visar till och med att om skogsländer som Ryssland och Kanada hade haft ett lika effektivt skogsbruk som Sverige skulle de kunna ta upp 2 ½ miljard ton koldioxid. Det känns hoppfullt.

Från skogen får vi också hållbara råvaror. Innovationskraften tycks inte känna några gränser, och vi har alla sett reklamen om att skogen i framtiden kan ersätta plast och glas. Man kan till och med göra smink av skog!

Och om vi brukar skogen rätt kan den också spela en värdefull roll i omställningen av transportsektorn, till exempel kan biodrivmedel utvinna ur tallolja och lignin.

Men, fru talman, den bild av hoppfullhet som jag och många med mig försöker måla av svensk skog kräver en sak för att vara beständig, nämligen respekt för äganderätten. Det är nämligen ägandet med frihet under ansvar som har byggt upp de stora värden som skogen i dag representerar. Den natur som många nu vill skydda är ett direkt resultat av äganderätten, och de investeringar som ska göras i skogen kräver förutsebarhet, rättssäkerhet och visshet om att just ägandet kan bestå. Det är därför som jag är så oroad nu när jag ser hur äganderätten angräps från flera håll.

Allt oftare hindras skogsägare från att avverka på grund av artskydds-förordningen. Syftet är att skydda djur och växtarter, men regelverket fungerar inte. Och det är inte jag som påstår det utan tunga myndigheter. Redan 2016 påtalade Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen att det finns brister som innebär att artskydds-förordningen är svår att tillämpa i skogsbruket. Myndigheterna uppmanade regeringen att utreda förordningen och säkerställa att den är tillämpbar, effektiv och rättssäker. Men trots att snart två år har gått sedan den uppmaningen har ingenting hänt, och osäkerheten inom skogsbruket blir allt större.

Det kan absolut finnas anledning att i specifika fall hindra avverkning för att skydda viktiga naturvärden, men då ska också ersättning utgå till skogsägaren – eftersom vi respekterar äganderätten. Det här är bakgrunden till min interpellation, och jag har ställt två frågor. För det första: Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att stärka svenska skogsägares rätt att bruka sin egen mark? För det andra: Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att svenska skogsägare ska få skälig ersättning för ekonomiska förluster som orsakas av myndighetsbeslut?

Ingen av de frågorna tycker jag att ministern svarade på i dag. Jag hoppas att hon återkommer med svar i sitt nästa inlägg. Eller ska vi tolka avsaknaden av svar som att ministern faktiskt inte vill vidta några åtgärder?

Vad Karolina Skog däremot svarar är att det fortfarande inte har hänt någonting på Regeringskansliet sedan en översyn av artskydds-förordningen begärdes 2016. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Det här är tyvärr inte det enda som har fastnat på Regeringskansliet, utan det gäller även skogsvårdslagen, nationella skogsprogrammet och nyckelbiotopsfrågan, som dras i långbänk. Det är till skada för det svenska skogsbruket.

Anf. 58 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman och fru statsråd! Den här interpellationen är viktig, och frågorna behöver uppenbarligen diskuteras och klaras ut. Jag instämmer i allt det som Maria Malmer Stenergard har interPELLERAT om och sagt i denna debatt.

Att ett statsråd i en svensk regering så svävar på målet om fundamentala begrepp som respekt för äganderätten samt om den grundläggande principen att statliga inskränkningar i äganderätten kompenseras vid till exempel expropriation och vid inrättande av naturreservat och liknande är häpnadsväckande. Äganderätten måste givetvis också gälla vid beslut enligt artskydds-förordningen om nyckelbiotoper, som innebär att skogsägaren förbjuds att avverka sin ärvda eller köpta skog helt eller delvis.

Här är det en ko på isen. En skogsägare har av statliga myndigheter förbjudits att avverka utan att kompensation erhålls. Statsrådet borde skaka av vrede men verkar mycket lugn.

Statsrådet Skog verkar hänvisa till de hänsyn som skogsägaren ska ta enligt skogsvårdslagen och som innebär att begränsningar och inskränkningar på några procent eller så ska tålas.

Statsrådet bagatelliserar de enskilda fall där skogsägare nu lever under avverkningsförbud utan att ha erhållit någon marknadsmässig ersättning alls. Statsrådet säger att de ju är så få i förhållande till alla de fall där avverkning tillåts. Argumentet är häpnadsväckande. Bostadsinbrotten är också väldigt få i förhållande till alla de bostäder där inga inbrott görs, men vi vill ändå bekämpa brotten.

Fru talman! Att ett svenskt statsråd så känslokallt kommenterar de fall där skogsägare plötsligt berövas förfoganderätten till sin skog och skogsmark utan att erhålla någon kompensation är oerhört, tycker jag. Därför är det också en skandal att regeringen sedan länge är handlingsförlamad i denna fråga trots att två myndigheter hemställt om att den skyndsamt ska utredas så att den är rättssäker, alltså i klartext så att äganderätten respekteras.

Statsrådet svävar på målet om detta över huvud taget behöver klaras ut, om det över huvud taget är ett problem och om regeringen över huvud taget kommer att agera. Miljöministerns enda svar är att frågan bereds i Regeringskansliet, att den under lång tid har beretts och att den sannolikt under lång tid framåt kommer att fortsätta beredas. Det är ett totalt otillfredsställande svar.

Statsrådets svar fokuserar huvudsakligen på miljömålen, på att miljöbalken gäller, på att EU:s naturvårdsdirektiv om nyckelbiotoper och artskyddsdirektivet gäller och ska följas och på att riktlinjer är viktiga för att skydda fridlysta arter i skogen. Statsrådet säger i sitt svar ingenting – *ingenting* – om det som Maria Malmer Stenergard frågar om: vilka åtgärder regeringen avser att vidta så att svenska skogsägare ska få skälig ersättning för ekonomiska förluster som orsakas av myndighetsbeslut. Denna statsrådets prioritering att diskutera endast den ena aspekten och inte den andra är oerhörd.

Det är mars 2018. Det är val i september. Enda lösningen för att få ordning på detta är sannolikt en ny regering.

Anf. 59 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera siffror.

Den här debatten hänvisar delvis tillbaka till en tidigare debatt och tidigare påståenden, som upprepades här, att det har skett en stor förändring vad gäller antalet beslut med hänvisning till artskyddslagstiftningen.

Då angav jag de summor som har kommit alla tillhanda – att av 60 000 avverkningsanmälningar 2017 fattade Skogsvårdsstyrelsen 178 beslut som rör någon form av inskränkning av avverkningen kopplad till artskyddslagstiftningen. Det kan vara avverkningsbeslut, men det kan också vara till exempel att man inte får avverka under häckningsperioden. Det är också när och hur. Det kan vara hänsynstagande. Det är alltså inte 178 avverkningsbeslut.

Det var en kommentar om ifall detta är ett stort problem och om det är en stor förändring. Det var inte ett svar på frågan hur det påverkar den

enskilde. Självklart kan varje beslut ha stor påverkan för den enskilde skogsägaren.

Det pågår ett antal rättsfall som rör just ersättningsrätten. Något är klart, men flera pågår. Detta komplicerar den politiska diskussionen, och jag tycker att det är viktigt att vi allihop förhåller oss till det. Då tycker jag att det är värt att påminna om att det är ett fall där dom har fallit under de senaste åren som har stärkt möjligheten till ersättning kopplad till definitionen av pågående markanvändning. Jag vill helt enkelt ifrågasätta bilden av att det här är ett sluttande plan och en tydlig utveckling mot äganderätten.

Det jag sagt tidigare och nu gärna upprepar är att hur skogspolitiken förhåller sig till äganderätten vilar på en proposition från den förra regeringen och ett beslut fattat här i riksdagen. Jag och regeringen har inga avsikter att ändra på det. Precis som Maria Malmer Stenergard upprepade tror vi på att principen frihet under ansvar fortfarande ska vara bärande. Det uppfattar jag att vi är överens om. Jag har därför svårt att kommentera de tolkningar som ger vid handen att regeringen avser att göra stora förändringar eller att något parti driver på för stora förändringar i dessa delar. Jag uppfattar att vi är överens om att dessa principer tydligt gäller.

Det är så uppenbart att man kanske glömmer att säga det, men äganderätten är självklart ett fundament. Jag uppfattar inte att det finns något starkt tryck för att förändra detta. Däremot ändras tillämpningen i våra domstolar, och vi måste klara av att avvakta tills de domarna är klara innan vi drar politiska slutsatser.

Anf. 60 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Inledningsvis vill jag kommentera det som ministern sa om att hon vill ifrågasätta bilden av att de här frågorna befinner sig på ett sluttande plan. Fråga vem som helst i den svenska skogsbranschen och skogsindustrin! Det finns en enorm oro, och den måste vi ta på allvar.

Sedan säger ministern att äganderätten är ett fundament. Det gläder mig. Det är viktigt att vi sänder den signalen till branschen och till dem som befinner sig ute i den svenska skogen.

Om jag ska vara helt ärlig begriper jag inte riktigt var regeringen står. I en debatt tidigare i år sa miljöministern att regeringen menar att det vore orimligt om staten skulle ersätta alla som förlorar rätten att bruka sin mark till följd av myndighetsbeslut. Under statsministerns frågestund lite senare ställde jag därför kontrollfrågan till statsministern om han står bakom den uppfattningen. Då sa statsministern att han menar att det är viktigt att markägare får ersättning men tillade att han inte visste om miljöministern hade några avsteg i den frågan.

Här finns alltså rätt så tydliga otydligheter när det gäller regeringens inställning och agerande. Det påverkar naturligtvis dem som befinner sig i branschen; det vill jag att man ska vara medveten om.

På en punkt tycker jag att miljöministern är relativt tydlig i sitt svar. Hon vill att mer skog ska undantas från skogsbruk av miljöhänsyn. Detta tycker jag de facto har präglat den här regeringens skogspolitik.

Men skydd av skog kan göras på olika sätt, exempelvis genom formellt skydd eller med frivilliga avsättningar. Den svenska skogspolitiken är, som ministern framhåller, utformad enligt principen frihet under ansvar.

Vi ser också att skogsägarna tar stort ansvar, bland annat genom att frivilligt göra stora avsättningar av skyddsvärd skog. Sett till den produktiva skogsmarken är det faktiskt en större andel som är undantagen från skogsbruk och därmed skyddad genom frivilliga avsättningar än som har ett formellt skydd. Det är för att människor tar eget ansvar, och det får vi inte glömma bort.

Mer än 25 procent av den svenska skogsmarken är redan i dag undantagen från skogsbruk, vilket tyder på att förutsättningarna för den biologiska mångfalden är bättre än den framstår som om man exempelvis enbart ser till de formella skydden.

Sedan får vi inte glömma att förutom miljömålen har vi också klimatmålen att förhålla oss till. En skog som inte vårdas eller brukas växer inte lika bra, och den är mindre effektiv när det gäller att ta upp koldioxid. Dessutom är varorna från den brukade skogen en förutsättning för att man ska kunna ersätta fossila material och bränslen.

Men nu ser vi alltså att man i praktiken är beredd att konfiskera mer och mer av skogen. Det absurda i det är att den som har vårdat sin skog under lång tid riskerar att få se sina livslånga investeringar bli värdelösa.

Eller som skogsägaren Ann säger: Vi jobbar miljövänligt och gör allt som staten vill; ändå bråkar de bara med oss. Skogen har vi skött så bra att de nu vill ha den. Men det är inte oss skogen behöver skyddas från. För bara några decennier sedan krävde de att den skulle avverkas. Ska man verkligen överlåta skötseln till en sådan myndighet?

Jag instämmer i det. Jag tror att man ska vara försiktig med att laga det som inte är sönder. Man ska inte heller underskatta ägandets betydelse för skapandet av viktiga naturvärden.

Anf. 61 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Två myndigheter har alltså hävdat att det finns behov av att utreda artskyddsförordningen så att den är rättssäker. Förordningen och nyckelbiotoperna har införts på några år.

Statsrådet säger i det svar vi har fått att huruvida en översyn över huvud taget ska genomföras bereds – det har vi fått höra i något år. Nu lägger statsrådet till: Vi, det vill säga regeringen, måste avvakta domar i domstolarna innan vi drar politiska slutsatser. Regeringen kan alltså inte agera på denna skrivelse så länge det finns något fall som är överklagat vid någon domstol.

Detta är inte att regera, statsrådet! Det är att vara passiv och sitta och rulla tummarna trots att läget kräver handling. Jag uppmanar miljöministern och statsministern att snarast reda ut denna viktiga fråga så att inte enskilda människor och företagare – för det är dem vi talar om – berövas sin utkomst och fråntas sitt ägande utan ersättning.

Jag hoppas att jag ska bli glatt överraskad – att detta sker snabbt och beslutsamt före sommaren och att resultatet fullt ut respekterar äganderätten och principen om marknadsmässig kompensation vid myndighetsbeslut som inskränker rätten att bruka egen skog.

Men, som jag sa tidigare, min tilltro till statsrådet, Miljöpartiet och regeringen är mycket svag, och jag inser att hoppet förmodligen får ställas till nästa regering, som tillträder i höst.

Anf. 62 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! En interpellationsdebatt blir inte alltid helt enkel när den innehåller två frågor. Den kommentar jag precis gjorde om att avvakta domstolars beslut rörde huruvida sättet vi tillämpar ersättningsreglerna på förändras mycket i Sverige eller inte. Det var den delen jag kommenterade. Jag hoppas att man kan respektera detta och därmed dra slutsatsen att jag inte kommenterade andra saker samtidigt.

Jag har vid upprepade tillfällen framhållit regeringens självklara uppfattning att äganderätten är en grund för skogspolitiken. Jag upprepar det gärna igen. Jag uppfattar också att det finns en oro, och om vi tillsammans här i kammaren kan stilla den oron genom att säga sådant som faktiskt är självklart ska vi naturligtvis göra det om och om igen. Jag vill därför tacka Maria Malmer Stenergard för att hon väckt diskussionen så att vi får möjlighet att reda ut vad som gäller.

Jag vill också kommentera att den diskussion vi hade vid ett tidigare tillfälle inte rörde beslut till följd av myndighetsbeslut, utan den rörde naturvårdsåtgärder i vidare bemärkelse, inklusive frivilliga åtaganden. Det är en större diskussion. Det verkar ha spridit sig en missuppfattning ute i landet om vad som sas vid det förra tillfället. Det var en bredare diskussion om naturvårdsinsatser i vid bemärkelse.

Det kanske finns anledning att se vad grundlagen säger och vad riksdagen har beslutat. Det finns en huvudregel om att en enskild har en grundlagsreglerad rätt till ersättning, men det finns också ett undantag i 12 kap. 15 § tredje stycket regeringsformen. Vid rådighetsinskränkningar som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller i fråga om rätt till ersättning vad som följer av lag, och denna ersättning är reglerad i miljöbalken.

Frågor om tillämpning av detta har genererat en rad domar. Att de drar ut på tiden genererar oro, och det har jag förståelse för. Men jag har tyvärr väldigt lite rådighet över detta som statsråd. Jag kan inte begära att myndigheterna agerar på ett visst sätt. Vi får vänta och se och sedan dra slutsatser om huruvida reglerna behöver ändras. Men detta genererar oro och det tar tid; det har jag förståelse för. Om vi under den tiden kan vara tydliga härifrån med att äganderätten gäller och detta bidrar är det en bra sak.

Anf. 63 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! För Moderaterna är äganderätten okränkbar. I de fall staten önskar ta privatägd mark i anspråk exempelvis för ett infrastrukturprojekt eller för bevarande av skyddsvärd natur eller en skyddsvärd art ska markägaren ersättas ekonomiskt. För de allra flesta är detta också en rimlig princip.

Som miljöministern pekar på är skyddet i grundlagen ganska svagt, och det vill vi ändra på. Vi vill att man ska stärka äganderätten och hoppas att man kan tillsätta en äganderättsutredning.

Det får nämligen allvarliga konsekvenser när äganderätten inte respekteras. Enskilda familjer riskerar att deras livslånga investeringar blir värdelösa, och man ser inte heller det stora samhällsvärdet i de investeringar som skogsägare över tid gör i skogsbruket.

Bioekonomin spelar en avgörande roll i omställningen till ett mer hållbart samhälle, men för att viktiga aktörer ska våga investera och satsa krävs rättssäkerhet, långsiktighet och förutsägbarhet. Ingen av de förutsättningarna uppfylls just nu med regeringens politik.

Det är otroligt viktigt att det arbete man nu gör på Regeringskansliet avslutas inom kort och att äganderätten kommer stärkt ur det arbetet. Jag vill tacka för debatten, och jag hoppas verkligen att Regeringskansliet snart ska landa med de överläggningar man har internt.

Anf. 64 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill i mitt sista anförande ägna några ord åt det formella skyddet. Vi har från Sveriges sida internationella åtaganden när det gäller hur vi ska arbeta och stärka det formella skyddet av natur. Utöver det har riksdagen bestämt att vi från Sveriges sida ska ha ännu högre mål. Jag uppfattar det som en självklar uppgift för en regering att se till att de målen uppfylls. Det är en uppgift som riksdagen har gett.

När det gäller naturskyddet har vi flera instrument. Formellt skydd, det vill säga nationalparker och naturreservat, är ett sådant. När vi instiftar naturreservat och nationalparker finns det ett tydligt regelverk för ersättning.

Vi har från regeringens sida sett till att vi har ordentligt med pengar för att kunna betala ut ersättning i alla dessa fall. När man säger att det ska utgå ersättning är det viktigt att man är medveten om att de pengarna måste finnas i regeringens budget. Därför förvånar det mig att man från oppositionens sida säger att det är viktigt med ersättning och samtidigt skär ned på just de budgetposterna.

Det är också värt att poängtera att mitt citat om den fastlagda politiken från riksdagens sida bygger på en proposition från en borgerlig regering. Det hindrar inte att man går till val på att förändra det, men det är en relevant historieskrivning att ha med sig.

Med detta vill jag tacka för dagens debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2017/18:391 om ostlänken förbi Skavsta flygplats

Anf. 65 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Erik Bengtzboe har frågat statsrådet Tomas Eneroth om regeringens kommande ställningstagande vad gäller miljöbalksprövningen av Ostlänkens sträckning vid Skavsta flygplats och Nyköping. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Trafikverket har hos regeringen den 10 november 2015 ansökt om tillåtlighet enligt 17 kap. miljöbalken för byggandet av Ostlänken i Södertälje, Trosa, Nyköpings, Norrköpings och Linköpings kommuner. Till grund för regeringens prövning ligger en järnvägsutredning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Trafikverket har studerat olika korridorer för utbyggnaden samt lämnat förslag på stationslägen längs sträckan.

Vid granskningen av Trafikverkets ansökan gjorde Miljö- och energidepartementet bedömningen att underlaget behövde kompletteras och anmodade därför den 20 april 2017 Trafikverket att komplettera sin ansökan på sex punkter. De efterfrågade kompletteringarna kom in till Regeringskansliet den 31 januari 2018. Av kompletteringarna framgår bland annat att Trafikverket nu förordar en ny sträckning av bibanan förbi Nyköping och ett nytt stationsläge för Skavsta flygplats.

Tillåtlighetsprövningen av Ostlänken är en prioriterad fråga för regeringen, men som statsråd varken kan eller får jag föregripa regeringens kommande beslut. Jag kan dock försäkra Erik Bengtzboe om att regeringen kommer att granska underlaget och de argument som förts fram noggrant innan regeringen fattar beslut i ärendet.

Anf. 66 ERIK BENG TZBOE (M):

Fru talman! Tack så mycket, statsrådet Skog, för svaret! Ostlänken som projekt är av oerhörd vikt för att fortsätta utveckla svensk konkurrenskraft i framtiden. Det är såklart väldigt viktigt för Sörmland och Östergötland, men detta behöver också placeras i en mycket större kontext än så. Det är genom att bygga ut Ostlänken till Linköping samtidigt som vi gör investeringar i Mäljarbanan och utvidgar trafiken mot Uppsala som vi får möjligheten att bygga ihop hela Mälardalsregionen och se till att vi bättre kan nyttja den tillväxtmotor som Mälardalen och Stockholm faktiskt utgör i Sverige.

Detta gör det möjligt för människor att bo och leva och nyttja bostadsbeståndet på ett avsevärt mycket bättre sätt samtidigt som de jobbar och får ta del av en gemensam arbetsmarknad. Detta möjliggör snabbare resor för människor samtidigt som det stärker redundansen i systemet. Därmed kan vi se till att vi slipper den typ av problem som väldigt många tågpassagerare tyvärr fick uppleva norr om Stockholm i dag när tågsystemet helt enkelt havererade för att det inte fanns tillräckligt bred kapacitet.

Men hela detta projekt måste också ses i ett avsevärt större perspektiv, där det inte bara handlar om att binda ihop regionen utan där det också handlar om att binda ihop trafikslagen på ett sådant sätt att vi faktiskt nyttjar de trafikmöjligheter vi har med väg, med tåg, med flyg och med båt på bästa möjliga sätt. Det handlar om att verkligen kunna säkerställa att vi med minsta möjliga klimatpåverkan använder de resurser vi har på bästa möjliga sätt.

Efter en väldigt lång och mödosam process, där Trafikverket har varit en positiv och konstruktiv part, är det precis så som statsrådet beskriver, fru talman. Regeringen har begärt kompletterande uppgifter av Trafikverket. Efter det har Trafikverket kommit tillbaka, och man förordar nu en helt ny sträckning för tågrälsen genom Nyköpings kommun och när det gäller kopplingen till Skavsta flygplats, som ligger i sydöstra Sörmland.

Skavsta flygplats är i dag Sveriges tredje största utrikesflygplats, men den har ett isolerat läge. Det är i och för sig bra tillgänglighet till E4:an, men det är dålig tillgänglighet till kommunikationer via kollektivtrafik.

Det är ett uttalat mål och projekt som Trafikverket har haft och som tidigare har varit prioriterat i svenskt arbete med infrastruktur: att binda ihop trafikslagen på ett så effektivt sätt som möjligt.

I det förslag som Trafikverket nu har lagt fram är det inte bara så att man skapar enormt mycket merarbete och väljer att gå en väg som inte är

förankrad hos de berörda kommunerna och regionerna. Man väljer också att förlägga stationsläget för Skavsta flygplats till en bibana som ska bedrivas med regional trafik. Det gör man i stället för att placera stationsläget på den nationella stambanan, där man skulle få möjlighet att nyttja och binda ihop trafikslagen.

Jag vet att det är komplicerade och stora processer. Jag vet också att det är processer som just nu ligger på regeringens bord och som man ska ta ställning till. Men det är ändå två viktiga frågor som behöver diskuteras.

Den ena frågan är: När ser regeringen framför sig att man kommer att kunna landa i någon form av beslut? Därmed kan man göra det möjligt för markägare, boende, företagare och kommun att veta vad de kan förvänta sig. Då kan de börja planera sin verksamhet. De har kanske fått leva med betydande oro under många år.

Den andra frågan gäller något som det också är högst relevant att få reda på: Hur tänker egentligen regeringen och Trafikverket när det gäller den gamla doktrinen om att man ska försöka binda ihop trafikslagen för att nyttja dem så effektivt som möjligt? Nu har ju Trafikverket uppenbarligen valt att gå en helt annan väg i detta ärende.

Anf. 67 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag måste börja med att säga att jag är fantastiskt glad över att från en moderat ledamot höra detta engagemang för investeringar i ny svensk järnväg. Redundans är ljuv musik i mina öron. Vi behöver mer pålitlighet, och det kräver investeringar.

När vi gör så här stora investeringar är det självklart att vi tittar på att det ska leda till regionala effekter såväl som effekter för fjärrtågen. Och det ska leda till att olika transportslag binds ihop på ett bättre sätt, för det är med de sammantagna effekterna som man får den verkligt stora samhällsnyttan. Detta kan jag säga på ett övergripande sätt.

Jag vill också, mest för att vara tydlig inför eventuella åhörare, säga att regeringens hantering av frågor om denna typ av nyinvesteringar sker i två delar. Det som ligger på mitt bord, som miljöminister, är miljöprövningen. Det är en prövning som är formell. Det är därför som jag måste vara hemskt tråkig och säga att jag inte kan kommentera när vi kommer att bli klara eller hur vi ser på underlaget.

Sedan är det investeringsbeslutet, som tas i det som kallas för nationell plan. Där kommer mer av de trafikmässiga synpunkterna in. Men från Trafikverkets sida är det självklart ett sammanhållet arbete där de väger ihop allting för att få bästa möjliga ansökan.

Jag kan säga att jag på ett övergripande plan håller med om de argument som framförs. Vad det betyder, vilken lösning som faktiskt är bäst på marknaden, kan jag inte i dag kommentera.

Anf. 68 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman och statsrådet! Jag förstår att man, när det är en pågående beslutsprocess beträffande en miljöprövning i regeringen, inte kan lämna besked om enskilda ärenden. Men den interpellation jag har skrivit berör inte heller det primärt, utan den berör hela projektet och hur man ser på avvägningen mellan att binda ihop trafikslagen och att Trafikverket nu väljer att göra ett avsteg från det.

Det är regeringen som har valt att statsrådet Skog och inte statsrådet Eneroth ska svara på detta. Jag behöver få ställa mina frågor vem det än är regeringen väljer att skicka som sin representant.

Även om statsrådet inte kan kommentera det enskilda fallet kan statsrådet kommentera hur man ser på de grundläggande principerna. Tidigare har det varit sagt att en grundprincip för att nyttja transportslagen på ett så effektivt sätt som möjligt är att man binder ihop de olika trafikslagen. Detta argumenterar fortfarande Trafikverket för generellt – det är inte bara kopplat till detta projekt, utan generellt. Men just i detta projekt väljer man att agera på ett annat sätt. Därför uppstår frågan: Hur tänker regeringen, som ändå leder och är ansvarig för Trafikverkets verksamhet? Är det fortfarande prioriterat att binda ihop trafikslagen? Eller tänker man sig att det är andra frågor, och i sådana fall vilka, som ska vara rådgivande vid den här typen av frågeställningar?

Det finns ett brett problem, fru talman, som är kopplat till denna fråga på ett större plan. Det är regeringens flathet i fråga om att hantera flygplatsplaneringen i Sverige. I den plan som finns upplagd är det väldigt begränsade tankebanor för hur svenskt flyg i framtiden ska utvecklas. Den nuvarande regeringen har valt att lägga mycket energi på att diskutera huruvida Bromma flygplats i Stockholm ska finnas kvar eller inte. Men när det gäller den långsiktiga planeringen av hur svenska flygplatser och flygresande ska hanteras lyser den långsiktiga strategin med sin frånvaro.

I de dokument som finns framtagna lyser framför allt också Skavsta flygplats, trots att det är den tredje största utrikesflygplatsen, med sin frånvaro.

Fru talman! Regeringen har tyvärr valt att göra Swedavia till ansvarig för denna planering på ett övergripande plan. Swedavia är den som har ansvar för denna planering, men Swedavia är också en direkt konkurrent till Skavsta flygplats i egenskap av ägare till de andra flygplatserna runt omkring. Man har ändå fått planeringsansvaret för samtlig flygtrafik i Sverige i framtiden.

Frågorna kvarstår även på det mer principiella planet. Vi kan ta ned det till någonting som statsrådet kan besvara utan att vi går in på ärendet. Då kan vi landa i två frågor.

1. Ser regeringen fortfarande att binda ihop trafikslagen som en prioriterad uppgift för Trafikverket, eller tänker man arbeta på ett annat sätt i framtiden?
2. Var är egentligen regeringens framtida strategi för flyget i Sverige, och vilken roll ser man specifikt att Skavsta flygplats ska spela i den planeringen i framtiden?

Anf. 69 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Regeringens prioriteringar för infrastruktur och deras bäring på transportsektorns utveckling i Sverige har vi slagit fast i en infrastrukturproposition. Där utpekas den princip som efterfrågas, om att binda ihop de olika trafikslagen, som en viktig princip. Jag ser inte några stora skillnader mellan hur tidigare regeringar hanterat de delarna. Det finns uppenbara samhällsvinster med att binda ihop olika trafikslag.

Hela-resan-perspektivet ska vara en viktig princip. Det är resenären som bör vara i centrum. Hela resan är en viktig princip att ha med sig när bedömer om det fungerar väl eller inte. Det är också ett av skälen till det som togs upp här. Redundans är viktigt i våra system. Det är också ett viktigt motiv till att vi har identifierat ett stort behov av nyinvesteringar.

Jag vill kommentera de olika fallen. Alla tre dragningar rymmer en möjlig station vid Skavsta flygplats. Jag vill bara göra klart att det inte finns något förslag som saknar den delen. Vi kan därför inte ta ställning till någonting annat än ett förslag som inrymmer en möjlig station vid Skavsta flygplats.

Vad gäller flyget har regeringen presenterat en flygstrategi. Det är ett övergripande dokument där vi pekar ut att det behövs ytterligare lite mer konkreta steg. Självklart ska man ha en riktning framåt för flygets utveckling.

Vi tar ett särskilt grepp om Arlanda genom Arlandarådet. Vi har också ett aktivt arbete lett av infrastrukturministern vad gäller flyget för hela Sverige. Det är och kommer att vara ett viktigt transportslag för Sverige.

Anf. 70 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet!

Jag tvingas nog ändå att försöka lämna in interpellationen ytterligare en gång och få hit ansvarigt statsråd för infrastrukturen för att få en fortsatt diskussion om just flygplatsplaneringen och hur man tänker med kapaciteterna där.

Som jag sa tidigare har regeringen valt att lägga väldigt mycket energi på huruvida Bromma flygplats ska få finnas kvar eller inte. Nu väljer man i den flygplatsstrategi man har antagit att lägga väldigt mycket energi på att prioritera just Arlanda.

Arlanda är oerhört viktig inte bara för Stockholmsregionen utan för hela Mälardalsregionen och Sverige som ett flygnav. Men Arlanda kommer aldrig att klara av att ensamt bära den kapaciteten, utan det behövs andra alternativ.

Det är därför som den bredare bilden i flygstrategin är så viktig. Det är också därför som det är oroväckande att det är Swedavia – som är en stor aktör och äger och driver egna flygplatser, en statlig sådan men likväl en aktör – som har fått ta ett så stort ansvar i att formulera den.

Det finns privata aktörer som driver flygplatser utan att konsumera skattepengar på det sättet och som också förtjänar att vara en del av planeringen. Jag är tyvärr rädd för att regeringen här i viss utsträckning har missat Skavsta. Läser man flygstrategin ser man att Skavsta och dess strategiska värde saknas.

Sedan vill jag göra ett sista medskick till statsrådet, som förvisso inte kan föregripa beslut i regeringen men som utan tvekan är en del av att fatta de besluten. Det är klart att om man har som vision att man ska binda ihop trafikslagen för hela Mälardalen spelar det väldigt stor roll på vilket av banalternativen som flygplatsstationen på Skavsta ligger. Om man lägger den på en nationell stambana eller en tåglinje som trafikerar regionaltrafik är det klart att det påverkar i vilken mån den kan användas.

Anf. 71 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Den här diskussionen handlar om Ostlänken. Jag vill upprepa att jag känner stor glädje för det engagemang som finns för Ostlänken. Det är ett väldigt viktigt projekt som är högt prioriterat av regeringen. Vi lägger mycket arbete på att få till ett beslut där vi lyckas väga ihop de regionala aspekterna med de nationella så att vi får en investering som ger så många samhällsnyttor som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2017/18:395 om engelska som språk på gymnasiet

Anf. 72 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig om jag anser det vara rimligt att införa krav på lärarlegitimation för alla lärare, inklusive de lärare som har utländsk examen och under några år befinner sig i Sverige och arbetar. Holm Barenfeld har också frågat mig om jag anser att utbildning på gymnasial nivå inte till stor del ska kunna ges på engelska och hur jag avser att säkerställa att IB-programmet även framgent ska vara attraktivt och en fungerande del av gymnasieprogramsutbudet i Sverige.

Statens skolverk har i rapporten *Engelskspråkig undervisning* kartlagt och utvärderat engelskspråkig undervisning i svensk gymnasieskola. Rapporten och de bedömningar som görs omfattar således svensk gymnasieskola och inte den internationella utbildningen International Baccalaureate, IB. Antalet ungdomar i Sverige som väljer en IB-utbildning har varit på ungefär samma nivå de senaste åren. IB är ett viktigt komplement till de nationella programmen i svensk gymnasieskola.

Enligt Skolverkets rapport förekommer engelskspråkig undervisning på ett femtiotal gymnasieskolor i Sverige. Omfattningen varierar från enstaka lektioner till heltidsundervisning på engelska. Myndigheten konstaterar att den inte har underlag för att dra slutsatser om effekterna av engelskspråkig undervisning, men att det finns forskningsresultat som tyder på att det inte är odelat positivt.

Fallstudier som Skolverket refererar till visar att elever med svenska som modersmål lär sig ämneskunskaper bäst genom undervisning på svenska. Skolverket konstaterar också att engelskspråkig undervisning i gymnasieskolan är oreglerad. För grundskolans del är det i dag reglerat att huvuddelen av undervisningen får anordnas på engelska för elever som vistas i Sverige under en begränsad tid och har tillräckliga kunskaper i engelska för att kunna delta i undervisningen. Om skolorna vill anordna delar av undervisningen på engelska för övriga elever behöver de söka tillstånd hos Statens skolinspektion. I det fallet finns en begränsning om att högst hälften av undervisningen får ges på engelska. Myndigheten uttrycker att en viss reglering skulle kunna övervägas även för gymnasieskolan.

Det är viktigt att elever får en god språk- och kunskapsutveckling i gymnasieskolan och att de utvecklas i både svenska, engelska och andra språk. Att kunna läsa andra ämnen även på engelska i gymnasieskolan är

ett sätt att förbättra engelskkunskaper och på så sätt förbereda sig för framtida studier eller yrkesliv, men det måste göras på ett sätt så att ämneskunskaper eller svenskkunskaper inte påverkas negativt. Svensk skola ska bidra till att utveckla det svenska språket, och samtidigt är engelska mycket viktigt i en globaliserad värld. Utbildning i Sverige på gymnasial nivå bör spegla dessa komplexa behov.

Med sin rapport bidrar Skolverket med en viktig kartläggning och en utvärdering av engelskspråkig undervisning i svensk gymnasieskola. Det är en rapport som vi bär med oss i det fortsatta arbetet att skapa en jämlik skola med fokus på kunskap och bildning.

När det gäller lärarlegitimation är lärare med utländsk examen i dag undantagna från kravet på svensk lärarlegitimation om de ska undervisa på engelska i andra ämnen än språkämnerna. Skolverket föreslår att detta undantag på sikt ska tas bort. Lärarlegitimation och ämnesbehörighet är viktiga för kvaliteten i svensk skola. Det råder emellertid stor lärarbrist, och mot bakgrund av det är det bra om det finns engelskspråkiga lärare med en god lärarutbildning från andra länder. Jag anser det därför inte angeläget att arbeta för ett borttagande av detta undantag i dagsläget.

Anf. 73 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag skrev den här interpellationen på förekommen anledning. Tack, Anna Ekström, för ditt svar!

Anledningen till att jag skrev interpellationen var att regeringen, som jag förstår, har gett Skolverket i uppdrag att titta närmare på den undervisning som sker på engelska, helt eller delvis.

Jag har tidigare stått här i talarstolen och debatterat med statsrådets statsrådskollega Helene Hellmark Knutsson kring IB-utbildningarna, som ju tidigare har fått stryka på foten. Sverige nedvärderar den utbildningen, vilket gör att det för elever som går på IB relativt sett har blivit svårare att komma in på skolor och universitet i Sverige. Det är givetvis tråkigt för alla de elever som drabbas. Det är också allvarligt för Sverige och svensk konkurrenskraft, för genom detta riskerar vi att skicka ut kompetent, högutbildad ungdom ur Sverige som väljer att studera på andra universitet, eftersom det är lättare att komma in på internationella toppuniversitet än på lägre rankade högskolor och universitet i Sverige. Detta tar inte den här utredningen upp, men det blir liksom helhetsgreppet kring utbildning i Sverige på svenska lärosäten och skolor som sker på annat språk än svenska, då inte minst engelska, som får stryka på foten. Jag tycker att det är allvarligt utifrån att vi i en mer globaliserad värld behöver folk som talar fler andra språk än svenska. Det gäller inte bara engelska, utan det gäller även andra världsspråk som tyska, franska, spanska och andra språk som är viktiga för de relationer som vi behöver ha affärsmässigt och yrkesmässigt.

Min fråga var om det var rimligt att införa krav på lärarlegitimation för alla lärare, inklusive lärare som har utländsk examen och som under några år befinner sig och arbetar i Sverige. Där ser vi problem redan i dag. Den stora koncernen Engelska skolan har väldigt många lärare som befinner sig här under några år, som är den tid det tar att få en svensk lärarlegitimation.

Det är bra att statsrådet ger beskedet att man på grund av lärarbristen i dagsläget ska ta bort undantaget för detta krav. Jag vill ju inte att det ska

vara lärarbrist utan hoppas att vi ska få fler lärare. Däremot hoppas jag att det inte innebär att vi inte kommer att ha några internationella lärare, för det skulle innebära att vi inte skulle ha så många gästlärare.

Givet hur kritiserad den svenska lärarutbildningen är får vi sannolikt hit lärare som är utbildade i länder där man kanske har mindre kritiserade lärarutbildningar och som har en kompetens. På något sätt måste vi säkerställa att de som kommer från en bra utbildningsmiljö och är fullgoda lärare faktiskt kan undervisa i Sverige från första dagen utan att behöva gå en lång utbildning med många steg som tar flera år för att få en lärarlegitimation.

I grunden kvarstår frågan: Hur ska vi säkerställa att lärare kan komma till Sverige från andra länder för att vara med och bidra på kortare eller längre sikt i den svenska skolan?

Anf. 74 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld tog upp IB-utbildningarna. Jag kan bara hålla med om att IB är en uppskattad utbildningsform som fyller en viktig funktion i den svenska gymnasieskolan. Jag kan också konstatera att i den utvärdering som gjordes av Universitets- och högskolerådet, efter det att rådet hade gått igenom den nya gymnasiereformen Gy 2011 och anpassat reglerna för antagning till högre utbildning efter de nya utbildningsformer som finns efter Gy 2011, fanns det en stark oro att elever från IB-gymnasiet skulle missgynnas.

Vi vill förstås att antagningen till högre utbildning ska vara rättvis och spegla de kunskaper och den kompetens som elever har med sig från gymnasieskolan, oavsett i vilken form av gymnasieskola eleven har gått. Vi vill inte att elever från IB-gymnasiet ska missgynnas i förhållande till elever från andra gymnasieutbildningar i Sverige, men vi vill heller inte att de ska gynnas.

Den utvärdering som Universitets- och högskolerådet har gjort visar att de stora farhågor som fanns inte riktigt har besannats. Vi ser inte någon stor orättvisa för IB-elever i den utvärdering som har gjorts.

Jag är emellertid angelägen om att det här är något som vi gemensamt ska följa. Det är faktiskt viktigt för svensk universitetsutbildning att antagningsreglerna är rättvisa och varken missgynnar eller gynnar elever från olika utbildningsformer. Jag kommer förstås med intresse att följa utvecklingen och de återkommande rapporteringarna från Universitets- och högskolerådet.

Christian Holm Barenfeld drar också en lans för att vi i Sverige ska vara öppna för att lärare som kommer utomlands ifrån ska kunna göra nytta och bidra också i den svenska skolan. Också här håller jag till fullo med honom. Vi ska vara lyckliga över varenda lärare som vill komma till Sverige och bidra med sin kunskap och kompetens. Men vi ska också inse att för många lärare kommer det att behövas någon form av introduktion och inskolning till den svenska skolan. Det är också så att för den lärare som ska verka i den svenska skolan med betygsättning och tolkning av styrdokument och av skollagen med dess olika bestämmelser kommer det framöver att finnas behov, precis som i dag, av snabba, effektiva och tillgängliga utbildningar som gör att man snabbt kan komma in som lärare. Det är inte minst viktigt nu när vi har en stor tillströmning av nyanlända till det

svenska samhället, varav en inte föraktlig andel faktiskt är lärare från andra länder.

Jag ser i dagsläget inget behov av ändringar när det gäller reglerna för undantag för lärare som kommer utomlands ifrån och som i det här fallet kan god engelska. Men jag ser ett stort behov av fortsatta snabba, enkla och effektiva utbildningar för att säkerställa att de lärare som kommer till Sverige kan göra nytta i Sverige och i svensk skola och vara välkomna till den svenska skolan.

Anf. 75 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag ska försöka särskilja mina frågor kring IB-utbildningen från de andra. När det gäller IB-utbildningen är det klart att det är viktigt att vi säkerställer att man har kompetens. Samtidigt undrar jag om det är rimligt att Sverige undervärderar resultaten från IB-utbildningen i förhållande till övriga världen. Vi skiljer oss också från våra grannländer Norge, Finland och övriga nordiska länder. Det är alltså inte länder långt bort som har helt andra förutsättningar, utan här har vi en internationell utbildning med internationell standard. Då borde det väl vara rimligt att vi validerar den på samma sätt som man gör i andra länder.

När det sedan kommer till engelskspråkiga utbildningar, lärare och lärarlegitimationer ska vi ha bra lärare som utbildas på den svenska lärarutbildningen, men vi ska också ha bra lärare som kommer hit.

Jag gör det enkelt för mig och tar Engelska skolan som exempel utifrån att det är den stora utbildningskoncernen som har engelsk utbildning. De har många lärare som kommer hit från andra, engelskspråkiga länder med fullgod utbildning. Ofta är de här tre fyra år, och vi vet att det tar flera år att få en lärarlegitimation. I många fall är det lärare som är lärarutbildade och tidigare har undervisat på toppskolor. De klassas i dag inte som behöriga lärare därför att de inte har lärarlegitimation. Är detta rimligt eller utgör det ett problem?

Eleverna på Engelska skolan har inte sämre kunskaper. Det är en skola som växer. I min hemkommun Karlstad är det den största grundskolan, och de har också gymnasieskolor.

Självklart ska alla skolor granskas och uppfylla kvalitetskraven. Men det är rimligt och borde i grunden vara önskvärt att allt fler svenska elever lär sig fler språk än vad jag gjorde när jag gick i skolan och lärde mig min skolengelska och att de läser många ämnen och blir riktigt duktiga i det engelska språket.

Vi kan se på utvärderingarna av skolorna. Vi kan också kolla på statsrådets tidigare yrkesutövning; hon uttalade sig väldigt positivt till det här. Sedan har det möjligtvis blivit lite mer ideologiskt debatterat sedan hon blev statsråd i regeringen. Väldigt många av de här skolorna drivs i det som brukar kallas välfärdssektorn. Det har i många lägen blivit ett tvåfrontskrig. Det blir både begränsningar vad gäller det engelska språket och begränsningar i formen för hur de drivs. I detta läge utsätts de här utbildningarna på många sätt.

Jag tycker att det vore bra om vi kunde säkerställa att vi fortsatt kommer att ha utbildningar på engelska, kanske till och med i ökad utsträckning. Lärarna som undervisar där får gärna komma från andra länder. Givetvis ska deras undervisning ha god kvalitet. Men när de redan är högt

utbildade blir det lite konstigt att de inte ska vara behöriga bara för att de inte genomgår en lång utbildning för att få en svensk lärarlegitimation.

Prot. 2017/18:83
13 mars

Anf. 76 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld frågar om det är rimligt att Sverige nedvärderar IB-utbildningarna i antagningssystemet. Nej, det är inte rimligt. Men vi har vårt eget antagningssystem. Jag vill hävda att det påstående som Christian Holm Barenfeld kommer med inte stämmer. Antagningssystemet är ett system som vi har gjort för våra svenska förhållanden, för vad som behövs för att kunna läsa på svenska universitet. Det handlar om att ta hänsyn till kunskaperna hos elever som söker till svenska universitet och högskolor.

Svar på
interpellationer

Jag har stort förtroende för Universitets- och högskolerådets stora arbete med att ständigt utvärdera och följa utvecklingen så att antagningssystemet i sina detaljer kan vara så rättvist som möjligt. Det är inte minst viktigt om vi vill att svenska universitet och högskolor ska få studenter – tidigare elever – som är riktigt duktiga och verkligen klarar sina utbildningar. Men det är också väldigt viktigt för att alla elever i Sverige ska känna att det är värt att kämpa och slita i gymnasieskolan för att få de betyg som krävs för att komma in på en drömutbildning. Just därför är det så viktigt att betygssystemet är rättvist, också från elevernas utgångspunkt.

Sedan frågar Christian Holm Barenfeld om det är så att det finns – jag tolkar i alla fall frågeställningen som att han har en oro för det – ett dolt motiv: att så småningom förhindra att engelskspråkiga lärare kommer hit och undervisar på engelska. Så är det verkligen inte. Jag är väldigt glad över alla lärare som kommer till Sverige och bidrar till svensk skola. Om engelskspråkiga lärare kommer hit och undervisar på engelska är det alldeles utmärkt.

Christian Holm Barenfeld talar också om betydelsen av att undervisning kan ske på engelska i den svenska skolan. Javisst, det finns fördelar. De fördelarna handlar framför allt om att eleverna får en god engelska med sig. Men som framgår av Skolverkets rapport finns det också stora kunskapsöversikter som visar att det finns nackdelar med att elever undervisas på ett annat språk än modersmålet, framför allt när det gäller kunskapsutvecklingen i de olika ämnen som det undervisas i. Man förlorar viktiga nyanser. Det är också så att undervisningen i svenska kan bli lidande, vilket är väldigt viktigt, eftersom svenska är vårt modersmål.

Jag tycker att man fortsättningsvis, även efter att ha läst Skolverkets rapport, bör vara noga med att hålla ögonen på det här med undervisning på engelska. Jag vill absolut inte stänga dörren för det och vill inte minska det i den svenska skolan, men jag tycker att vi ska fortsätta att följa hur elevernas kunskapsutveckling förändras över tid.

Engelska är viktigt, men jag vill påminna om att det finns många andra språk som också är viktiga i den globaliserade värld vi lever i och i det Europa vi lever i. Mitt hjärta klappar för franska och tyska, men det gäller även spanska – det handlar om en stor mängd moderna språk. Detta är oerhört viktigt för eleverna att ha med sig ut i livet, inte bara i vidare studier utan också i arbetslivet.

Christian Holm Barenfeld hänvisade till Internationella Engelska Skolan. Det är riktigt att det finns en stor skolkoncern i Sverige där man har för vana att undervisa en hel del på engelska. Det är också riktigt att den

skolkoncernen har tagit emot ett stort antal engelskspråkiga lärare. Det tycker jag är en väldigt positiv del i den svenska skolan. Jag välkomnar alla lärare som kommer hit.

Det lämnades nyligen en uppgift om att det tar flera år att få en svensk lärarlegitimation. Jag kan passa på att försäkra Christian Holm Barenfeld om att det inte är så längre. Vi ska verkligen säkerställa att den som kommer hit med en utländsk lärarexamen kommer in i svensk skola med legitimation så fort som möjligt.

Anf. 77 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag tackar för de svaren och klargörandena.

Jag blev lite rädd när jag läste den sista meningen i det skriftliga interpellationssvar jag fick: ”Jag anser det därför inte angeläget att arbeta för ett borttagande av detta undantag i dagsläget.” Den anledning som upp-gavs var lärarbrist. Jag tycker inte att vi ska basera detta på lärarbrist. Om vi vill ha god kvalitet måste det vara så att vi vill att folk ska komma hit och vara lärare just för att de är bra lärare. Även om vi har gott om lärare i Sverige ska vi givetvis vara öppna för lärare som kommer och bidrar med andra språk.

Jag delar också åsikten att det inte bara handlar om engelska utan även om andra viktiga språk, som tyska och franska. Ministerns hjärta brinner lite extra för franskan, som jag inte kan över huvud taget. Jag är mer brin-nande för det tyska språket.

I vårt närområde pratar dock de allra flesta i alla fall någon form av engelska. Förhoppningen är väl att svenska barn och ungdomar ska bli allt bättre även på engelska. Därför tycker jag att det är rimligt att IB-utbild-ningen – vi kan börja med den – värderas på samma sätt i Sverige som i övriga världen. Det gäller inte minst vårt närområde. Det kan finnas ny-anskillnader, men att Sverige skulle ha en särart är jag inte riktigt med på.

Oavsett om det gäller kommunala skolor eller skolor som tillhör en stor skolkoncern som Internationella Engelska Skolan tycker jag att det är vik-tigt att lärarna kan komma hit tillfälligt, vara godkända lärare och bidra till utbildningen av våra barn och ungdomar, både i språk och i andra ämnen. Utbildningen ska givetvis kunna ske på engelska, svenska eller andra språk.

Tack för debatten!

Anf. 78 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar Christian Holm Barenfeld för en trevlig debatt, som baseras på väldigt bra frågor.

Andreas Schleicher, som är OECD:s chef för PISA-undersökningarna, sa en gång på en konferens att inget skolsystem någonsin kommer att pre-stera bättre än förutsättningarna för de lärare som undervisar i skolsyste-met. Ska vi höja svenska elevers kunskapsresultat är tillgången på väl ut-bildade, skickliga och erfarna lärare en fullkomligt ovärderlig förutsätt-ning.

Vi har i dag i Sverige en förfärlig lärarbrist, och vi har ett stort behov av att rekrytera fler till läraryrket. Jag välkomnar utländska lärare till Sve-rige – inte för att det råder brist, utan för att vi behöver alla de lärare som vill göra nytta i svensk skola.

Jag är personligen övertygad om att det finns mycket goda lärarutbildningar i andra länder. Men jag är också övertygad om att vi i Sverige har en mycket stark och professionell lärarkår. Vi ska vara väldigt noga med att ha stor tilltro och tillit till de lärare som finns i det svenska skolsystemet. Allt tal om att den svenska lärarutbildningen på något vis har fallerat riskerar förstås att uppfattas som att lärare som kommer från andra länder skulle vara att föredra framför lärare som är utbildade i de svenska lärarutbildningarna.

Vi ska vara tacksamma och glada över alla lärare som kommer hit, men vi ska vara minst lika tacksamma och glada över alla lärare som verkar i den svenska skolan. Vi ska verkligen göra allt vi kan för att fler ska vilja bli lärare, för att fler lärare ska vilja stanna kvar i yrket, för att fler lärare ska komma hit från andra länder och för att fler lärare som har lämnat läraryrket ska kunna komma tillbaka till den svenska skolan. Utan bra lärare får vi inga bra skolresultat.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2017/18:401 om arbetskraftsinvandring och kompetensförsörjning

Anf. 79 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Johan Forssell har frågat mig vilka initiativ, förutom dem som regeringen redan har presenterat, jag ämnar vidta för att förbättra förutsättningarna för kompetensförsörjning från andra länder och arbetskraftsinvandring till Sverige.

Inledningsvis vill jag säga att jag delar uppfattningen att det är avgörande för svensk konkurrenskraft att företag kan rekrytera medarbetare med rätt kompetens. För att svenska företag ska klara sin kompetensförsörjning måste det därför vara möjligt för svenska arbetsgivare att anställa arbetskraft från tredjeland då den kompetens som söks inte går att hitta i Sverige.

Den möjligheten finns i dag. Johan Forssell försöker påskina att dagens regler, som för övrigt infördes av den förra borgerliga regeringen, gör att internationell kompetens varken kan eller vill komma till Sverige för att arbeta. Det stämmer helt enkelt inte.

Antalet högkvalificerade arbetskraftsinvandrare inom yrken där det råder brist på den svenska arbetsmarknaden har stigit kontinuerligt de senaste åren. It-specialisterna från tredjeland har nästan fördubblats sedan 2009. It-arkitekter, dataspecialister och systemutvecklare är nu den enskilt största gruppen arbetskraftsinvandrare till Sverige. Det är en positiv utveckling.

Gällande regler gör det även möjligt för framför allt högutbildade att hitta ett arbete i Sverige. Studenter som avslutat sina högskolestudier i Sverige kan stanna i landet i upp till sex månader för att hitta ett jobb eller undersöka möjligheterna att bedriva näringsverksamhet.

Inom Regeringskansliet bereds för närvarande förslag på hur student- och forskardirektivet ska genomföras i svensk rätt. Direktivet möjliggör bland annat en förlängning av dessa så kallade jobbsökartillstånd. Det öpp-

nar även upp för tredjelandsmedborgare som avslutat en svensk eller europeisk forskarutbildning att stanna i Sverige i syfte att söka ett arbete eller starta företag, något som i dag inte är möjligt.

Sammanfattningsvis ger existerande system för arbetskraftsinvandring goda möjligheter att rekrytera internationell kompetens. De genomförda och planerade åtgärder som just nämnts väntas ytterligare förbättra arbetsgivares tillgång till efterfrågad kunskap, oavsett om denna finns i tredjeland eller i Sverige.

Anf. 80 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag har ställt denna interpellation om ett viktigt område som egentligen inte är något nytt i den svenska historien. Arbetskraftsinvandring har vi haft i Sverige under flera decennier. Faktum är att vårt land på många sätt är en produkt av att det har kommit människor till Sverige – finnar, jugoslavner, greker och många andra – och arbetat här och bidragit till allas vårt bästa.

Den dåvarande alliansregeringen öppnade upp Sverige för mer arbetskraftsinvandring. Det var en viktig reform som hade många fördelar. Med tiden, från 2015, växte det dock fram ett antal problem med den lagstiftning som fanns, och vi ser en hel del av dessa faktorer i dag.

Vi har en situation där sju av tio svenska företag säger att man vill växa och utvecklas men hindras på grund av brist på arbetskraft. Också Arbetsförmedlingen vittnar om att det är en omfattande brist på arbetskraft, och Världsbanken säger att även om det svenska företagsklimatet generellt sett, i internationell jämförelse, har många fördelar är vi i Sverige i dag sämre på att attrahera utländska talanger.

När sju av tio svenska företag säger att de vill växa men hindras på grund av kompetensbristen, när otaliga organisationer vittnar om att detta är ett stort och växande problem i dag och när eftertraktade, ofta högutbildade, medarbetare utvisas från Sverige på grund av närmast bagatellartade saker är regeringens svar att det mesta är bra som det är.

Men att få stopp på kompetensutvisningarna är faktiskt bara en hygienfaktor. Jag menar att vi måste vidta åtgärder för att det långsiktigt ska bli mer attraktivt för människor att komma hit till Sverige, arbeta och betala skatt – för sitt eget bästa men också för hela Sveriges bästa. Därför har vi moderater presenterat ett omfattande åtgärdsprogram för hur vi vill göra det mer attraktivt för utländska talanger att komma till Sverige och arbeta, bland annat genom införandet av särskilda talangvisum för högkvalificerad arbetskraft. Vi moderater tror nämligen att detta är en förutsättning för att Sverige ska lyckas i den globala konkurrensen.

Fru talman! Efter att ha lyssnat till svaret tycker jag att det är en smula oroväckande att regeringen inte riktigt verkar ta denna fråga på allvar. Det går inte att dra någon annan slutsats av svaret. Det som explicit sägs är egentligen att det är bra som det är. Men det finns en helt annan beskrivning av hur arbetsmarknaden och internationella rekryteringar till Sverige fungerar, om man får tro de många företag som arbetar med detta. Många av dem har i dag personer som är utvisningshotade på grund av bagatellartade fel.

När det gäller min fråga, som handlar om framtiden, och det svar som kommit på den måste jag säga att jag tycker att det är lite klent att det enda

som nämns – det enda som regeringen har att presentera – är ett direktiv som kommit från EU. Var är regeringens egna förslag om arbetskraftsinvandring?

Det räcker inte med att bara säga att man vill ha ett bra näringslivsklimat. Som jag har påpekat för migrationsministern vid ett flertal tillfällen: Att säga en sak är inte tillräckligt, utan det handlar om vad man gör. Där blev jag besviken på det svar jag fick. Jag hoppas att regeringen kan ta till sig de många förslag som vi moderater har presenterat på området när det gäller hur Sverige ska lyckas attrahera fler utländska talanger.

Anf. 81 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Arbetskraftsinvandring och kompetensförsörjning är viktigt för den svenska regeringen och är självfallet viktigt för svenskt näringsliv och parterna på arbetsmarknaden. Det är glädjande att det också är viktigt för partierna i riksdagen.

Jag tycker ändå att det är viktigt med en historieberövning för att förstå var vi är i dag. År 2008 ändrade den borgerliga regeringen förutsättningarna genom att ta bort arbetsmarknadsprövningen. Precis före valet 2014 kom ni i den dåvarande borgerliga regeringen med förslaget att ändra reglerna så att man på ett bättre sätt skulle kunna åtgärda missbruk och återkalla uppehållstillstånd.

Efter detta blev det en debatt om att reglerna var väl fyrkantiga. Man kunde höra benämningar som den som Johan Forssell använde nyss, så kallade kompetensutvisningar. Detta är bakgrunden till att regeringen under de här åren har vidtagit ett antal åtgärder för att stärka förutsättningarna för en god arbetskraftsinvandring. Detta är Johan Forssell mycket medveten om.

Så sent som i höstas antogs ett sådant förslag här i Sveriges riksdag genom vilket man får möjlighet att göra så kallade självrättelser om man inte lever upp till villkoren från arbetsgivarens sida. Vi har också en utredning som har presenterat sitt förslag att man ska kunna rätta till mindre misstag efter det att Migrationsverket har påtalat dem. Därutöver har det kommit ett antal domar som leder frågan i en riktning där man snarare kommer att göra helhetsbedömningar.

Trots påståendena från Johan Forssell är det viktigt och även glädjande för mig att kunna redovisa en positiv utveckling exempelvis för den grupp som vi pratar mycket om: it-arkitekter, dataspecialister och systemutvecklare, alltså högkvalificerad, kompetent personal från tredjeländ. Där har vi en utveckling sedan 2009 där vi nästan har fördubblat antalet beviljade tillstånd, från 2 202 till 4 029.

På ett annat område har vi halverat antalet. Det gäller bärplockare. Det har också varit en ganska kritisk diskussion om hur man lever upp till arbetsmarknadens villkor. Vi kan konstatera att denna bransch under dessa år har mer än halverats.

Vi har alltså en utveckling där vi har ett av Europas mest generösa system för arbetskraftsinvandring, där vi också kan säkra arbetsmarknadens goda villkor för dem som kommer hit och jobbar på svenska arbetsplatser. Det finns all anledning att lyfta fram detta som ett mycket viktigt verktyg för att våra företag ska kunna rekrytera rätt kompetens i sin arbetskraft och också ges möjlighet att rekrytera från annat land.

Anf. 82 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag vill börja med att ge migrationsministern rätt på en punkt, och det är att det var Alliansen som öppnade upp Sverige för arbetskraftsinvandring genom den reform som vi gjorde under den första mandatperioden. Den var viktig, men den var inte applåderad av Socialdemokraterna då. Jag tror att den har varit mycket positiv för Sverige som land. Vi är en liten spelare ute på en stor marknad, och vi är beroende av att det finns människor som vill komma till Sverige och arbeta. Vi har en alltmer specialiserad ekonomi i dag, och människor är inte utbytbara kuggar. Det handlar ofta om nyckelpersoner, experter och talanger. De ska självfallet, om de vill, vara i Sverige och mötas av en välkomnande attityd och enkla och förutsägbara regelverk, inte av nio månader långa handläggningstider och en vardag där man blir utvisad på, som jag har sagt, närmast bagatellartade grunder.

Ibland när jag har tittat på dessa frågor – jag har följt dem under ett antal år – undrar jag om det bästa sättet att lyckas bli utvisad ur Sverige är att vara högutbildad och eftertraktad it-programmerare. Då är lagen nämligen stenhård. Då ska man bli utvisad, och då blir man utvisad. Däremot blir en lång rad andra personer – ibland de som faktiskt begår brott – inte utvisade. Men just här, när det gäller arbetskraftsinvandrare, är lagen stenhård. Det tycker jag visar hur märklig den migrationspolitik som vi har i dag faktiskt är.

Alliansen har under denna mandatperiod drivit på regeringen i denna fråga. Vi har haft inte bara ett, inte bara två utan jag tror tre tillkännagivanden för att få regeringen att börja ta tag i dessa frågor. Det dröjde mycket länge, får man säga. Vi började med detta redan sommaren 2015. Då ville inte regeringen lyssna utan var i full färd med att i stället ta tag i fusk och utnyttjande, som man kan säga har varit socialdemokratiens mer traditionella inställning – tyvärr – till arbetskraftsinvandring. Den finns där också.

Vi är inte naiva i fråga om detta. Vi ser att alla regler kan missbrukas, och så vill ingen ha det. Men vi måste också någon gång börja tala om potentialen i detta och hur vi ska kunna få fler utländska talanger och experter att söka sig till just Sverige.

Den bild som migrationsministern ger här är att allting fungerar precis som det ska. Jag hör egentligen ingenting om att någonting behöver utvecklas eller förändras.

Jag lägger denna bild bredvid den som våra rekryterare, storföretag och även mindre företag i en lång rad olika branscher, inte bara i Stockholm utan egentligen i hela landet, ger. De berättar för mig om de problem som de möter – ett stelbent regelverk, långa handläggningstider och hot om utvisning på grund av mindre fel i ett snårigt regelverk. Det är en helt annan verklighetsbild än den som migrationsministern målar upp. Jag vet i alla fall vilka jag tror mest på.

Här har vi moderater sagt att det nu är hög tid att vi tar ett steg framåt och att vi inte bara nöjer oss med att vara en medelmåtta. Vi ska vara bäst i detta. Vi lägger fram förslag om just talangvisum för högkvalificerad utländsk arbetskraft. Vi säger att det ska vara en 30-dagarsgaranti för arbetstillstånd vid en korrekt ifylld ansökan. Det finns en lång rad saker. Vi behöver naturligtvis också lägre skatter på arbete. Och vi måste göra det mer fördelaktigt för utländska experter att komma till Sverige och arbeta. Vi

behöver använda våra utländska beskickningar på ett annat sätt i dag, så att de marknadsför Sverige. Vi ska inte marknadsföra Sverige för att det är höga barnbidrag här. Vi ska marknadsföra Sverige för att det är ett fantastiskt land att komma och arbeta i och där man kan utvecklas och förverkliga sina idéer. Det är en lång rad saker i en samlad strategi som vi har lagt på bordet och presenterat. Det vore önskvärt om regeringen i stället för att förneka de problem som vi ser i dag faktiskt kunde ta till sig av detta.

Anf. 83 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag måste ändå säga att jag tycker att interpellanten har en något hög svansföring när han påstår att vi har omfattande utvisningar av arbetskraft med hög kompetens.

Jag kan förstå om Johan Forssell från Moderaterna och jag från regeringens sida har lite olika syn på hur arbetsmarknadens villkor ska se ut och hur viktigt det är att vi säkerställer att vi inte utnyttjar arbetskraft som kommer från tredjeländ. Men jag har mycket svårt att förstå att man försöker beskriva problem på ett sätt som faktiskt inte är korrekt.

Låt mig ta tillfället i akt och säga något när det gäller denna grupp mycket högkvalificerad arbetskraft, som ofta är it-arbetskraft. Av dem som söker första gången får 99 procent ett positivt besked och får lov att arbeta i Sverige. Av dem som söker andra gången – alltså en förlängning – är siffran 96 procent. Då blir det lite knepigt att höra Johan Forssell säga att de allra flesta inte får möjlighet att arbeta i Sverige på grund av att de inte får sin ansökan om uppehållstillstånd för arbete beviljad.

Jag tycker ändå att man ska tala om tingen så som de är. När det gäller högkvalificerad arbetskraft, som it-utbildade, har vi nästan fördubblat antalet beviljade ansökningar sedan 2009. Men när det gäller andra och med rätta kritiserade branscher – bärplockarbranschen – har antalet ansökningar och antalet beviljade ansökningar halverats.

Debatten kanske leder för långt. Men det skulle vara intressant att få veta vad Moderaterna menar med talangvisum. Talang är ett ganska vitt begrepp. Men visum är ett mycket bestämt begrepp. Viseringar som utfärdas på detta sätt grundar sig, för svensk del, på EU-lagstiftning. Jag utgår från att det som Johan Forssell egentligen menar är uppehållstillstånd.

Sedan har vi, som bekant, olika regler beroende på om man kommer hit som arbetskraft eller om man kommer hit för att starta och driva ett företag som entreprenör. Om man kommer hit som arbetskraft är det oerhört viktigt för regeringen att vi kan säkerställa att det är goda villkor som gäller och som är jämförbara med de villkor som vi har på svensk arbetsmarknad.

Regeringen har åtgärdat de brister som fanns i den lagstiftning som jag har redogjort för och som den borgerliga regeringen tog fram. Nu kommer vi till rätta med detta. Därutöver har vi ett arbete med student- och forskardirektivet. Vi satsar på ökad information. Det kommer nu en webbportal med information om den svenska arbetsmarknaden. Den är överskådlig och lättillgänglig, och man kan använda sig av den vid ansökningsförfarandet.

Vi har certifieringssystemet, som har ökat markant under 2017 och som gör det lättare för företagen att komma in och få detta tillstånd. Redan för

Prot. 2017/18:83

13 mars

Svar på
interpellationer

detta år har vi 55 arbetsgivare som har certifierats. Vi har uppdrag till Migrationsverket om kortare handläggningstider och bättre information. Och vi satsar på utbildning för att klara kompetensutvecklingen och rekryteringsfrågorna framöver.

Det är alltså mycket arbete på gång för att Sverige och svenska företag ska vara konkurrenskraftiga när det gäller att rekrytera högkvalificerad arbetskraft.

Anf. 84 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! När det gäller historien missar migrationsministern möjligtvis den lilla detaljen att Socialdemokraterna röstade för denna lagstiftning. Om jag inte missminner mig var den huvudsakliga kritik som kom från migrationsministerns parti att den inte var tillräckligt långtgående. Jag skulle därför vilja uppmana ministern att vara lite försiktig med att kritisera andra partier för detta. Ni röstade faktiskt för denna lagstiftning.

Det är uppenbart att vi har helt olika verklighetsbilder här. Jag respekterar ministerns uppfattning. Men jag måste säga att jag lyssnar mer på de företag och organisationer som dagligen jobbar med detta. De beskriver ett helt annat system än det som ministern beskriver i så positiva ordalag. Jag undrar nästan om migrationsministern helt har lyckats missa de många artiklar som har varit där näringslivsföreträdare på hög nivå har gått ut och sagt: Detta fungerar inte. Vi tappar topptalanger som vill vara i Sverige och arbeta för sin egen skull och för hela Sveriges skull men som blir utvisade och som inte ens söker sig till Sverige på grund av hur regelverken ser ut. Jag skulle verkligen vilja uppmana ministern att försöka ta till sig detta, för efter att ha fått det här svaret och haft den här debatten undrar jag om den kunskapen riktigt har sjunkit in hos regeringen.

Jag tror att den stora skillnaden här egentligen är vilken ambitionsnivå man ska ha. Man kan ha hållningen där man säger: Okej, det kanske fungerar hyggligt i dag – det är inga stora katastrofer, måhända, och vi kan låta saker och ting puttra på lite. Man kan, som regeringen, säga att man nu tar ett stort kliv framåt genom att genomföra ett EU-direktiv.

Antingen intar man den hållningen, eller också intar man den hållning vi moderater har – att Sverige ska vara bäst på detta. Sverige ska vara nummer ett i Europa för utländska talanger och högkvalificerad arbetskraft att komma till. Då kan man inte bara slå sig för bröstet, utan då krävs det reformer: talangvisum, 30-dagarsgaranti och en lång rad andra saker. Det kommer vi moderater att fortsätta driva på för.

Anf. 85 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill tacka interpellanten för frågan. Det är en otroligt viktig fråga för svensk konkurrenskraft. Sverige är faktiskt på många sätt nummer ett i de här sammanhangen, och regeringen har vidtagit åtgärder för att vi med säkerhet ska utveckla och behålla en sådan position.

Regeringen ser verkligheten och agerar. Jag har också sett och följt debatten, Johan Forssell, men jag redovisar för dig att när det gäller högkvalificerad arbetskraft får 99 procent sina tillstånd vid det första ansökningstillfället och 96 vid förlängning. Det är ju den lilla delen vi behöver fortsätta diskutera och där vi behöver ha åtgärder för att man inte ska mista sin förlängning. Det är där regeringen har presenterat förslag.

Om Johan Forssell nu tycker att jag ska tala mer positivt för de förslag som Socialdemokraterna i opposition har röstat för vore det ju vällovligt om Johan Forssell talade väl för de förslag han själv alldeles nyligen – i höstas – har röstat för i det här rummet, nämligen att åtgärda möjligheten att göra självrättelser, och såg positivt på de förslag vi har och som utredarna har presenterat om att även kunna rätta till mindre misstag efter att Migrationsverket har påpekat dem.

Skulle vi kunna bli överens om den tingens ordning tror jag att den här debatten kan leda till att vi i någon mån är med och utvecklar svenskt näringsliv och svenskt företagande och ger goda förutsättningar för framtiden. Tack så hjärtligt för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2017/18:406 om tågproblem i Mälardalen

Anf. 86 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att driftssäkra tågtrafiken i Mälardalen.

Regeringen har höga ambitioner när det gäller den svenska järnvägen. En väl fungerande tågtrafik är viktig för att vi ska kunna uppnå flera av regeringens mål om hög sysselsättning, grundläggande tillgänglighet, en ökad andel kvalificerad industriproduktion samt minskad klimat- och miljöpåverkan.

När den här regeringen tillträdde var situationen sådan att vi länge underinvesterat i det som bygger Sverige starkt för framtiden. Den här regeringen har därför konsekvent satt ansvarsfulla investeringar i samhällsbygget före orättvisa skattesänkningar. Jag vet att det finns många viktiga och angelägna åtgärder att genomföra runt om i landet, och det är också därför regeringen satsar över 100 miljarder kronor mer än den förra regeringen i den nya nationella plan som vi ska fatta beslut om under våren.

Regeringen har genomfört kraftiga förstärkningar och ökar det årliga anslaget till järnvägsunderhåll med 1,34 miljarder kronor per år under perioden 2016–2018. I den kommande nationella planen för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029 kommer anslaget till järnvägsunderhåll att ökas med hela 47 procent jämfört med nuvarande plan. Det kommer att ge goda förutsättningar för att rusta upp järnvägen och ta tag i de problem som finns.

Behovet av underhållsåtgärder är stort, och det kommer att krävas mycket arbete för att öka järnvägens punktlighet och stärka robustheten. Det är en utmaning att kunna genomföra underhållet, då det är trångt på spåren. Ambitionen är att störa trafiken så lite som möjligt, men det kommer att märkas när dessa välbehövliga arbeten ska genomföras.

Det är också viktigt att tågoperatörerna tar sitt ansvar och säkerställer att tågen håller en hög standard och att de kan användas som avsett. Det minskar risken för inställda avgångar och tåghaverier på banorna som kan medföra förseningar och stopp i trafiken.

Ett annat viktigt område är att genomföra åtgärder för att minska det otillåtna spårspringet. Det har ökat kraftigt i omfattning och orsakar årligen stora störningar i trafiken. Trafikverket genomför förebyggande åtgärder genom att bland annat sätta upp stängsel och montera övervakningskameror på utsatta sträckor.

Det är nu viktigt att alla aktörer såväl tar sitt individuella ansvar som samverkar med varandra och i en gemensam kraftsamling tar tag i problemen. Det är min övertygelse att det då kommer att vara möjligt att uppnå goda resultat, till gagn för alla tågresenärer såväl i Mälardalen som i övriga delar av landet.

Anf. 87 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

En väl fungerande järnväg är viktig för att människor ska kunna ta sig till och från arbetet, till fritidsaktiviteter och till studier – över huvud taget resa i vårt land – men det är också avgörande för att företag och industri ska kunna leverera sina varor och producera med hållbar tillväxt och konkurrenskraft.

Järnvägen blev ju ett slagträ i valrörelsen 2014. Det var ett väldigt högt tonläge – nu skulle det levereras. Det är klart att det också förpliktar för en regering att leverera. Järnvägens problem skulle åtgärdas dag ett. Tre år senare är problemen fortsatt stora, och frustrerade resenärer står på perrongerna inte minst i Mälardalen.

Detta är min egen verklighet, och jag önskar att vi i den här debatten kanske kan hitta en problemlösning. Det är otroligt bekymmersamt där ute. Det är inte heller enbart ett vinterproblem. Om man tittar på trafikanalysstatistik ser man att det till exempel i juli 2017 dippade rejält; jag tror att punktligheten då låg på 86 procent. Det är alltså så att hela järnvägssystemet är en väldigt sliten anläggning.

Mälardalen kan hjälpa Stockholm, som ju har behov av arbetskraft. Att kunna pendla med regionaltåg från ungefär en timme utanför Stockholm hjälper Stockholm väldigt mycket. Det är nämligen trångt på bostadsmarknaden här. Men då måste man också kunna lita på att man faktiskt kan åka med regionaltåget och komma fram till möten, kundbesök eller vad det nu gäller. Man måste veta att man när man sätter sig på tåget – som förhoppningsvis går – kommer att kunna hämta barnen från förskolan innan personalen går hem.

Vi är många här som pendlar i Mälardalen, och det har varit så mycket att människor kommer fram på perrongen och är förtvivlade. De har satsat och köpt hus ute i våra län – i Västmanland, Uppland och Sörmland – men håller på att ge upp därför att de inte vet om de kommer fram till jobbet på morgonen och hem på kvällen. Det är mer den problematiken jag skulle vilja lyfta: Vad går att göra här och nu?

Vi kan nämligen stå här och slå varandra i huvudet med att vi har satsat mest och att alliansregeringen dubbletade och så vidare, men jag hör ju människor säga att det känns som kejsarens nya kläder. De ser ingen effekt av de pengar vi säger att vi har satsat, oavsett om det var alliansregeringen eller dagens regering. Jag skulle alltså vilja lyfta fram frågan vad som finns att göra här och nu.

Nu börjar dessutom fler och fler ta bilen till Stockholm, och det vill vi ju inte. De sitter i köer under betydligt längre tid än det tar att sitta på tåget.

Någon som pendlar från Eskilstuna skrev nyss till mig på Facebook att tågen var inställda tre gånger förra veckan. När jag läser trafikanalysstatistik ser det ut som att de inställda tågen inte riktigt finns med, men man kunde räkna på ytterligare minus 2 procent under januari. Det var framför allt den 16 januari, för då var punktlighetsprocenten otroligt låg.

Hur kan vi alltså göra för att få största möjliga effekt av skattepengarna här och nu? Man bygger dubbelspår på Svealandsbanan, och det är självklart att det blir jättemycket problem. Det blir buss i stället, för man måste ju kunna gå ut på spåren och arbeta. Det är också ett av problemen; jag pendlar på Västra stambanan, och jag tror att det är under fyra minuter mitt i natten som man kan gå ut och genomföra åtgärder. Det är alltså för mycket trafik på för lite spår – tror jag. Det är min amatöranalys.

Jag skulle vilja höra vad vi kan göra här och nu för dessa stackars pendlare.

Anf. 88 AGNETA GILLE (S):

Fru talman! Mycket av det som Lotta Finstorp sa om frustrationen för pendlarna kan jag skriva under på. Som infrastrukturministern vet bor jag i Uppsala. I dag har vi haft stora bekymmer. Förra veckan hade vi stora bekymmer, och även veckan dessförinnan hade vi stora bekymmer. Det finns en uppgivenhet hos pendlarna över att situationen är som den är.

Jag delar ministerns ingång om att det har varit åtta år med underfinansiering. Vår första budget blev också en borgerlig budget, vilket gör att vi bara har haft tre år på oss att hitta en lösning på problemet.

Vi hade nog ändå som pendlare hoppats att en förändring skulle ske lite snabbare. Det har varit en extremt tuff vinter, både när det gäller att åka med bil och att åka med tåg, och jag förstår att denna situation har bidragit. Men vi kan också se att Trafikverket har fått en otroligt stor resursförstärkning, precis som ministern sa i sitt svar till Lotta Finstorp. Det görs en satsning, men som pendlare ser vi inte resultatet.

Det är väl detta som skapar frustrationen när vi står där – varför händer det ingenting? En pendlare berättade för mig att Trafikverket hade sagt att det var fel på en växel. Då får de väl avsätta en gubbe för att stå vid växeln med någon spruta som kan göra växeln varm, så att man kan växla, eller lösa det på något vis! Men i stället blir tågen stoppade.

Det handlar kanske om prioriteringar. Man kanske måste titta på var de största bekymren finns.

Ett bekymmer är också, när det gäller Uppsala och den norrgående delen, att vi bara har två spår. Det tar ju tid att bygga ut till fyra spår, men om ett spår blir låst är vi körda. Vi har tillbringat många timmar på tågcentralen. I morse bytte jag perrong fyra gånger, tror jag – fram och tillbaka, hit och dit – i hopp om att något tåg skulle gå. På utskottssammanträdet här i riksdagen i dag var två platser tomma på grund av försenade tåg. Då kan man tänka sig hur det är för alla andra som har arbeten.

Frustrationen är stor. Jag ville skicka med ministern att vi ser fram emot dessa prioriteringar, när resurserna nu finns. Hur svårt kan det vara? brukar man säga ibland. Det är nog svårare än vad vi tror, men känslan som vi som pendlare har är att man bör sätta fokus på detta. För oss som pendlar från Uppsala vill jag framföra frustrationen över den situation som råder i dag.

Anf. 89 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Tågen ska gå och komma i tid – det är uppdraget för den ansvariga myndigheten, Trafikverket, att verkställa. Och aldrig har väl förutsättningarna varit bättre än nu, med de enorma resurstillskott som denna regering har beslutat om. Ministern nämnde själv 1,34 miljarder per år. Undantaget var 2015, då det landade på 620 miljoner, därför att det var en alliansbudget som inte innehöll mer än så.

Att ta del av statistik för punktlighet är en väldigt trist läsning. Det är Trafikverket som levererar denna statistik månadsvis. Man säger att det framför allt handlar om två områden: dels pendeltågstrafiken, med tågspring, som infrastrukturministern nämnde i sitt inledningsanförande, dels akut inställda tåg. Det senare beror mest på kraftiga snöfall i kombination med starka vindar.

Det må så vara, men när man tittar på hur tågförseningarna har sett ut över tid kan man konstatera att det har varit ännu sämre – åtminstone vad gäller fjärrtågen, det vill säga långdistanståg, som det heter. Om vi tittar från mars till juni ser vi att den lägsta punktligheten var nere på 68,7 procent. I januari, när det var snö och storm, landade punktligheten på 75,7 procent.

Nu blir det många siffror, men man kan konstatera att det varken behövs snö eller storm för att tågen inte ska kunna gå i tid. Att tåget går i tid betyder att man ska komma till slutstationen högst fem minuter efter tidtabellen. Även inställda tåg räknas in i förseningsstatistiken – det kan vara bra att veta för er som lyssnar.

Detta är ingen imponerande läsning. Jag är, precis som Agneta Gille, väldigt orolig. Västmanlänningarna och alla pendlare i Mälardalen ska kunna lita på att tågen går och kommer i tid.

Nu satsar regeringen 125 miljarder på järnvägsunderhåll de kommande tolv åren. Det är 10,4 miljarder per år. Det har aldrig funnits så mycket pengar i systemet. Uppdraget till Trafikverket är att skapa en robust och pålitlig infrastruktur, så att västmanlänningar, upplänningar och sörmlänningar ska kunna lita på att de kan ta tåget. Där är vi inte i dag, och jag beklagar verkligen det.

Anf. 90 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack till Lotta Finstorp, Agneta Gille och Pia Nilsson! Jag tycker att det är kloka och rättmätiga frågor som ställs. Vi har all rätt att förvänta oss bättre resultat av de insatser som görs.

Jag är stolt över att vi nu kan lägga mer resurser än tidigare på järnvägsunderhåll. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi i den nationella planen, som jag nämnde tidigare, kan lägga 100 miljarder mer. Vi kanske kan få fyrspar till Uppsala, som Trafikverket föreslår, och andra viktiga investeringar.

Jag vill ändå ta fasta på det som Lotta Finstorp nämnde i sin interpellation: Vad är det vi kan göra här och nu? Det handlar ju naturligtvis också om att ställa rätt krav på Trafikverket, på operatörerna och på de regionala trafikbolagen. När vi nu lägger mer resurser ökar naturligtvis också kraven från statsmakten – från regeringen – på att det är tid för leverans.

Det är ett av skälen till att jag har aviserat att vi också vill lägga om järnvägsunderhållsarbetet så att en stor del av det basunderhåll som ska utföras framöver kommer att utföras av Trafikverket. Vi flyttar det från

Infranord och lägger det till Trafikverket för att få bättre ordning och reda och styrning på järnvägsunderhållet.

Jag tror att det är viktigt att vidta resoluta åtgärder. Jag förstår mycket väl pendlarnas frustration över förseningarna, vare sig man är i Uppsala, i Mälardalen eller någon annanstans. Jag vet att många väntar på och längtar efter de investeringar som regeringen föreslår ska genomföras. Att de regionala trafikoperatörerna nu ska köpa in nya tåg kommer naturligtvis också att underlätta.

Om vi tittar på felen ser vi att det ibland är signalfel och växelfel. Där handlar det i huvudsak om ett nedslitet tågssystem, till följd av att väldigt mycket belastning sker på tågen i dag i och med att vi åker så mycket tåg. Detta ska åtgärdas med underhållsinsatser.

Men vi ser också spårspring, som har ökat med 280 procent från 2013 till 2017. Det är en dramatisk ökning. Jag måste ärligt säga att jag själv blir lite förvånad över denna ökning – detta måste ju tyda på att människor har en helt annan attityd till vilka risker det faktiskt innebär. Nog för att vi sedan lång tid har haft suicidproblematik vid vår järnväg, men att så väldigt många nu släntrar över för att vinna tid – och därmed förorsakar stora stopp – är ytterst allvarligt.

Till detta kan läggas problemen med att operatörer har dåliga vagnar eller brist på vagnar. I Stockholmstrafiken kunde vi även se att det regionala upplägget med skip stop skapade bekymmer.

Jag tror att den läxa som vi ska lära oss – vilket också är ett krav som jag ställer på operatörerna, på Trafikverket, på de regionala operatörerna och på underhållsföretagen – är att vara väldigt mycket mer noggranna med planering av underhållsinsatser. Man bör hellre ställa in en avgång än köra med tåg som stannar.

En annan läxa är att vara väsentligt bättre med informationen till resenärerna. Precis som interpellanterna får jag synpunkter och brev från många människor. Den största frustrationen gäller ibland bristen på information – att sitta på ett tåg och få höra den tekniska förklaringen men inte varför eller när nästa tåg går.

Här pågår ett intensivt arbete inom Trafikverket för att ställa om informationssystemet, bland annat genom att använda sociala medier som plattformar. Det är inte tillståndigt att vi har den brist på information till resenärerna som nu råder. Detta ansvar ligger tydligt på Trafikverket, på de regionala operatörerna, på tågbolagen och på underhållsföretagen.

Jag kommer att göra allt jag kan för att markera detta i dialogen med myndigheterna och i den exekutiva järnvägsgrupp som vi har. Jag kommer naturligtvis också att göra det som krävs av politiken, det vill säga skjuta till resurser. Det ska inte vara resursbrist som gör att vi har problem i tågsystemet. Det måste vara rätt arbete som utförs.

Anf. 91 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack till dem som har kommit med i debatten, och jag tackar också ministern.

Det är intressant att stå här och ha samma syn och ge samma problembeskrivning, även om det är jättetråkigt att vi måste stå här och göra det.

Det spårspring som ministern tar upp är en ny företeelse. Två gånger när jag stod på perrongen i Flen i förra veckan kom ungdomar och hoppade

Prot. 2017/18:83

13 mars

Svar på
interpellationer

upp precis framför X 2000. Det tar en sträcka på en kilometer att stanna ett X 2000 – det är fruktansvärt.

Jag vet inte om det måste till informationsinsatser i hela Sverige om hur allvarligt detta är. Alla vi som stod på perrongen och med hjärtat i halsgropen såg detta skrek åt dem: Det är inte bara så att ni riskerar era liv, utan ni gör så att vi andra kommer att få stå kvar här på perrongen eftersom trafiken stryps.

Det är totalt osolidariskt med spårspringet, som man hör om hela tiden.

Sedan var det frågan om bristen på information. På till exempel Centralen är det långt att gå för att byta spår. Äldre människor och funktionsnedsatta står där med hjärtat i halsgropen. Ska de gå upp från det ena spåret och sedan ned till nästa spår? Sedan kanske de inte hör vad som ropas ut. Det måste bli mycket bättre.

Jag kan inte säga att det har blivit sämre sedan ni kom till makten. Det har nog varit lika illa under lång tid. Ibland kan det vara så att när ett tåg står still på spåret kan folk plötsligt läsa på Facebook vad det är för fel. Ni som pendlar mycket känner igen detta, och det är också mycket konstigt. Det blir en ojämlikhet i informationen. Alla har inte tillgång till sociala medier eller kan sitta uppkopplade.

Ett problem som finns på Västra stambanan är att så fort det blir problem, vilket är ofta, har snabbtågen företräde. Det tog jag upp också under förra mandatperioden. Jag kan tycka att om man åker långväga någon gång ibland är det inte lika allvarligt att bli tio minuter försenad som det är för den som pendlar varje dag och som hela tiden kommer en kvart för sent till jobbet. Då ska vi gå åt sidan, och sedan ska alla snabbtåg från Göteborg och Malmö förbi. Det gör att vi blir ytterligare försenade hela tiden.

Jag skulle vilja lyfta fram regionaltågspendlingen. Den är bra. De pendlarna kan flytta sig från bilen till tåget. Det är de som har ungefär en timmes körning till jobbet. Men som det är nu är det fler och fler som i stället har börjat samåka med bil. Det vill ingen av oss. Vi vill ju att fler ska åka tåg.

Nu säger många affärsresenärer att de inte vågar ta tåget till exempel sträckan Stockholm–Göteborg utan att de tar flyget i stället eftersom flyget är mer punktligt. Inte någon vill ha det så.

Det här är ett jätteproblem. När ni berättar era erfarenheter från era perronger framkommer det att det är Mälardalen som är hårdast drabbat. Jag har inte statistik som jämför med till exempel Skåne, men den här vintern har varit förskräcklig. År 2012 var det också otroligt mycket opunktlighet på järnvägen.

Vi kan slå varandra i huvudet om att skjuta till ännu mer pengar. Alliansen dubblerade anslagen till underhåll när vi kom till makten eftersom underhållet var eftersatt sedan decennier tillbaka. Men om pengarna inte kommer ut till spåren hjälper det inte att man skjuter till mer pengar.

Anf. 92 AGNETA GILLE (S):

Fru talman! Vi pendlare är så gigantiskt många. Bortåt 40 000 människor rör sig fram och tillbaka på Centralstationen i Uppsala. Vi åker runt om i Uppland, mot Stockholm och norrut. Det här är fascinerande. Det handlar om att behålla dessa pendlare så att vi inte tappar dem.

Jag var på studieresa tillsammans med kollegor från riksdagen till Schweiz. Jag blev så fascinerad. Då bjöd de oss på tågresan upp i bergen. Tågen är punktliga, och det är snökaos och rejäl vinter. Men tågen tar sig fram och går uppåt mot byarna, skidorterna och så vidare. Det fascinerande är att det funkar. Nu är Schweiz ett rikt land, men man har gjort en prioritering.

Man kan se och lära. När tågoperatörerna köper in nya tågsätt ska de prioritera tågsätt som fungerar under sträng vinter, så att man inte får de problem som finns i dag.

Vi resenärer och pendlare möts av personal, och jag måste ändå berömma personalen på SJ. De allra flesta är mycket snälla. I dag var det en fantastisk konduktör på tåget – när vi väl kom iväg mot Stockholm. Han sa att vi inte behövde bry oss om biljetter, utan han hoppades att vi skulle komma fram så snabbt som möjligt eftersom vi hade väntat många timmar. Det ska de få beröm för. De får också stå i skottgluggen för oss som vill komma fram till jobbet i tid.

Anf. 93 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Det råder definitivt ingen resursbrist, precis som ministern sa. Det känns tryggt att regeringen har tagit frågan på största allvar, till skillnad från den förra regeringen som underfinansierade frågan under en lång tid. Nu går 125 miljarder till järnvägsunderhållet de kommande 12 åren. Det är enorma pengar från skattebetalarna. Vi i vårt parti och regeringen prioriterar detta som viktigt.

Sedan ska vi också nämna det som jag tror att ministern sa något om i sitt inledningsanförande, nämligen att besiktningsansvaret har kommit tillbaka till Trafikverket. Likaså är basunderhållet på väg tillbaka så att det blir ordning och reda.

Regeringen har tagit ett krafttag runt hela problemet. Nu är det hög tid för ansvariga myndigheter, tågoperatörer och underhållsföretag att verkligen se till att samordna sina insatser. Jag vet faktiskt inte hur många gånger vi har pratat om detta genom åren, inte minst i trafikskottssammanhang. Det är svårt att se någon förbättring.

Informationen fungerar sådär, kan jag tycka som pendlar själv mellan Sala och Stockholm. Vissa gånger är den bra, och andra gånger finns den inte alls.

Något som vi inte har nämnt så mycket är de samhällsekonomiska kostnaderna. De är enorma. Det finns en grov uppskattning från 2015 som säger att detta drabbar resenärer och företag till motsvarande 5 miljarder, men de samhällsekonomiska kostnaderna är betydligt större än så. Det är allvarligt.

Jag är ändå tacksam, nöjd och trygg med de beslut som regeringen har fattat och det som ministern precis har berättat.

Anf. 94 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack för en bra diskussion. Det kanske leder för långt i diskussionen, men liknelsen med Schweiz är intressant. Det är också den liknelse man får höra berättat från dem som åker i andra tågssystem i EU.

Vi ska komma ihåg att Sverige har EU:s kanske mest avreglerade tågssystem. Här finns en mängd olika operatörer. Jag säger inte det här som en lång ideologisk inlaga, men den tro på en marknadsreglering med flera

olika aktörer som var gällande doktrin under lång tid har visat sig inte alltid riktigt fungera för stora stabila system som järnvägssystem. Vi måste fundera över vilka konsekvenser det för med sig i förlängningen.

Jag vill ta upp tre punkter. Den första punkten är att Lotta Finstorp nämner spårspringet. Jag tror att vi alla i den diskussionen måste bidra till att öka medvetenheten om vilka skador spårspringet leder till. Det är inte bara det att individer själva utsätter sig för extrema risker i form av dödsfall, elstötar och så vidare. Det här skadar indirekt alla andra resenärer med långa förseningar. En ökning på 280 procent är en dramatisk ökning.

Trafikverket gör ökade insatser när det gäller kameraövervakning. Det handlar också om att bygga skyddsstaket och stängsla in känsliga sträckor. Men i grunden är det en beteendeförändring vi måste få till stånd, och jag vill att vi allihop tar det ansvaret och pratar om vilka risker och skador som spårspring leder till.

Den andra punkten handlar om en konkurrenssituation som jag tror att flera av er har nämnt, både nu och vid tidigare tillfällen – den mellan pendeltåg, fjärrtåg och godståg. Det är en klassisk konkurrenssituation, och i Sverige har vi haft en ordning där fjärrtåg gått före och vi värnat godstrafiken. Men i den takt med vilken fler och fler pendlar och varje dag behöver komma till jobbet växer den konflikten tydligt. I nästan samtliga regioner som jag besökt under arbetet med den nationella planen har jag haft en återkommande diskussion med regionala företrädare om hur vi kan underlätta för pendlingstrafiken.

Man kan naturligtvis prata prioriteringsordning, men i grunden handlar det om att lösa problemet med de flaskhalsar som finns i vårt järnvägssystem och se till att man möts på dubbelspår. I hela Trafikverkets förslag till nationell plan, som vi nu bearbetar, ser vi att det går att göra mycket med relativt enkla investeringar som innebär att man hittar mötesspår och på det sättet inte hamnar i ett läge där hela pendlingstrafiken slås ut bara för att man till exempel får ett vagnfel på ett fjärrtåg.

Den tredje punkten handlar om information. Jag tror att det är rätt, det som Lotta Finstorp nämnde, att en del ser det på Facebook. I början kanske man fick information av en händelse genom att Aftonbladet eller någon skrev om det och man hittade det i sociala medier på sin telefon.

Nu arbetar Trafikverket med fler plattformar och ska så göra av det enkla skälet att det viktigaste målet måste vara att nå så många resenärer som möjligt. Vi kan inte vänta på att gamla system och informationstavlor ska fungera fullt ut. Det ska de naturligtvis göra, men vi måste hitta fler sätt att nå resenärerna med rätt information. Det i sig ger ju dig som resenär en möjlighet att själv förfoga över valet att i värsta fall ta ett annat alternativ. Med hänsyn till personer som inte kan tillgodogöra sig eller lätt förflytta sig är det ännu viktigare. Det är en tydlig dialog jag fört med Trafikverket.

Jag vill också passa på att säga något jag tycker är viktigt. Trafikverket och tågoperatörerna får mycket kritik när det uppstår fel. Men vi ska komma ihåg att det är en fantastisk insats de gör, personalen som möter trötta resenärer, hittar lösningar och gör allt de kan för att tågen ska komma fram. Den förtjänar också beröm, den arbetsinsats de gör.

Anf. 95 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för en bra debatt! Den lyfter fram ett problem som vi ser gemensamt här och nu.

För några månader sedan kom en häpnadsväckande rapport om att 43 000 besiktningsanmärkningar väntar på att åtgärdas. Vi fördubblade anslaget därför att underhållet var eftersatt innan vi tillträdde i alliansregeringen. Vi kan stå här och prata om det men det verkar inte vara pengar som fattas i systemet, utan pengarna arbetar inte som de ska. Det måste vara det som är felet. Om det är 43 000 besiktningsanmärkningar som väntar på att åtgärdas, fattas det pengar eller struktur eller processlogistik? Någonstans är det ett stort fel.

Det handlar också om våra skattepengar. Hur ska de användas? Här skickar man in miljarder – 1,3 eller 1,4? De finns i potten nu men arbetar inte på det sätt de ska, för då hade vi ju inte stått där på perrongen med alla pendlare och frusit – eller svettats på sommaren, för det är inget vinterproblem.

Jag är glad att vi har samsyn i det här, men jag vet inte riktigt vad jag ska svara pendlarna i morgon eller på torsdag. Det finns ju ingen möjlighet att det kommer att förändras snabbt trots att vi fördubblade anslaget och ni har lagt på ytterligare. Ändå ser det ut på det här sättet.

Det är väl bara att konstatera att det är för trångt på spåren och att anläggningarna är utslitna. Jag hörde till exempel att det inte längre finns reservdelar därför att järnvägen på vissa håll är så pass gammal – som vår gamla stambana, som var den första i Sverige. Då måste man byta ut helheten. Allt kanske behöver stå still i ett halvår för att vi sedan ska kunna åka och komma i tid till jobb och skola och så vidare.

Anf. 96 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, Agneta Gille och Pia Nilsson, för en bra diskussion om problemen!

Det är klart att jag kan och vid flera tillfällen väljer att göra tydlig partipolitik av detta och anklaga inte minst den förra finansministern, som sa att vi har överinvesterat i järnvägar. Det hör till i politiken. Man ska också vara tydlig med att om man valde att investera i skattesänkningar i stället för i sådant som bygger ett land starkt, som att säkerställa att vi har bra kvalitet i järnvägssystemet, får det konsekvenser. Dem har vi nu fått ärva.

Jag ska ändå säga att jag uppskattar intresset för vad vi kan göra här och nu. Det tror jag är frågan som många ställer sig.

Här vilar inte jag på hanen. Även om det är viktigt med de resurstillskott vi gör och även om den nationella planen med de investeringar på 700 miljarder vi presenterar kommer att ha betydelse kommer det att ta sin tid. De järnvägsunderhållssatsningar som vi nu gör är otroligt stora – en 47-procentig ökning. Men det kommer också att innebära utmaningar för tågssystemet när man ska genomföra detta. Det är naturligtvis avgörande.

Men vi måste också vara tydliga i kraven och ansvarsställandet på tågoperatörerna, Trafikverket och underhållsföretagen så att vi får valuta för pengarna och effekter av de insatser vi nu kräver. Det är ett av skälen till att jag aviserat en förändring av organiseringen av underhållet och en ökad andel i Trafikverkets egen regi. Men det är också ett av skälen till att jag tycker att man bör samplanera underhållsinsatserna tydligare, att vi ska

öka uppmärksamheten kring spårspring, att vi ska säkerställa bättre information ut till resenärerna och inte minst att vi ska se till att operatörerna inte gör egna, regionala upplägg som ökar osäkerheten utan faktiskt följer de regler som finns. Då kommer vi också att få bättre ordning och reda i trafiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2017/18:407 om kostnader för bärgning

Anf. 97 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Edward Riedl har frågat mig vilka åtgärder jag planerar att vidta i syfte att klargöra betalningsansvaret och vilka verktyg jag är beredd att ge Polismyndigheten, Trafikverket och enskilda bärgare så att de på plats kan lösa situationen med bärgning av fordon och därmed undvika att tredje man drabbas.

Jag ser allvarligt på detta problem och delar Edward Riedls oro över att fordon blir stående, trafikfarligt eller inte, på eller i anslutning till våra vägar. Det är dock ägarens uppgift att se till att fordonet snarast bärgas bort från platsen.

Om ägaren inte flyttar eller bärgar bort sitt fordon på uppmaning av Trafikverket eller Polismyndigheten har myndigheterna med stöd av lag och förordning om flyttning av fordon i vissa fall rätt att flytta eller bärga bort ett fordon. Trafikverket tog i oktober 2015 fram en rutinbeskrivning om hur myndigheten ska genomföra en sådan flytt, och Polismyndigheten har liknande stöd i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om flyttning av fordon.

Ägaren av det fordon som har flyttats med stöd av denna lag är skyldig att ersätta kostnaden för flyttningen och även för eventuella övriga åtgärder som myndigheterna vidtagit med stöd av lagen. Ett privat bärgningsföretag kan, enligt retentionsrätten, hålla kvar fordonet i obegränsad tid till dess att betalning skett.

Det är viktigt att bärgningsföretag utnyttjar de möjligheter som finns så att dessa fordon så fort som möjligt bärgas bort. Jag kommer därför att ta upp frågan med Trafikverket i de avstämningar jag har med myndigheten.

Anf. 98 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Låt mig börja i det ministern beskriver i sitt svar, fru talman: den rutinbeskrivning som Trafikverket har sedan 2015. Trots denna har vi haft en hel del exempel den här vintern – alltför många exempel om jag får omformulera mig på det sättet – där utländska lastbilar blir stående och man får en diskussion om vem som ska betala för att bärga den utländska lastbilen när föraren vägrar betala. Det är nämligen det som har börjat hända.

De privata bärgningsföretagen är beroende av att få betalt för det jobb de utför. Får de inte betalt kan de inte betala löner eller köra sina fordon,

så detta är enkelt. Alltför ofta får de, när de har bärgat de utländska lastbilarna, aldrig betalt i efterhand. Det de då har börjat göra, vilket man givetvis har full förståelse för, är att kräva betalning på plats innan fordonet flyttas. Detta är fullt naturligt.

Vi har haft en del situationer denna vinter. Det som gjorde att jag skrev denna interpellation till ministern var just ett exempel där trafiken längs E4, den viktiga blodådern från Norrland till södra Sverige landvägen, med få sätt att omdirigera trafiken, blev stående timme ut och timme in. Köerna växte och tusentals trafikanter blev stående.

Stora ekonomiska värden skadas när sådant sker. Många människor drabbas privat och personligt. Det försvårar för räddningsfordon och många andra. Och där står man och för ett samtal om vem som ska betala mellan polisen, Trafikverket och den som har orsakat olyckan med en lastbil som står och blockerar hela vägen. Frågan är mycket enkel: Den som ska få sitt fordon bärgat ska betala. Det säger ministern också – vi är helt överens om detta.

Problemet uppstår när man vägrar betala och i stället väntar och låter någon annan betala så att man själv slipper. Jag tycker att detta är fruktansvärt provocerande, och det tror jag att alla de tusentals människor som står och väntar också tycker, när de får klart för sig varför de väntat: för att någon vägrar betala.

Jag tycker att ministerns svar är bra. Det är inte alla gånger man säger det när man står här och debatterar. Jag tycker att det är bra att du tar upp en förnyad diskussion med Trafikverket så att man snabbt reder ut situationen på plats och ger möjlighet att bärga fordonet, kvarhålla det och vänta på betalning för alla de ytterligare kostnader som uppstår i samband med att man håller kvar fordonet. Det är viktigt att den informationen går ut och når alla så att det kan börja fungera på det sättet, för så har det inte fungerat denna vinter, fru talman. Många har drabbats av att vissa har vägrat betala.

Jag är mycket nöjd med detta, men mitt medskick till ministern, som jag ber honom att fundera på, är om regeringen kanske borde ta initiativ till att införa ett bötesbelopp. Här fördröjer och förhalar man medvetet räddningsarbete och möjligheten att få trafiken att flyta på igen. De samhällskostnader en enskild förare orsakar är enorma. Jag tycker att det bör vara belagt med böter att göra på det sättet.

Anf. 99 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Edward Riedl, för berömmet! Låt mig återgälda det: Jag tycker att det var en bra interpellation. Den gav mig möjlighet att både informera om vad som faktiskt gäller och dessutom göra lite extra reklam, höll jag på att säga, för begreppet retentionsrätt. Detta låter sig inte enkelt göras i en reklamkampanj, men om man ska vara riktigt allvarlig inser man att det finns starka möjligheter att bogsära bort. Det finns inga hinder i lagen. Det finns tydliga riktlinjer om vad som gäller för både polisen och Trafikverket.

Jag läste i tidningen Proffs, som brukar innehålla mycket information till dem som jobbar inom yrkestrafiken, ett exempel från ägaren till Donalds bilbärgning, Donald Pilblad. Han beskriver just det dilemma som funnits: att man som bärgare tidigare har bärgat och sedan inte fått betalt. Detta är naturligtvis inte rimligt. I stället för att tveka att utföra bärgningen

valde Donald Pilblad därför att säga: Då beslagtar jag. Så här beskriver han det:

”Donalds Bilbärgnings ägare ... är luttrad vad beträffar danska Frejas tidigare löften om ersättning för andra arbeten.

– De har vid tidigare bärgningar sagt att de ska betala, men när fakturan skickats, säger de bara att de inte är beställare och betalningen uteblir, säger han. Därför står nu hela ekipaget och gods, bakom lås och bom tills fakturan är betald och vi tar betalt per dygn nu.”

Det är detta som är retentionsrätten, och den tror jag är underutnyttjad. Jag delar helt och hållet interpellantens utgångspunkt: Detta är ett otyg. Det skapar stora bekymmer, inte bara på E4, som visserligen är ett bra exempel, utan på stora delar av våra vägar när vi inte snabbt kan få till stånd en bärgning.

Jag ska påminna om att vi från regeringens sida för inte så länge sedan ökade den hastighet med vilken bärgning kan genomföras, just för att inte själva bärgningen ska förorsaka stora bekymmer eller förseningar i trafiken. Med den belastning vi har på viktiga trafikleder är det nämligen otroligt viktigt att snabbt få undan fordon som hindrar framkomligheten. Det finns möjligheter i form av tvångslagar och retentionsrätt.

Jag hoppas och tror att kunskapen om retentionsrätten sprider sig, med rätt information – sådan information som både jag och Edward Riedl bidrar till i interpellationsdebatten. Det kommer att vara ett effektivt och verkningsfullt medel. Skulle det sedan bli nödvändigt att även initiera böter eller andra incitament har jag inga bekymmer med det, för detta är en trafikfara vid de tillfällen då det inträffar.

Men jag tror också att rätt handledning och rätt utbildning hos polisen och Trafikverket och rätt kunskap hos bärgare om retentionsrätten kommer att innebära att man är väsentligt skarpare när det gäller att undanförsla fordon som står felaktigt placerade.

Anf. 100 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tack igen, ministern, för svaret! Vi tycker ju väldigt lika om detta, vilket den som lyssnar också kan konstatera.

När det gäller berömmet kommer det kanske inte att komma varje gång i de här debatterna, men någon gång ibland kan det väl vara på sin plats att också säga när man tycker att ministern har gjort eller avser att göra ett bra jobb.

Jag tar upp en fråga som jag menar är mycket viktig för Norrland eftersom E4 är ett av de få sätten att trafikförsörja från norr till söder. Det finns mycket få omledningsvägar. Det som har hänt den här vintern är just att man inte har kunnat omleda trafiken därför att köerna har växt så snabbt. Då finns det inga vägar att leda om till. Om jag tar upp det problemet och ministern säger att han tänker göra något åt det är det klart att jag tycker att ministern gör ett bra jobb.

Jag delar givetvis uppfattningen att detta är ett problem på många håll i Sverige. Just Norrlandskusten tror jag dock har varit mer drabbad än andra ställen av det enkla skälet att ju längre norrut vi kommer, desto kallare blir det. Ekipagen från länder söder om oss i Europa har däck med en annan gummiblandning än den vi använder i Skandinavien. Det innebär att däcken blir mycket hårdare när klimatet blir något kallare. Det blir då dålig funktionalitet på vägen med den typen av däck. Så det är klart att ju

längre norrut man kommer och ju kallare det blir, desto oftare råkar man ut för dessa olyckor.

Lägger man därtill EU-trailrarna, med en annan viktfordelning i kombination med sämre däck, är det klart att vi får fler olyckor. Vi har också haft det, fru talman. Vi har haft dödsolyckor längs Norrlandskusten orsakade av den typen av ekippage, med dåliga däck och den dåliga viktfordelning som kännetecknar EU-trailrar. Människor har alltså tyvärr förolyckats till följd av detta, och det har också, som jag sa, uppstått stora förseningar längs Norrlandskusten.

Jag tycker att det är bra att ministern tänker ta upp detta med Trafikverket och förtydliga det. Jag tror att det behövs, för man har inte nyttjat de möjligheter som lagen medger. Jag tycker också att det är bra att ministern åtminstone överväger att använda böter som en möjlighet om man inte får ordning på detta.

Tyvärr, för ministerns del, kan det väl om man vilar alltför länge på detta hända att vi hinner byta regering. Men då får väl den regeringen lösa den typen av problem i framtiden.

Stort tack! Jag tänker inte förlänga debatten mer än så. Jag tycker att ministerns svar är bra. Jag ser fram emot att ministern förtydligar för Trafikverket de lagliga möjligheterna att faktiskt kvarhålla dessa lastbilar när man vägrar att betala för sig.

Anf. 101 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Eftersom Edward Riedl nämner de trafikproblem vi mött inte minst denna vinter till följd av att lastbilar, framför allt från länder utanför Sverige, ofta är dåligt utrustade när det gäller däck ska jag passa på att informera om att vi i dag, vilket jag har gett besked om i medierna, går fram med skärpta krav på vinterdäck. Detta innebär att tunga fordon ska ha vinterdäck på alla hjul och på släpen. Bussar ska också ha det.

I dag har vi, kan jag säga till dem som lyssnar och följer denna debatt, lagstiftning som gör att vi som har vanliga personbilar förväntas ha vinterdäck på alla hjul, men inte lastbilar och bussar; där är det bara på drivaxeln. Det är en lagstiftning som jag inte tycker är till fyllest. Därför går vi nu fram och skärper lagstiftningen, så att det ställs krav på vinterdäck på tunga fordon på samtliga hjul. Det i sig kommer att innebära en ökad trafiksäkerhet.

Sedan har jag uppmärksammat – det har också Edward Riedl gjort tidigare – frågan om EU-trailrar. Det är en fråga som vi själva inte fullt ut förfogar över. Det är också ett EU-regelverk, vilket gör att jag avser att ta upp detta med kommissionär Violeta Bulc när hon kommer till Sverige senare i veckan. Detta gör jag för att uppmärksamma henne och kommissionen på de bekymmer som EU-trailrar ser ut att skapa på svenska vägar.

Detta är regeringens sätt att väldigt tydligt gå fram när det gäller trafiksäkerheten. Det handlar om att ställa krav på vinterdäck och om att se till att undersöka vilka möjligheter det finns att reglera användandet av EU-trailrar. Men det handlar naturligtvis också om att berätta om det regelverk som finns när någon blockerar. Polismyndigheten och Trafikverket har i dag rätt att bärga bort ett fordon med stöd av lag och förordning. Det innebär att man har möjlighet att ställa det på ett ställe där det inte stör trafiken. Det innebär att en bärgare kan använda sig av retentionsrätten och till och med låsa in fordonet ända till dess att avgiften och kostnaden för

bärgningen är betald. Det är, rätt använt, ett väldigt verkningsfullt medel. Ett stort ekipage, med en värdefull last, som står inlåst under lång tid är dyrt för både åkeriet och den som har beställt transporten.

Jag tror att det är viktigt att vi är tydliga här. I Sverige har man att förhålla sig till de regler som finns. Nu skärper vi dem i flera delar på transportområdet. Det handlar om en möjlighet att låsa fast hjulen i upp till 36 timmar, om ökade krav på vinterdäck och om ett beställaransvar, som vi har aviserat, så att den som beställer transporten säkerställer att den är laglig. Och det handlar naturligtvis om att använda de verktyg som finns när det gäller möjligheten att bärga bort.

Jag tror att Edward Riedl har rätt när det gäller de trafikanter som tvingas stå i milslånga köer. Det är i och för sig få tillfällen, men när det väl inträffar är det inte acceptabelt. Det produktionsbortfall och den irritation och frustration som det leder till är inte bra.

Vi ska alltså använda de verktyg som finns. Vi ska säkerställa att bär-gare, trafikverk och polis känner till dessa verktyg. Därför är också den handledningsinformation som myndigheten tagit fram viktig. Det handlar om att se till att den får spridning. På detta sätt tror jag att vi har goda möjligheter att få bättre ordning och reda på våra vägar. Det behövs.

Anf. 102 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Ministern tog upp någonting som vi inte är överens om. Då tänkte jag att jag passar på att använda mitt sista anförande också. Det är väl bra; vi kan ju inte skiljas helt i samförstånd när vi går från kamma-ren. Det känns skönt.

Låt mig först säga att jag delar ministerns vilja att få mer trafiksäkerhet ute på våra vägar. I den ambitionen är vi helt överens. Problemet är inte de svenska lastbilarna, med de gummiblandningar som de svenska lastbilarna i dag har. De är trafiksäkra. Problemet är de lastbilar som kommer från andra delar av Europa. Det handlar om EU-trailrar med sämre viktfördel-ning och med sämre gummiblandning i däcken – i kallt klimat blir de väl-digt hårda. Det blir som bakelit. Man har ingen bromseffekt eller möjlighet till annat heller. Det är problemet.

Vi har inte behandlat frågan klart, men jag skulle ändå vilja lyfta den till ministern. Frågan är om det är rätt sätt att tvinga alla svenska åkerier och lastbilar att byta till vinterdäck när de redan har säkra däck. Det är en enorm kostnad. Faktum är att man har räknat ut vad miljöeffekten blir av den åtgärd som denna regering föreslår. Den flygskatt som införs innebär marginella effekter på klimatet. De uttraderas genom det beslut man fattade i dag. Det kommer nämligen att bli ett ökat motstånd, mer slitage och mer partiklar i luften utan någon som helst nytta – man kan titta på de svenska lastbilarna, som redan med skandinaviska däck har tillräckligt bra säker-het. Detta tycker jag är synd, fru talman.

Jag delar ministerns vilja till trafikförbättringar, men jag delar inte lös-ningen. Jag tror att det är en mycket dålig lösning. Men låt mig ändå säga: Det var inte det som debatten handlade om. Vi är oense om detta. Vi delar ambitionen när det gäller trafiksäkerhet. Vi delar ambitionen att lösa det problem vi har haft denna vinter. Det tycker jag i grund och botten är bra.

Jag vill tacka ministern för en bra debatt. Jag vill tacka Linnea, som har kommit ända från Umeå och som har lyssnat och följt debatten från

läktaren. Det är dessutom den enda personen på läktaren. Jag vill tacka fru talmannen och önska alla en trevlig kväll när detta är klart.

Prot. 2017/18:83
13 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 103 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack för en bra och värdefull interpellationsdebatt! Det är inte läge att i sista anförandet, när Edward Riedl inte har möjlighet att svara, gå till hårt angrepp. Men jag måste ändå säga att jag är förvånad över att man kan vara motståndare till detta efter denna vinter, med de problem vi har haft i trafiken och med de stora störningar som inte minst tunga fordon, bussar och utländska lastbilar med undermåliga däck har förorsakat i trafiken. Hur kan man då vara motståndare till att det införs krav på vinterdäck?

Detta gäller inte bara svenska åkerier och svenska lastbilar. Utländska lastbilar har att förhålla sig till de regler vi har i Sverige. Detta är en lagstiftning som finns i Norge sedan tidigare. Och i Sverige utrustar svenska seriösa åkare sina fordon med bra däck. De ser till att inte bara av trafik-säkerhetsskäl utan också av arbetsmiljöskäl och av omsorg om sina chaufförer utrusta sina fordon med bra däck. Men de får en konkurrensnackdel när utländska företag eller oseriösa åkare väljer att inte göra sina fordon trafiksäkra.

Jag vill inte att en åkare som ser till att ha bra däck drabbas av en försämrad konkurrensmöjlighet på grund av att andra inte förstår vikten av att säkerställa att fordonet är rätt utrustat. Därför går vi fram med lagstiftning. Detta innebär att utländska åkerier som kommer till svenskt territorium också har att förhålla sig till våra trafiksäkerhetsregler.

Det här kommer att göra vägarna säkrare. Det kommer att innebära att fordonens förare kommer att ha en bättre arbetsmiljö. Jag är helt övertygad om att det kommer att leda till goda vinster i fråga om människoliv, färre olyckor och minskade störningar i trafiken. Efter denna vinter tror jag att vi allihop inser hur otroligt viktigt detta är. Jag vet att det är ett förslag som många inom transportnäringen har sett fram emot.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2017/18:412 om Sveriges klimatmål

Anf. 104 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Emma Wallrup har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta så att utsläppen från våra inrikes transporter minskar i tillräcklig omfattning för att Sveriges klimatmål 2030 ska kunna nås samt om jag kommer att verka för att regeringen inför ytterligare åtgärder som gör kollektivtrafiken mer attraktiv och får fler att ställa bilen.

Regeringen kommer att besluta om en ny nationell plan för transportinfrastrukturen för åren 2018–2029. Utgångspunkten är att den ska bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och bidra inom ett antal samhällsutmaningar, bland annat omställning till världens första fossilfria välfärdsland.

Vidare kommer regeringen även att ta fram en strategi för effektiva, hållbara och kapacitetsstarka godstransporter.

Regeringen har under mandatperioden vidtagit en lång rad åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser från transporter. Här kan nämnas ett bonus–malus-system som stimulerar köp av fordon med relativt sett lägre utsläpp, en reduktionsplikt för successivt ökad inblandning av biodrivmedel i bensen och diesel samt investeringsstödet Klimatklivet. Regeringen har även anvisat särskilda medel för Energimyndighetens uppdrag att samordna omställningen av transportsektorn till fossilfrihet samt resurser för att införa en miljökompensation för godstransporter på järnväg och en så kallad eco-bonus för sjöfarten. Vidare har Trafikverket regeringens uppdrag att utreda förutsättningarna för elvägar.

Under våren 2018 kommer regeringen även att presentera en klimatstrategi.

Kollektivtrafiken är i huvudsak ett regionalt och kommunalt ansvarsområde, men även staten bidrar aktivt till att förbättra förutsättningarna för kollektivt resande genom investeringar i transportinfrastruktur, genom stadsmiljöavtal och med en elbusspremie som ger kommuner och regionala kollektivtrafikmyndigheter möjlighet att söka finansiellt stöd.

Regeringen förstärker nu satsningen på främjande av kollektivtrafik i landsbygd. Tidigare aviserade medel på 848 miljoner kronor under perioden 2016–2019 utökas med 167 miljoner kronor under perioden 2018–2020. För att även förbättra järnvägens punktlighet och robusthet har regeringen genomfört kraftiga förstärkningar av järnvägsunderhållet och ökat det årliga anslaget till järnvägsunderhåll med 1,34 miljarder kronor per år under perioden 2016–2018.

Avslutningsvis vill jag poängtera att på regeringens förslag har riksdagen beslutat att växthusgasutsläppen från inrikes transporter – utom inrikes luftfart – ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010. För att man ska nå målet behövs åtgärder på flera fronter där samhällsplanering, utveckling av effektiva transportsystem, inklusive effektiva fordon, fossilfria drivmedel och åtgärder som hanterar transportefterfrågan kan bidra.

Anf. 105 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Sverige har ett klimatmål om att utsläppen från inrikes transporter ska minska med 70 procent till 2030. Nu har det nyligen kommit en rapport från Trafikverket som visar att utsläppen från vägtrafiken minskade med endast 2 procent förra året jämfört med året innan. Det krävs egentligen en årlig minskning på ungefär 8 procent.

Vi befinner oss i ett ganska allvarligt läge. Vi behöver kanske jobba med backcasting som bland annat Det naturliga steget har jobbat mycket med. Det har varit aktivt väldigt länge inom miljöpolitiken. Det har även Trafikverket förordat i sin klimatfärdplan som var ett av remissvaren till åtgärdsplaneringen. Det handlar om att man först tittar på målbilden och sedan ser vilka steg man behöver ta för att nå målbilden.

Det kan man göra i stället för att sitta och år för år titta på vad man kan göra och se över de styrmedel man har framför sig på bordet. Man kanske inte ser till det långsiktiga målet. Man måste snarare titta på: Vilka trappsteg behöver vi för att verkligen nå dit? Jag skulle förorda att regeringen

tittar på backcasting och målprioritering snarare än att gå på prognosstyrning, som man tyvärr lätt hamnar i när man vill tänka på ekonomisk tillväxt och så vidare.

Det är samma sak när det gäller transportsektorn över huvud taget. Det finns en väldigt bra intention som ministern nämner i svaret att ha en plan för kapacitetsstarka godstransporter och ta fram en strategi för det. Jag är nyfiken på om man i den planen också tittar lite närmare på transporteffektivitet.

Jag vet att regeringen har tagit fram mål för exempelvis cirkulär ekonomi. Vår konsumtion håller på att nå över alla bräddar. Tar man i dag en tur med en Finlandsfärja ser man att det är ett konsumtionspalats som påminner om ett romerskt palats med höga pelare upp till taket med märkesprylar. Det är en enorm konsumtionshysteri just nu som är livsfarlig. Vi håller på att konsumera sönder planeten.

Jag är lite nyfiken på om det finns ett bredare tänk där man samverkar med andra områden inom regeringen. Det handlar om hur vi både kan jobba med konsumtionsmönster, cirkulär ekonomi och den biten och kanske också kan titta på godsflöden i Sverige och hur man kan effektivisera dem bättre i godsstrategin. Det var en tanke som slog mig när jag läste ministerns svar.

Miljökompensation för godstransporter på järnväg ser Vänsterpartiet som något väldigt positivt. Vi skulle gärna vilja att den höjdes till samma nivå som den kostnad för själva bananläggningen som de företag får betala som kör på banorna. Det har kommit många klagomål på det. Det är viktigt att man kommer upp i samma nivå för att det ska bli förmånligare att köra på järnväg gentemot väg. Det är också någonting viktigt.

När det gäller järnvägsunderhållet vill jag betona siffran 10 miljarder per år. Jag vet att den inte håller riktigt längre. Den ökar lite eftersom vi kör mer. Kapacitetsutredningen, Järnvägsfrämjandet och många aktörer, och även när man talar med Seko, säger att 10 miljarder per år är vad det kostar att hålla hela anläggningen i skick. Det handlar om löpande underhåll. Det är bra att tala om den siffran ofta. Den har glömts bort tidigare.

Anf. 106 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Emma Wallrup, för en viktig interpellation!

Det är otroligt viktigt att vi i Sverige har ambitionen att bli världens första fossilfria välfärdsland. Det är ett uttalande som förpliktar. Det är därför som vi med klimatlag och de klimatinvesteringar vi gör under mandatperioden visar svenska folket, näringslivet, arbetsmarknaden, företag men också omgivningen att det går att ställa om.

Jag tyckte för egen del att Naturvårdsverkets rapport om utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter var en glädjande läsning. Den visade att utsläppen från transportsektorn har minskat. Utsläppen från personbilar var 19 procent lägre år 2016 jämfört med 1990, och även under det senaste året minskade utsläppen. Detta sker i ett läge där trafikarbetet ökat och det är fler fordon på våra vägar.

Det visar det som jag tror många för tio år sedan inte riktigt trodde var möjligt. Det går med politiska medel att ställa om och se till att vi kan upprätthålla goda möjligheter att färdas fram och tillbaka och ändå genom att förändra drivmedlen minska utsläppen.

Naturligtvis måste ambitionsnivån vara högre än de procent vi nu når. Där delar jag helt och hållet interpellantens uppfattning. Det är ett av skälen till att vi gör stora investeringar. Vi kommer att lägga 100 miljarder mer på infrastruktur. Vi lägger väldigt mycket på järnväg men också en del på väg framöver för att öka möjligheten till transporter som är hållbara.

Det är också därför jag under denna tid har arbetat med en godsstrategi. Det handlar om att se till att transportsektorn, som ändå står för en väldigt stor del av utsläppen, kan klara omställningen. Här kommer godsstrategin att vara viktig inte minst för att visa hur vi kan stärka sjöfarten. Ur klimatsynpunkt är en ökad användning av sjöfarten ett av de smartare sätten vi kan arbeta på.

Jag är glad över att konstatera att inflaggningen nu ökar. Den svenska handelsflottan ökar tack vare den förändring som vi har genomfört av tonnageskattesystemet. Vi kan nu med en tydlig godsstrategi peka ut de möjligheter som finns med att modernisera våra hamnar och utveckla sjöfarten. Det ska göras med rätt styrmedel och i dialog med näringen. Då kan vi också se till att en stor del av de godstransporter som vi framöver fortfarande kommer att behöva i stor utsträckning kan göras på ett hållbart sätt.

Det finns i debatten ibland en tro att man väldigt snabbt kan föra över väldigt mycket gods från väg till järnväg. Nu visar utredningar att det inte är riktigt så enkelt. Det är fullt på våra järnvägar. Det är väldigt många både företag som vill använda och personer som vill åka tåg. Det innebär att det inte finns en otrolig kapacitet att kunna överlämna mer gods där.

Det understryker vikten av att vi dels hittar vägar att förstärka sjöfarten, dels hittar vägar att optimera den godsstruktur vi använder i dag. Det handlar om att vi inte åker med halvtomma lastbilar utan hittar bättre möjligheter att optimera och använda de resurser vi har.

Det visar också på vikten av att vi kan göra en infrastruktur för tunga transporter som är fossilfri. Jag nämnde i interpellationssvaret kortfattat uppdraget hos Trafikverket om elvägar. Tänk att det är möjligt i närtid att vi i befintlig infrastruktur kan göra elskenor som gör att en lastbil kan ladda upp och sedan vara helt fossilfri!

Det är ett intressant utvecklingsarbete som sker ihop med svensk fordonsindustri. Det är Ernst Express uppe i Sandviken som laddar på sina Scania-lastbilar och på det sättet kan göra tunga transporter helt fossilfria. Här finns en möjlighet att Sverige kan bli inte bara världens första fossilfria välfärdsland utan, som jag brukar uttrycka det, en permanent världsutställning. Där kan man se hur vi implementerar ny miljösmart teknik i transportsystemet.

Anf. 107 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Det är intressant med Naturvårdsverkets rapport och också Naturvårdsverkets remissvar på åtgärdsplaneringen. Där påtalar man att vi kanske inte ska satsa mer på väg över huvud taget därför att det är ett så akut klimatläge. Då har man just målstyrningen i fokus.

Jag vill bara skicka med ministern att det remissvaret är väldigt viktigt. Vi lever i en tid där klimatrapporterna duggar tätt. De blir värre och värre, och vi ser redan nu scenarier som vi aldrig trodde att vi skulle få se under

vår livstid. Det är ett väldigt akut läge. Vi har dock fortfarande möjlighet att vända utvecklingen. Ju snabbare vi går framåt, desto bättre.

Jag vill också betona de små järnvägarna, som kanske skulle behöva några miljarder. Det är ändå enligt många instanser den regionala kollektivtrafiken kanske mer än höghastighetstågen som gör att vi når klimatmålen. Det sägs bland annat i FFF-utredningen, som den borgerliga regeringen tog fram.

Här skulle man kunna lägga några miljarder extra för att elektrifiera och stärka den regionala trafiken för både gods- och persontransporter. Det skulle ge väldigt stor skjuts till att nå klimatmålen. Jag vill bara lägga till det i debatten.

Sedan vill jag återkomma till min grundfråga i interpellationen om kollektivtrafiken. Jag skulle vilja se att regeringen hade ytterligare åtgärder för att stärka kollektivtrafiken, för om vi ska ha det mest effektiva transportmedlet i fokus är det trots allt på väg och på hjul, kollektivtrafik. Här skulle jag vilja se mycket fler styrmedel, även om jag tycker att det är bra med stadsmiljöavtalet och andra styrmedel som är på gång. Men jag skulle vilja att man var ännu mer ambitiös.

Tyvännr konkurrerar kollektivtrafiken i många län med sjukvården, som redan går på knäna. Det är ett gigantiskt problem. I Tyskland håller man nu på att pröva gratis kollektivtrafik i flera städer, vilket kommer att bli intressant. Jag förordar för Vänsterpartiets räkning både gratis kollektivtrafik och sänkta priser. Jag tycker att man skulle ha mer styrmedel så att kollektivtrafikmyndigheterna skulle kunna jobba med stadsplaneringen på det sätt som man gör i Freiburg, som jag ofta lyfter fram. Man skulle kunna samplanera för att minska bilismen genom att öka kollektivtrafiktäckningen och sänka priser och ändå kunna få lönsamhet, som man har fått i Freiburg.

Jag skulle vilja höra lite mer visioner om hur vi verkligen kan nå fördubblingsmålet inom kollektivtrafiken, eller kanske ännu mer, för att gynna låginkomsttagare, få bättre utrymme i städerna och lättare nå klimatmålen.

Anf. 108 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag noterar att Emma Wallrup refererar till Naturvårdsverkets uppfattning att vi inte borde satsa på väg. Här vill jag ändå markera att det behöver vi göra; vi behöver satsa också på våra vägar. Tågen går inte överallt.

I veckan var jag uppe i Vilhelmina och Dorotea, där önskemålet från alla jag träffade var att förbättra de usla vägar som fanns till viktiga besöksmål i besöksnäringen och för transporter som näringen i landsbygden behöver.

Jag kommer själv från Kosta, mitt i skogen i Småland, och där går inte heller tågen längre. Det gjorde de för länge sedan. Där är vägen enda möjligheten. Det är därför som jag är så angelägen om att vi har en fordonsindustri som får stöd och hjälp att ställa om så att Sverige klarar att bli världens första fossilfria välfärdsland genom att elektrifiera fordonsflottan med elbilar, genom bränslebytet öka inblandningen eller se till att använda biobränslen. Bilen är för väldigt många enda möjligheten att ta sig fram.

Sedan ska vi stärka kollektivtrafiken, och det gör vi med kollektivtrafik i landsbygd. Vi gör det i sommar med möjlighet till gratis kollektivtrafik

för ungdomar genom en särskild satsning som jag vet att inte minst Vänsterpartiet har varit angeläget om att genomföra tillsammans med regeringen.

Vare sig det gäller nationell plan eller godsstrategi kommer jag att vara angelägen om att de insatser vi gör fungerar i hela landet. Jag märker ibland i trafikdebatten att väldigt mycket handlar om hur man ska hitta bra trafiklösningar i centrala Stockholm, Malmö eller Göteborg, och det är naturligtvis viktigt eftersom det är stora utmaningar att hitta fossilfria transporter och inte minst få bättre luft i våra storstadsmiljöer. Men om vi ska få svenska folket att sluta upp kring den omställning som vi håller på att göra i Sverige och man även i landsbygden ska känna att Sverige kan bibehålla höga ambitioner på välfärd och klara klimatomställningen måste man se möjligheterna för denna omställning i hela landet.

Det är ett av skälen till att vi i den senaste budgeten sköt till extra pengar till vägunderhåll för just mindre vägar, de så kallade potthållspengarna. Det är ett av skälen till att jag har varit noga med att ta Trafikverkets varningssignaler på allvar och förstått vikten av att göra insatser i det kapillära vägnätet, alltså de mindre skogsvägarna, i slutet av planperioden, så att inte standarden försämras. Det handlar alltså om att ha ett helhetsperspektiv.

Kollektivtrafiken är outstanding när det gäller att kunna transportera väldigt många och ha bra, flexibla lösningar. Där agerar staten tillsammans med kommuner och regioner för att göra bästa möjliga lösningar. Genom stadsmiljöavtal och andra insatser från regeringen har vi stärkt den möjligheten. Men återigen: Ska det vara möjligt och om man ska känna legitimitet i hela landet, då måste också insatserna göras i hela landet.

Jag är optimistisk när det gäller möjligheten till omställning. Vi har under den här mandatperioden tagit tydliga steg för att nå målet att bli världens första fossilfria välfärdsland. Den samverkan som vi socialdemokrater har haft med Miljöpartiet i regeringen har lett till stora satsningar på klimatet under denna mandatperiod, och vi har också haft ett väl fungerande samarbete med Miljöpartiet om budgeten. Det är jag stolt över. När debatten om trafikfrågan, med en omgivning med Trump eller Le Pen, tenderar att försvinna ur en dels medvetande ger det hopp till alla dem som ser att här finns en regering som tar klimatfrågan på allvar, som visar att vi inte bara kan bli världens första fossilfria välfärdsland utan också kan göra den permanenta världsutställningen som visar att vi med nya tekniska lösningar kan klara många av de utmaningar som finns framöver.

Anf. 109 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det låter väldigt lovvärt att vara en permanent världsutställning för klimatet. Klimatteknik vill jag verkligen se framöver.

Vänsterpartiet värnar också mycket om tågen i Norrland. Jag har själv varit med och tryckt på för nattågen upp till Jämtland, eftersom det ger pendlingsmöjligheter långt upp i Norrland. När vi ska jobba med miljöpolitiken är det viktigt att först jobba med morötterna för att få med oss alla väljare i denna livsviktiga fråga. I Sverige är det egentligen morötterna först som är det smartaste i det här läget, och att samtidigt med flygskatten se till att pendlingsmöjligheterna till Norrland funkar bra tror jag är väldigt

klokt. Vi fick ju till nattågen till Jämtland, som många använder för att resa upp längst i norr.

Jag var själv och debatterade högt uppe i Norrland. Det gick inte att ta sig dit på annat sätt än med flyg och taxi, till min stora förtvivlan – jag som särskilt inte gillar att resa med flyg.

Det är anmärkningsvärt hur lite järnväg vi har i Norrland. Här skulle man kunna göra väldigt mycket genom att satsa på att stärka upp Norrbottenkorridoren och Norrbottenabanan men också Inlandsbanan med tvärbanorna. Då skulle man relativt snabbt kunna få ganska mycket järnväg i Norrland. Jag hoppas att vi kommer att gå åt det hållet mer och mer, för det är anmärkningsvärt att vi har en landsdel som är nästan helt utan järnväg där den kanske behövs som mest. Det tycker jag är en signifikant signal om att politiken är ganska egoistisk, att de som sitter på sina poster kanske mer gynnar sina egna områden. Det är mycket Stockholm och storstäder, men man har glömt bort för många landsdelar och för många människor för länge.

Anf. 110 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack återigen, Emma Wallrup, för engagemanget! Jag tycker att det är viktigt.

Emma Wallrup beklagade att flyg var enda möjligheten, men det är bara att inse att det för många ibland kommer att vara enda möjligheten. När jag besökte flygplatsen i Vilhelmina vittnade de där om dess betydelse för regionen. I stora delar av Sverige är inrikesflyget otroligt viktigt för näringslivet men också för att medborgarna ska kunna ta sig till Arlanda och vidare ut i världen eller ned till Kastrup, för den delen. Då är det viktigt att vi är tydliga med den omställning som flyget behöver göra. Det är ju ett trafikslag som inte har gjort den omställning som övrig fordonsflotta eller sjöfarten har gjort.

Flygskatten är en tydlig signal om att vi inte kan vänta med omställningen. Vi tillsätter i närtid en utredning om biobränslet till flyget. Den kommer att ledas av Maria Wetterstrand. Vi har också avsatt 100 miljoner kronor för att se hur vi snabbt kan ställa om. Det här är viktigt, för flyget kommer att behövas i Sverige även framöver. Men vi måste vara tydligare i kravet på flyget som omställande aktör. Det duger inte att ha 0,3 procents inblandning av biobränsle, utan ambitionen måste vara väsentligt mycket högre.

Därför måste vi ta till vara alla olika trafikslags möjligheter när vi utformar strategin för hur Sverige ska bli ett land som ställer om. Av den anledningen vill jag avsluta med att lyfta fram något som jag som smålänning kanske är lite ovan att lyfta fram, nämligen sjöfarten. Här finns fantastiska möjligheter. En mycket stor del av vår export går på sjöfart, men mycket mer skulle kunna göras. Det är klimatsmart, och det är lättare att planera. Det finns stora möjligheter att stärka svensk sjöfart framöver – för viktiga godstransporter men naturligtvis också för besöksnäring och persontransporter. Vi jobbar från regeringens sida aktivt för att stärka sjöfarten. Det går riktigt bra, och det gläder mig.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

- 2017/18:126 Digital hantering av domstolsavgörande, strafföreläggande och ordningsbot
- 2017/18:129 Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
- 2017/18:137 Upplösning av Sparbankernas säkeretskassa och vissa andra frågor
- 2017/18:142 Författningsändringar på finansmarknadsområdet med anledning av EU:s dataskyddsförordning
- 2017/18:152 En karensdag mindre i arbetslöshetsförsäkringen
- 2017/18:154 Journalistik i hela landet
- 2017/18:161 En möjlighet till körkortslån
- 2017/18:163 Nationell strategi för klimatanpassning
- 2017/18:166 Reviderade regler för fartyg i inlandssjöfart
- 2017/18:168 Stärkt försäkringsskydd för studerande och företagare
- 2017/18:173 Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet

Skrivelser

- 2017/18:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017
- 2017/18:141 Riksrevisionens rapport om finansieringssystemet för kärnavfallshantering

Redogörelse

- 2017/18:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under år 2017

EU-dokument

- KOM(2018) 127 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ytterligare makroekonomiskt stöd till Ukraina

§ 24 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 9 mars

2017/18:419 Miljömärkningen Svanen

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2017/18:420 Privatisering av statliga vägar

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:421 Biståndet till palestinska myndigheten

av *Julia Kronlid* (SD)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:422 Åtgärder mot stöldligor

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:423 Konsekvenser av förändringen av ROT-avdragen

av *Anette Åkesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:424 Valfärdsutredningen

av *Helena Bouveng* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:425 Vinster i välfärden

av *Jörgen Warborn* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 12 mars

2017/18:426 Ungas företagsamhet

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:427 Svensk försvarsnära industri

av *Penilla Gunther* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 mars

2017/18:986 Tillsynen över och transparensen hos Folkbildningsrådet

av *Jan R Andersson* (M)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2017/18:987 En explosionsartad ökning av nätdroger

av *Cecilia Widegren* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:988 Halmstads flygplats

av *Lars Püss* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:989 Nationella mål för cykling

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:990 Regionala arbetsmiljöombud

av *Erik Slottner* (KD)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:991 Digitaliseringen

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2017/18:992 Polisens möjlighet att sända ammunition per post

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

- 2017/18:993 Stärkt vård kring hjärt-kärlsjukdomar**
av *Ann-Britt Åsebol* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)
- 2017/18:994 Trafikregler för cykling**
av *Nina Lundström* (L)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)
- 2017/18:995 Företagens regelböda**
av *Betty Malmberg* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)
- 2017/18:996 Behov av fler ledarhundar**
av *Ann-Britt Åsebol* (M)
till statsrådet Lena Hallengren (S)
- 2017/18:997 Otrygga kvinnor i Kronoberg**
av *Katarina Brännström* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
- 2017/18:998 Barn och cykling**
av *Nina Lundström* (L)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)
- 2017/18:999 Färre välfärdsföretag**
av *Katarina Brännström* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)
- 2017/18:1000 Försörjningsplikten inom polygama äktenskap**
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)
- 2017/18:1001 Skatteverket och Taiwan**
av *Caroline Szyber* (KD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2017/18:1002 SVT och Svenska Spel**
av *Lars Beckman* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

den 12 mars

- 2017/18:1003 Republiken Kina**
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2017/18:1004 Det rörliga kulturarvet**
av *Per Lodenius* (C)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
- 2017/18:1005 Utredning om krigsviktiga företag**
av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)
- 2017/18:1006 Skatteverkets byte av namn på Taiwan**
av *Cecilia Magnusson* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2017/18:1007 Relevanta kunskaper för verksamhetsområdet**
av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 9 mars

2017/18:864 Staten och Telia

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:902 Kompetensbristen inom sågverksindustrin

av *Jan Ericson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:936 Gröna jobb

av *Jan Ericson* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:849 Myggbekämpning i nedre Dalälvsområdet

av *Lars Beckman* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

den 12 mars

2017/18:955 Förenklad andrahandsuthyrning

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.50.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 13 anf. 37 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.55,

av förste vice talmannen därefter till och med § 20 anf. 94 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 2 Anmälan om ersättare	1
§ 3 Meddelande om frågestund	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 6 Anmälan om faktapromemorior	3
§ 7 Ärende för hänvisning till utskott	3
§ 8 Ärenden för bordläggning	3
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:368 om leveranssäkerheten för el	3
Anf. 1 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	3
Anf. 2 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	4
Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	5
Anf. 4 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	6
Anf. 5 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	7
Anf. 6 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	8
Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	8
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:402 om hästar och spiltor	9
Anf. 8 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	9
Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M)	10
Anf. 10 GUNILLA NORDGREN (M)	11
Anf. 11 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	12
Anf. 12 LOTTA FINSTORP (M)	12
Anf. 13 GUNILLA NORDGREN (M)	13
Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	14
Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M)	15
Anf. 16 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	15
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:371 om Mannaminnes framtid	16
Anf. 17 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	16
Anf. 18 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	16
Anf. 19 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	17
Anf. 20 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	18
Anf. 21 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	19
Anf. 22 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	20
Anf. 23 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	20
§ 12 Svar på interpellation 2017/18:373 om studieförbundet Ibn Rushd	21
Anf. 24 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	21
Anf. 25 AMINEH KAKABAVEH (V)	22
Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C)	23

Anf. 27 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	24
Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V)	25
Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (C).....	25
Anf. 30 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	26
Anf. 31 AMINEH KAKABAVEH (V)	27
Anf. 32 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	27
§ 13 Svar på interpellation 2017/18:378 om odemokratiska påverkansmetoder.....	28
Anf. 33 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	28
Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M)	28
Anf. 35 STAFFAN DANIELSSON (C).....	29
Anf. 36 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	30
Anf. 37 JOHAN HULTBERG (M)	31
Anf. 38 STAFFAN DANIELSSON (C).....	32
Anf. 39 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	32
Anf. 40 JOHAN HULTBERG (M)	33
Anf. 41 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	34
§ 14 Svar på interpellation 2017/18:384 om hanteringen av demokratifrågor.....	34
Anf. 42 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	34
Anf. 43 OLOF LAVESSON (M)	35
Anf. 44 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	36
Anf. 45 OLOF LAVESSON (M)	37
Anf. 46 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	37
Anf. 47 OLOF LAVESSON (M)	38
Anf. 48 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	38
§ 15 Svar på interpellation 2017/18:411 om folkmordsåtal mot IS-krigare	39
Anf. 49 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	39
Anf. 50 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	40
Anf. 51 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	41
Anf. 52 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	42
Anf. 53 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	43
Anf. 54 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	44
Anf. 55 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	44
Ajournering.....	45
Återupptaget sammanträde.....	45
§ 16 Svar på interpellation 2017/18:372 om skogsbruket och äganderätten.....	45

Anf. 56 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	45
Anf. 57 MARIA MALMER STENERGARD (M)	46
Anf. 58 STAFFAN DANIELSSON (C).....	47
Anf. 59 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	48
Anf. 60 MARIA MALMER STENERGARD (M)	49
Anf. 61 STAFFAN DANIELSSON (C).....	50
Anf. 62 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	51
Anf. 63 MARIA MALMER STENERGARD (M)	51
Anf. 64 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	52
§ 17 Svar på interpellation 2017/18:391 om ostlänken förbi	
Skavsta flygplats	52
Anf. 65 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	52
Anf. 66 ERIK BENG TZBOE (M)	53
Anf. 67 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	54
Anf. 68 ERIK BENG TZBOE (M)	54
Anf. 69 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	55
Anf. 70 ERIK BENG TZBOE (M)	56
Anf. 71 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	57
§ 18 Svar på interpellation 2017/18:395 om engelska som	
språk på gymnasiet	57
Anf. 72 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	57
Anf. 73 CHRISTIAN HOLM BAREN FELD (M)	58
Anf. 74 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	59
Anf. 75 CHRISTIAN HOLM BAREN FELD (M)	60
Anf. 76 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	61
Anf. 77 CHRISTIAN HOLM BAREN FELD (M)	62
Anf. 78 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	62
§ 19 Svar på interpellation 2017/18:401 om	
arbetskraftsinvandring och kompetensförsörjning	63
Anf. 79 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	63
Anf. 80 JOHAN FORSSELL (M).....	64
Anf. 81 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	65
Anf. 82 JOHAN FORSSELL (M).....	66
Anf. 83 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	67
Anf. 84 JOHAN FORSSELL (M).....	68
Anf. 85 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	68
§ 20 Svar på interpellation 2017/18:406 om tågproblem i	
Mälardalen	69
Anf. 86 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	69
Anf. 87 LOTTA FINSTORP (M).....	70
Anf. 88 AGNETA GILLE (S).....	71
Anf. 89 PIA NILSSON (S)	72
Anf. 90 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	72
Anf. 91 LOTTA FINSTORP (M).....	73
Anf. 92 AGNETA GILLE (S).....	74
Anf. 93 PIA NILSSON (S)	75
Anf. 94 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	75
Anf. 95 LOTTA FINSTORP (M).....	77
Anf. 96 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	77

§ 21 Svar på interpellation 2017/18:407 om kostnader för bärning	78
Anf. 97 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	78
Anf. 98 EDWARD RIEDL (M)	78
Anf. 99 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	79
Anf. 100 EDWARD RIEDL (M)	80
Anf. 101 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	81
Anf. 102 EDWARD RIEDL (M)	82
Anf. 103 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	83
§ 22 Svar på interpellation 2017/18:412 om Sveriges klimatmål	83
Anf. 104 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	83
Anf. 105 EMMA WALLRUP (V).....	84
Anf. 106 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	85
Anf. 107 EMMA WALLRUP (V).....	86
Anf. 108 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	87
Anf. 109 EMMA WALLRUP (V).....	88
Anf. 110 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	89
§ 23 Bordläggning	90
§ 24 Anmälan om interpellationer	90
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	91
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor	93
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 20.50	93